هكذا من الأصل

אין עוד דירות גדולות כאלה בגבעתיים!

173 מ"ר

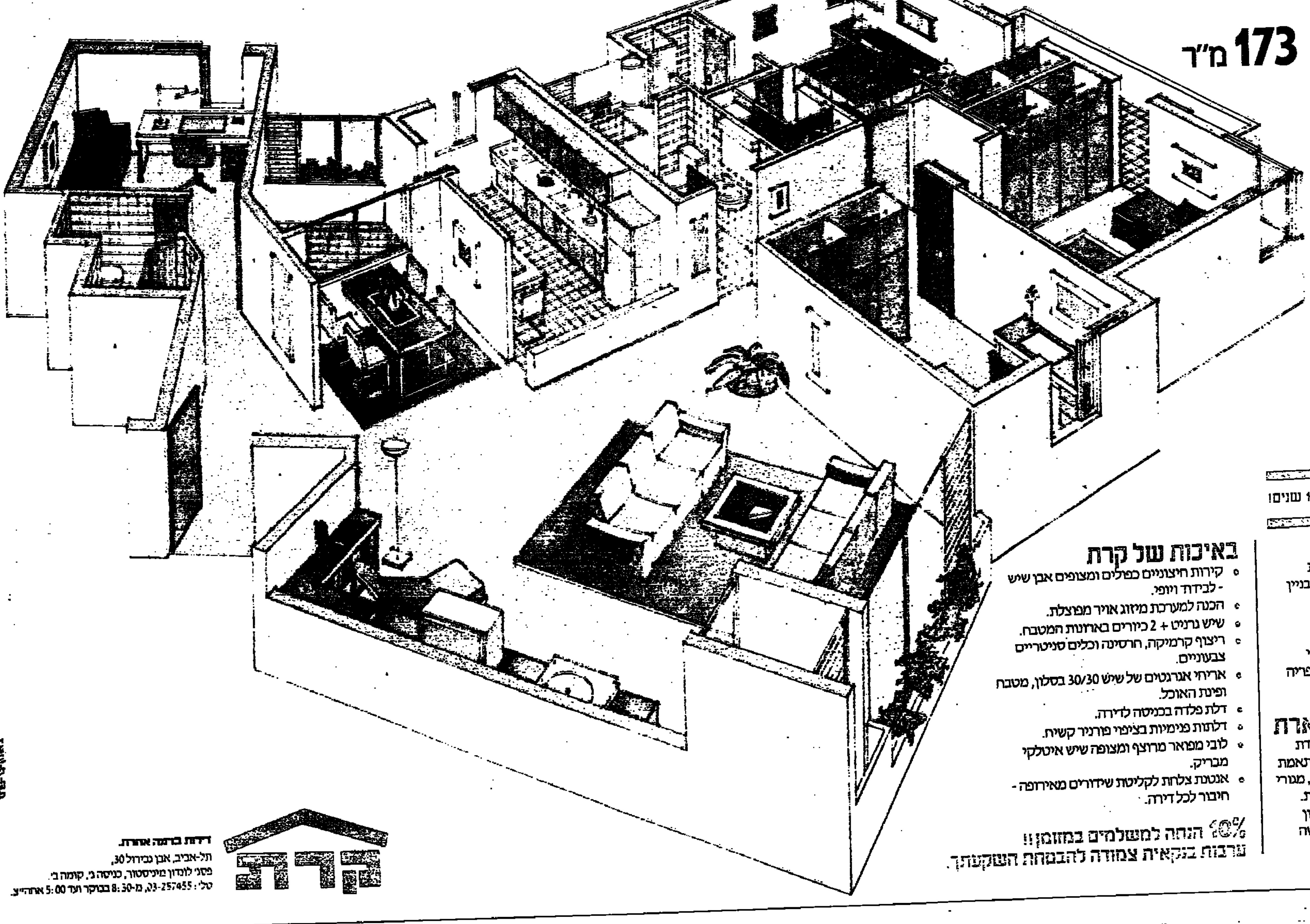

באיכות של קרת

- קירות חיצוניים כפולים ומצופים אבן שיש - לבידוד ויופי.
- הכנה למערכת מיזוג אויר מפוצלת.
- שיש גרניט + 2 כיורים בארונות המטבח.
- ריצוף קרמיקה, חרסינה וכלים סניטריים צבעוניים.
- אריחי אגרגטים של שיש 30/30 בסלון, מטבח ופינת האוכל.
- דלת פלדה בכניסה לדירה.
- דלתות פנימיות בציפוי פורניר קשיח.
- לובי מפואר מרוצף ומצופה שיש איטלקי מבריק.
- אנטנת צלחת לקליטת שידורים מאירופה - חיבור לכל דירה.

10% הנחה למשלמים במזומן!!
ערבות בנקאית צמודה להבטחת השקעתך.

[illegible] תשואה ענק - **50,000$ ל-10 שנים!**

[illegible] הדרת

בנוי קרת ממוקמת בלב גבעתיים, בפינת רחובות מודיעין ורייניס, מול תל גנים. הבניין [illegible] נמצא הצמוד משולב בפיתוח סביבתי מקיף: מוסדות קהילתיים, בתי-ספר וגני ילדים, קאנטרי קלאב, מרכז מסחרי, מדשאות, סיטי רחוב, וגינות נוי. בקרבת מקום, מוקדי התרבות של גבעתיים: מוזיאון העיר, הספריה העיונית, הקונסרבטוריון, וכיכר העיר.

דירה ועוד דירונת לתפארת

5 חדרים ענקיים ומפוארים, הכוללים יחידת דיור עצמאית המופרדת מיתר הדירה ומותאמת לצרכיך: סטודיו, קליניקה, מקצוע חופשי, מגורי הורים, ארוח, ומגורים מרווחים לבני הבית. לכל דירה 3 חזיתות לפרטיות מירבית, סלון מרווח ומפואר, מטבח משוכלל ונוח ושלושה חדרי שרותים.

קרת

דירות ברמה אחרת.
תל-אביב, אבן גבירול 30,
פסגי לונדון מיניסטור, כניסה ג', קומה ב'.
טל': 03-257455, מ-8:30 בבוקר ועד 5:00 אחה"צ.

מאת עמית לוינסון

עמליה ארבל

אמנות ופוליטיקה

תיאטרון בית ליסין מארח בכניסה לנמל־יפו את תערוכת „בית משותף", פרי יוזמתה של עמליה ארבל (על פי בקשתו של יענקל'ה אגמון), שהיא גם אוצרת התערוכה.

לארבל זוהי התערוכה הציבורית

עמליה ארבל: אי־אפשר לתלות תמונה על תמונה

הראשונה מאז סגרה את הגלריה שלה. את הפקת „בית משותף" עשתה בהתנדבות, מתוך הכרה שהאמנות יכולה לגשר על־פני חילוקי הדעות הפוליטיים וליצור בית משותף.

בתערוכה משתתפים אמנים ערבים ויהודים, ביניהם גד אולמן, באשיר אבו־רביע, דודו גרשטיין, חליל ריעו, ניצה פלבין, עופר ללוש ואילנה שגיא.

בערב הפתיחה של התערוכה ראתה עמליה לפתע התקהלות רבה. כשניגשה קרוב יותר ראתה שעל יצירתו של האמן דודו גרשטיין מונחת תמונת־ענק עם מגן־דוד. „במשך שלושה חודשים עבדתי כמו עם פינצטה, כדי לבחור את היצירות ופתאום באים ושמים לי תמונה בלתי מוכרת על יצירה שבחרתי!" קראה בזעם.

לאחר בירור הסתבר, שהיה זה ערבי צעיר כבן 25, שהגיע עם אביו ותלה על דעת עצמו ציור מעשה־ידיו. כשביקשה עמליה שיסיר אותו מעל יצירתו של גרשטיין, התערב האב ואמר: „אבל הבן שלי מצייר יפה..." עמליה תפסה את התמונה בעצמה והורידה אותה. והצעיר הערבי ממשיך בשלו: „אבל למה אני לא יכול להציג פה?".

עמליה הסבירה לו בסבלנות שהיצירות נבחרו מראש. ושהוא אינו יכול לתלות תמונה על תמונה, כמו שלא מקובל לעלות על הבימה בזמן הצגה ולעשות הצגה אחרת. בינתיים גברה ההתקהלות וכמה מהאמנים ניגשו אל עמליה ואמרו לה: „אולי זה רעיון טוב. כדאי לנו ללמוד מהבחור הערבי. אם רוצים להתבלט ולגנוב את ההצגה אז צריך לבוא ולתלות תמונה על תמונה של מישהו אחר, ולזכות במלוא תשומת הלב..."

תיקי דיין

חלקה או מתולתלת

אם יש אמת ברכילות האחרונה שבקעה מאחורי הקלעים של התיאטרון ה„קאמרי" אז...מי שלא יהיה מרוצה מתפקירה החדש של תיקי דיין הוא דווקא הספר הקבוע שלה. זהו מויש חן (24), מעצב־שיער צעיר שהגיע מנס־ציונה לכרך ההומה וניתן לומר שכבש אותו בסערה. עם חוג לקוחותיו נימנות כיום ירדנה ארזי, שולה חן, רחלי חיים, כרמית גיא, תיקי דיין ועוד נציגות מעולם השעשועים והדוגמנות. לאחרונה ערך לכמה מהן שינויי שיער יסודיים.

„עשר שנים הייתי מתולתלת. מויש החליט לעשות לי פן ופתאום נהייתי חלקה", מספרת תיקי.

„בעיני החברים שלי זה נראה כאילו רזיתי, או השינוי מצא־חן בעיני ואני ממשיכה לבוא אל מויש פעמיים בשבוע, כדי לשמור על השיער החלק".

גם תפקידה ב„דבש פרא" בתיאטרון ה„קאמרי" הולך טוב עם שיער חלק. „צ'כוב רוצה תיסרוקת חלקה למעלה, עם צמות וסיכות", אומרת תיקי.

מי שמגיב בפליאה על השינוי הם צופי הטלוויזיה שפוגשים אותה ברחוב. בסידרה „קרובים קרובים" מופיעה תיקי מתולתלת. כך היה בפרק הראשון, כשאכלה המחאה (שיק) ע"ס 150 אלף שקל למורת רוחם, וכך גם בפרק האחרון שהוקרן עד כה, שבו היתה לה בעיית יום־הולדת. „אנשים שרואים אותי ברחוב מסתכלים ושואלים: „זאת דומה לתיקי דיין מהטלוויזיה. אולי זאת היא", ואחרים אומרים: „לא יכול להיות. לתיקי יש תלתלים".

השינוי הדראסטי של תיקי יהיה כנראה בהצגה הבאה שלה בתיאטרון ה„קאמרי", ב„חוות החיות" על־פי ג'ורג' אורוול. כל שחקן מגלם כאן דמות של חיה אחרת. בחלקה של תיקי נפלה הסוסה. „הלכתי לחוות סוסים לראות איך הם מתנהגים כדי ללמוד להיות סוסה. ראיתי איך הסוסה עושה עם הראש ואיזה תסרוקת יש לה. עכשיו שמעתי שמועה שהחליטו ב„קאמרי", שכולנו נהיה פחות או יותר קרחים, ממשיכה ומספרת תיקי ומוסיפה: „מה יהיה עם מויש? אני מוכרחה להודיע לו את זה וגם לאמא שלי, שלא יהיה להם שוק".

תיקי דיין ומויש חן: איזה תיסרוקת יש לסוסה

שמחה דיניץ:

סנדל מראש־העיר

שני „ספונסרים" חדשים הופיעו לאחרונה על במת אירועי הצדקה והתרומה בארץ. אלה הם צביקה סטריקובסקי וג'קי נוריק, שרכשו את מרכז הכט בכפר־שמריהו, שבמשך שנים רבות נודע כאטליז ומעדניה יקי מכרבר ואלגנטי. שני הצעירים תרמו יום אחרי יום כמויות של מזון ומשקאות לכמה אירועים, ביניהם קבלת־פנים למאות אורחים במוזיאון הרצליה, ולמחרת כיבוד ל־2500 איש ב„היכל התרבות". המספרים מדברים בפני עצמם: 250 ק"ג גבינה, 400 בקבוקי־יין...

האירוע ב„היכל התרבות" היה נוצץ ביותר – קונצרט־בכורה עולמי ליצירתו של בנג'מין ליס „אורות זיכרון" שאותה גילתה והביאה לארץ אשת החברה הקנדית פייגי צימרמן, החיה כיום בכפר־שמריהו. ההכנסות ממכירת הכרטיסים נתרמו לבית־החולים „שיבא" (תל־השומר) ול„בית התפוצות".

את הבאים ל„היכל התרבות" קידמו מאות נרות גבוהים שניצבו על מנורות – תרומת מלון הילטון ת"א שגם חתך במיטבחו את רבע הטון גבינות (מטעמי כשרות). הקוקטייל שנערך לפני הקונצרט היה בבחינת תצוגת־ אופנה של נשות החברה.

מבין 2500 שהגיעו לקונצרט רק 80 המשיכו לארוחת־הערב, שנערכה לכבוד המלחין במלון הילטון בת"א.

שימחה דיניץ: גלגל נעול בערב נוצץ

מחירו של כרטיס זוגי לאותה ארוחה היה...אלף דולר, תרומה לתל־השומר ולבית־התפוצות. מקומו של איש העסקים בנו גיטר נפקד. הוא רכש כרטיס זוגי ולא הגיע. בין הנוכחים לאה ויצחק רבין, רה"מ שמעון פרס בגפו. מרדכי מאיר („מגדל שלום") ומזכירתו המורה אורה בהרב, רותי ופרופ' עמי גלעדי ואיתם המנתח הפלאסטי הבינלאומי פיטאנגי שהגיע לביקור מברזיל, אייבי נתן עם שרונה מאראש (בעבר דוגמנית וכיום מזכירתו של עו"ד יגאל ארנון), מנכ"ל שרתון ת"א דיטר גייסטהרדט ורעייתו ניקול, דליה פן ואלק לרנר.

חלק מהיוצאים גילו שמכוניותיהם סונדלו בסנדלי דנוור. בין המסונדלים היה שימחה דיניץ שמיהר לרוץ אל ראש עיריית ת"א שלמה להט (צ'יץ'), שגם הוא יצא באותו רגע מאותה סעודה.

הלה, הידוע בחוש ההומור שלו, כתב לו פתק מהיר בסיגנון אישור לבית־ספר ועליו המען: „לשימחה המסונדל מצ'יץ' הסנדלר".

קליר סילארד:

אין אהבות מאוחרות

לקראת יום ההולדת השלישי של „גלריה קרלייל" בת"א, החליטה בעלת הגלריה שיפרה לוויתן להציג לראשונה אמנים ישראליים. היא בחרה בזוג קליר סילארד ופטר רוז'ה.

בפתיחת התערוכה נראה עורך־הדין עמיקם לוויתן, כשהוא מסייע בנשיאת היצירות כבדות־המישקל. אנשים החלו לגשת אליו ולשאול שאלות. „פה הממלכה של אשתי. אני רק הסבל שלה", השיב.

א־פרופו סחיבת תמונות, נזכרה קליר סילארד בסחיבות אחרות. „ב־1951 עליתי ארצה מהונגריה, דרך שווייץ וצרפת. בגבול עצרו אותי אנשי מכס. היו לי 13 מיזוודות. רציתי וביקשתי ממנהל הרכבת שלא יתן לרכבת לנסוע, כי המיזוודות שלי בדרך", סיפרה קליר. לדבריה הוא עמד כמאובן, הסתכל עליה במיוחד על עיניה הכחולות־עמוקות, שכח מהרכבת ואחרי שהתאושש קרא: „איזה עיניים! אולי יש לך זמן לשתות איתי קפה?" – „ומה עם הרכבת" שאלתי. – „אתן הוראה שלא תיסע עד שיגיעו המזוודות שלך"..."

„באלה הם הצרפתים. צריך רק להכיר אותם טוב". מוסיפה קליר המרגישה אליהם קשר חזק. חלק מתערוכתה הן תמונות שציירה בהסראת בתי פאריז.

בהמשך דרכה לארץ היה לה אירוע נוסף עם 13 המיזוודות. „הגעתי עם בעלי הראשון, נגן הקרן אימרה באום ז"ל, לתחנת־מכס בגבול צרפת־ספרד. 13 מיזוודות פלוס הקרן שלו, פלוס שני כובעי־קש גדולים ואבטיח. נראינו כמו זוג מקירקס. אנשי המכס נתנו הוראה לפתוח את המיזוודות. כשראו את הציורים צעקו: 'טוב, תעשו פה עכשיו תערוכה על הפיקוס!' אז עשינו להם תערוכה. אנשי המכס והפועלים הביטו וזיהו את המקומות שבציורים, כיוון שנהגתי לצייר בסביבה ההיא. 'כאן היה בית־הספר שלי', נזכר אחד. 'פה בישקתי את הבחורה הראשונה', אמר אחר וכו'. מפה לשם, א־פרופו נשיאת מיזוודות עם תמונות, נהייתה שם מסיבה. הביאו יין וכוסות והתחלנו לשתות ולשיר. הם כבר שכחו את ענייני המכס, כי היין והשירה יותר חשובים להם", סיפרה קליר סילארד וחתמה.

בעוד קליר מספרת את זיכרונותיה, הביט בה בהערצה בעלה השני האמן פטר רוז'ה. הוא התאהב בה לפני 15 שנה, כשהגיע לביקור מארה"ב, ונשאר בארץ. אין אהבה מאוחרת.

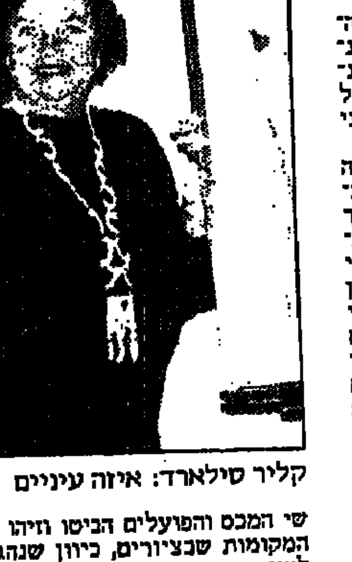

קליר סילארד: איזה עיניים

יפה ירקוני

חיים שכאלה

„לפני שלוש שנים הבטיחו לי תוכנית־יחיד בטלוויזיה ליום העצמאות. כל פעם קרה משהו. פעם אין כסף, פעם שביתה וכו'", סיפרה יפה ירקוני בהתרגשות בביתה שבתל־אביב, בשעה שלוש לפנות־בוקר, לאחר שעות רבות של צילומים לתוכנית הטלוויזיה „חיים שכאלה".

„בסוף, חנוך חסון טילפן ואמר לי: „כנראה הצלחתי לסדר לך תוכנית מרכזית ליום העצמאות. כך הצליחו להערים עלי, אבל שלשום כבר חשדתי..."

במהלך הסרטת התוכנית „חיים שכאלה" על חייה שלה סיפרה יפה ירקוני: „אני מעריצה ותיקה של האמנית הרב־גונית רחל גרא". כשאמרו לי שעושים לי סוף־סוף תוכנית ליום העצמאות, טילפנתי אל רחל שתכין לי תכשיט להופעה בטלוויזיה. בשבילי היא קמיע להצלחה. לפני שש שנים באתי ליפאן, לעשרה ימי הופעות. שגריר ישראל שם הודיע לי יום אחד, שהוא מביא את קיסר יפאן ואשתו. אחרי ההופעה ניגשתי אליהם. הקיסרית לקחה את ידי ואמרה: 'איזו טבעת יפה. כבר בהופעה משכה את עיני'.

„הורדתי את הטבעת – יצירה של רחל גרא – ונתתי לקיסרית. למחרת בבוקר דופקים בדלת. כשפתחתי ראיתי שורה של מלצרים לבושים סמוקינגים נכנסים בזה אחר זה, עמוסי חבילות. 'הקיסר שלח לך דרישת־שלום ותודה על הטבעת היפה שנתת לאשתי', אמרו לי. היה שם שפע של מתנות כמו רשמקול עם רמקולים, בדים לבגדים וכמה מערכות כלים", נזכרה יפה. „גם ההצלחה שלי ביפאן היתה מעל ומעבר. במקום עשרה ימים נשארתי חודש וחצי. אז איך אני יכולה בלי רחל גרא, שטבעת אחת שלה שווה כל־כך הרבה מתנות?"

יפה ירקוני (משמאל) ורחל גרא: טבעת שהיתה קמע

יהודה ברקן

הכלה האמיצה

סרט המתיחות השלישי של יהודה ברקן, „ניפגש בסיבוב", יוצא אל האקרנים בפורים. אחד הקטעים המשעשעים ביותר בסרט, גרם כמעט לפסילתם של נישואים. הזוג הטרי ליאורה ורוני, קיבל השבוע מיכתב חריף מהרבנות הראשית, שבו מודיעים להם, כי אם ברקן לא יוריד את הקטע של חתונתם מסירטו, ייחשבו נישואיהם כבטלים. עד כאן האמת, שתחילתה כמתיחה.

„שנים היה לי חלום: להחליף כלה בכלה אחרת, מתחת לחופה", מספר ברקן. „אבל במקום חתונה יצאה לי ברית. לאחותי שילדה בן, החלפתי את המוהל באיש צוות־הסרטה שבא עם גרזנים וכלי־משחית. זה צולם בסרט „המתיחה הגדולה". חלום חיי בעניין הכלה בא על סיפוקו רק עכשיו".

לפני חודשים אחדים פנה ברקן ל„אולמי דליה" וביקש רשימת נישואים. לאחת הכלות, הציע עיסקה: מקרר „אמקור" תמורת מתיחה. הכלה, ליאורה, הסכימה. ביום החתונה הקמנו מאחורי האולם אולפן־זוטא, עם מסך־בקרה ואפילו רופאה צמודה, שמא מישהו מהמוזמנים יחוש ברע מהמתיחה". „תיאמנו הכל עם הכלה ששיתפה פעולה. כאשר ניגש החתן להסיר לה את ההינומה היא התנצלה: „אני צריכה ללכת לשירותים". כשחזרה משם תפסו אותה שתי האמהות והובילו אותה אל החופה".

אף אחת מהן לא הרגישה שהיא מובילה בעצם את השחקנית הבלונדית, קרולין לנגפורד, שחבשה פיאה שחורה לצורך העניין.

לאחר שהרב בירך שתי ברכות נכנסה הכלה שהיתה עם הצוות בחדר־הבקרה, ללחץ. היא הביטה במסך ואמרה: „יהודה, משהו לא בסדר. הוא באמת הולך להתחתן איתה". „היתה פשוט טעות בקילומטרז'" מסביר ברקן. הברכות שהיו אמורות להימשך שלוש דקות נמשכו עשר. כשהחתן הסיר את ההינומה של הכלה, שאלה אמו שראתה פנים לא מוכרות, „איפה ליאורה?". „מי זאת ליאורה?" תמהה קרולין. אז הגיעה בריצה ליאורה, הכלה האמיתית.

התברר, שלחתן היו אלה נישואין שניים, ושבמהלך הדקות הספורות של בהלת המתיחה, חששו ההורים, שאשתו הראשונה חטפה את הכלה ושלחה בחורה אחרת. זה היה בלתי־מתוכנן.

מה שהיה מאוד לא צפוי, זו התגובה החריפה של הרבנות, שהגיעה השבוע אל הזוג הצעיר. יהודה ברקן נאלץ להתערב כדי להסיר את רוע הגזירה, ולא את חלום־חייו שהתגשם – להסריט כלה במתיחה.

יהודה ברקן עם שתי כלות, ליאורה מימון, וקרולין משמאל: שרק לא יתעלפו

אסף רובין:

קול דרדון וקול שמחה

משך שנים אחרות עקב איש־העסקים הצעיר אסף רובין (32) אחר פעילותו של אלי דרדון (40), אז קצין היחידה המרכזית של המישטרה, וכיום בעל מישרד חקירות פרטי.

באותה תקופה השתייך רובין לפמלייתו של שמואל פלאטו־שרון, שעל אודותיו כתב את הספר „להחזירו לצרפת" (1980). כיום אומר אסף:

אסף רובין (משמאל) ואלי דרדון: יועץ סתרים

„הייתי יועץ־הסתרים של פלאטו כשהיה ח"כ, אבל להשיג את דרדון היה יותר קשה מאשר להשיג את ראש־הממשלה. משך שנה שלמה הייתי מחכה לו שעה במישרד, וכשקיבל אותי היינו נאלצים להפסיק את השיחה בגלל הטלפונים".

התוצאה יצאה לאור השבוע – ספר בשם „שוטר במלכותו", פריטו של אסף. למסיבה שנערכה לרגל המאורע במועדון „גימיק" (רמי ניצחון) בצפון ת"א, הביא אסף את אחד הסיפורים האנושיים שלו – מיכל עבאדי, חתיכה בת 18, שהידרדרה אל עולם הפשע כשהיתה בת 13, הספיקה מאז להשתתף במיספר רב של פריצות, לשבת בכלא ולחזור למוטב כדוגמנית. היא השתתפה בתצוגת־אופנה שנערכה במקום.

רוב הסיפורים בספר הם על פעילותו המישטרתית של דרדון. אחד הפרקים נקרא „קול דרדון וקול שימחה", ומספר על דרדון שהתחפש לחתן, כדי לתפוס שני עבריינים שניסו לסחוט כספים מאבי הכלה, קבלן ידוע. סיפור אחר הוא על רכוש גנוב, שהתגלה בקבר, בבית־העלמין הישן ברחוב טרומפלדור בתל־אביב. דרדון בעל התושייה, נכנס לתוך הקבר, כיסה עצמו בסדין וחיכה בסבלנות עד שהעבריינים יגיעו שוב.

כאשר הופיעו, קם מקיברו, עטוף סדין לבן, וקרא בקול־רפאים: אמרתי לא תגנבו – וגנבתם..." העבריינים נבהלו, צעקו שמע־ישראל, וניסו לברוח. באותו רגע פשט דרדון, גבר בעל־מידות, את הסדין, והכריז: „לא שמע־ישראל אלא מישטרת ישראל".

דולי פרטון

חלום בלהות

גם לכוכבות הזוהרות ביותר יש תקופות של סיוטים. אפילו לדולי פרטון, השחקנית והזמרת הבלונדית בעלת החזה השופע והחיוכים הכמעט נצחיים.

לאחרונה היא הואשמה ב...גניבת שיר. הזמר ניל ויאן גולדברג מלוס אנג'לס הגישו נגד פרטון תביעה על סך מיליון דולר, בטענה שהיא גנבה לחן ומילים שכתבו, והשתמשה בהם בלהיטה „9 עד 5".

תחילה הציעה להם סך של 25 אלף דולר כדי ליישב את העניין ללא מישפט, הם נמלכו בדעתם ודחו 50 אלף. „כאשר שמעתי זאת רתחתי והחלטתי להילחם בהם עד חורמה", מספרת פר־ שהיא זכאית. היא לא שכחה להודות לעשרות אלפי מעריציה ששיגרו אליה מיכתבים רבים במשך אותם שבועיים.

טון לאחר שזכתה במישפט. „זה לא היה רק עניין של כסף אלא של מוניטין שעליו עבדתי כל חיי, שאותי יאשימו בגניבה?!"

המישפט התנהל במשך שבועיים. התובעים טענו שב־1978 הם שלחו את שירם „עולם של כסף" לג'יין פונדה, שכיכבה לצידה של פרטון בסרט „9 עד 5", ושזו העתיקה את השיר בשם זה שהיא משמיעה בסרט.

דולי טענה שההבדל היחיד בין שני השירים הוא רק 5 תווים ושלוש מילים: „תשע – עד – חמש".

היה זה חלום הבלהות הנורא ביותר בחיי", הצהירה דולי פרטון (40) לאחר שחבר המושבעים החליט פה אחד.

דולי פרטון: המושבעים טענו שהיא זכאית

אורי בנאי

מתנה מאבא

אורי וגברי בנאי: צלע בימתית חדשה

מחלקת המופעים באגף־התרבות של עיריית ת"א־יפו, הפיקה מופע חדש ששמו: „קם ב־7", המבצעים הם להקת „הצעירים של תל־אביב" המורכבת מתלמידי־תיכון.

הבימאי הוא שוקי וגנר, ובין המשתתפים נמצאים גם „בנים של", ביניהם: סיגל שפירא בתו של פרופ' עמוס שפירא (סגן דיקן הפקולטה למישפטים באוניברסיטת ת"א), שרון ארגוב – בתו של הצייר המנוח מיכאל ארגוב ואורי בנאי, בנו של גברי בנאי מ„הגשש החיוור", אחיינו של יוסי בנאי ובן־דודם של הזמרים מאיר ויובל בנאי.

לאחר מופע הבכורה של „הצעירים" ניגש ראש עיריית ת"א שלמה להט לברכם. כאשר ראה את גברי בנאי – אחיהם של יוסי ויעקב ושאר אנשי הבמה לבית בנאי, הבחין בצלע הבימתית החדשה של המישפחה – הבן אורי – הוא נזכר בסיפור מהעבר הקשור דווקא ביגאל ידין ז"ל ובאחיו השחקן יוסי ידין יבל"א.

„פעם נכנס לוי אשכול למישרדו ושאל: „מישהו טילפן אליך?" „כן, ידין טילפן", ענתה המזכירה. „איזה מהם? האקטיור (שחקן) או הארטיסט?" שאל אשכול. „אז אצלכם זה גם משהו כזה", הוסיף צ'יץ.

„אני לא ממשיך את השושלת רק בגלל שככה צריך", אמר אורי בן ה־16 בספק ביישנות, „אבל זה בכל זאת עובר בדם, כנראה".

אורי הצטרף למחרת אל אביו גברי לסיבוב ההופעות של „הגשש החיוור" בארה"ב. „זו מתנה מאבא, בגלל שקיבלתי 8 בלשון, בבחינת הבגרות, לא בגלל ההופעה שלי בלהקה", הדגיש אורי. כאשר ישהו בניו־יורק הוא מקווה לפגוש את אמו אורנה החיה בברוקלין כחוזרת בתשובה, ושאותה לא ראה זה שנים.

טוביה צפיר

קרפיון בג'קוזי

אומרים שבזמן השביתה שהיתה לאחרונה במלון „אסטוריה" בת"א נשאר שם רק דייר אחד...דג קרפיון.

היה זה פליט שנותר שם עד תום צילומי הסרט „האינסטלטור" שנערכו בחלקם בסוויטה באותו מלון.

מעשה שהיה כך היה. האינסטלטור – שאותו מגלם טוביה צפיר עושה תיקון לגברת גולדשטיין (השחקנית הוותיקה ברונקה זלצמן). לאות הוקרה היא נותנת לו במתנה חליפה של בעלה (אברהם אסיאו) ושקית עם קרפיון. האינסטלטור הולך לבקר אצל ידידתו הצעירה מימי (הדוגמנית קלרה רון), ומשאיר את הקרפיון בג'קוזי שלה. היא נכנסת לג'קוזי ומרגישה פתאום משהו חלק זז לה במים. למשמע צעקותיה מגיע האינסטלטור כדי להציל אותה וכו'.

בתוך כל זה, בגלל קומדיה של טעויות, הופך האינסטלטור להיות שר אוצר, בכדי שתהיה לנו קצת סאטירה פוליטית חברתית. מי שלא פירגנו לקרפיון, היו דווקא אנשי צוות ההסרטה. „אנחנו גרים כל החיים בדירות־חדר, והקרפיון הזה שיחק אותה שבוע בסוויטה עם ג'קוזי", אמרו בקינאה.

טוביה צפיר: האינסטלטור הפך שר־אוצר

קרנבל

בפורים אפשר להיות כל מה שרוצים – נמרה פראית, או שחרזדה וגם קרישנה ● עם קצת יוזמה ותבונת־כפיים – אפשר לעצב לבד את אשליית־פורים – כמה פיסות־עור, חתיכות קשת־גדר, בדים, צבעים, נוצות – וקדימה למסיבה

מאת מאת נורית בת־יער — איפרה: אונדין פו

הרקדן רן שנער, במכנסיים מאולתרים מסארי. הטורבן – מצעיף (צילום: „זום")

מוטי גלעדי כסטיבי וונדר בלבן. (עיצוב פיאה: סלון אורנה גלעדי). (צילם: מנחם עוז)

רחל גרא ויוני ארנון לובשים שקיות אשפה (מיחזור: רחל גרא). (צילם: מנחם עוז)

פ ורים כאשלייה. יונה אליאן התחפשה לנמרה של נילי טוויג. נירה רבינוביץ מופיעה כמיצג של רחל גרא. מוטי גלע־די – התשובה הלבנה לסטיבי וונדר. רחל גרא ויוחי ארנון – אשפה זה יפה. רן שנער כק־רישנה, עדייה מאירצ'ק כשחרזדה.

איך נכנסים למסיבה שלהם? דרך אותו: נכנ־סים לחנות לחומרי־בניין קונים כמה מטרים של רשת־גדרות צבעונית ושוכחים מהעולם. נירה

עדיה מאירצ'ק כשחרזדה. בגד־ערב אופנתי המתאים גם לפורים (עיצוב: בוטיק „רינה"). (צילם: מישל טסייה)

רבינוביץ שבחה מתפקידה כבדרנית הבוטיקאית מהכוכים טריקוטאג' ב„איך להיות אמא יהודיה", גם מתפקיד פרעלת־הניקיון ב„מוכרים כלבך".

במקום זה, השחילה את קרקודת היפה ואת צואר המדליאני שלה לצווארון ולכובע אדומים.

האשליות

כל אחד מהם עיגול של רשת־גדרות שבמרכזו שני חתכים בצורת צלב.

ברשת הגדרות הירוקה הרבה יותר התעטפה כמו בסארי. תקראו לזה מיצג אמנותי, „כל צבעי הרשת". איך שאתם רוצים, רק אל תגידו שהרעיון הזה של רחל לא מגניב, שאינו גאוני.

סטיווי וונדר

הבריקה מהסרטים – היא גם הרשת הכטופה הקשוחה יותר, שמסתכלת עליך בעיני נוצות טר־וס. קראו לזה „עיניים שלי".

כשמכניסים לשקיות־אשפה נוצצים במקום זבל – מקבלים את התחפושת של האמנית רחל גרא ושל יוחי ארנון, האסיסטנט של מנחם עוז, צלמנו. תרסיס זהב והדבק עוזרים גם. נעל ושנה או מגף שעבר זמנו – יצאו במחול למגע של דבק וחופן נוצצים.

לפני שיונה אליאן נתנה לנמרה שבת לזנק, היא נפרדה לכמה שעות מה„פידה הזמני" שלה, מנתן השנר. גם את „ניסים ונפלאות" של „הבימה" השאירה המהממת הזאת מאחוריה. אפילו את התחרות למחווה לשניים „זוג פתוח, פתוח, פתוח" שועלה בבית־לסין.

דם פנתרים החל גועש לה בעורקים כשהתפתלה לתלבושת העור המגוהצת־חלקית של נילי טוויג. בתוכנית הטלוויזית „סיפורי ברים" לובשת אליאן לאחרונה רק נילי טוויג. אחרי שהתחפשה בשבילנו בשימלת הנמרה הפראית – התבייתה עליה לא לפורים בלבד. הפראיים של טוויג עד־שים משהו גם לירדנה אריה. לאחרונה התעטפה ומרת השנה במשהו קטן של המעצבת בהופעה בטלוויזיה.

חיית מחוך

אפשר להתנער מהציוויליזציה בפורים גלבד – על־ידי חיבוך של שאריות־עור שמוצאים במי־מים". דגמן האופנה הלגיטימיתו „דנדי" מגוגלן ותחרה של תמרה יובל; שחרזדה בשארוול כשל עדיה מאירצ'ק מ„רינה". משה הסטוריתאטרלי ממחסן תלבושות־התיאטרון „לב" של אברהם לר־ריא, המשאיל תחפושות עם טעם של פעם שעוברות מלב אל לב.

נירה רבינוביץ בכל צבעי הרשת (מיצג של רחל גרא). (צילם: מנחם עוז)

פעלי העור השונים. רעיונות פורימיים אחרים: סטיבי וונדר בפיאה כמו שאורנה גלעדי עיצבה להופעת מוטי גלעדי ב„רבותי ההיסטוריה חוזרת". מארדונה – עם חויית־מחוך, מיני, גרבוני תחרה, ושיער פרוע ארוז בסרט תחרה.

הודו המלכותית: במיכנסיים מאולתרים מסא־רי, דוגמת אלה המקסימים של הרקדן רן שנער, פלוס טורבן מצעיף נוצץ, נוצות, וסיכת „יהלו־

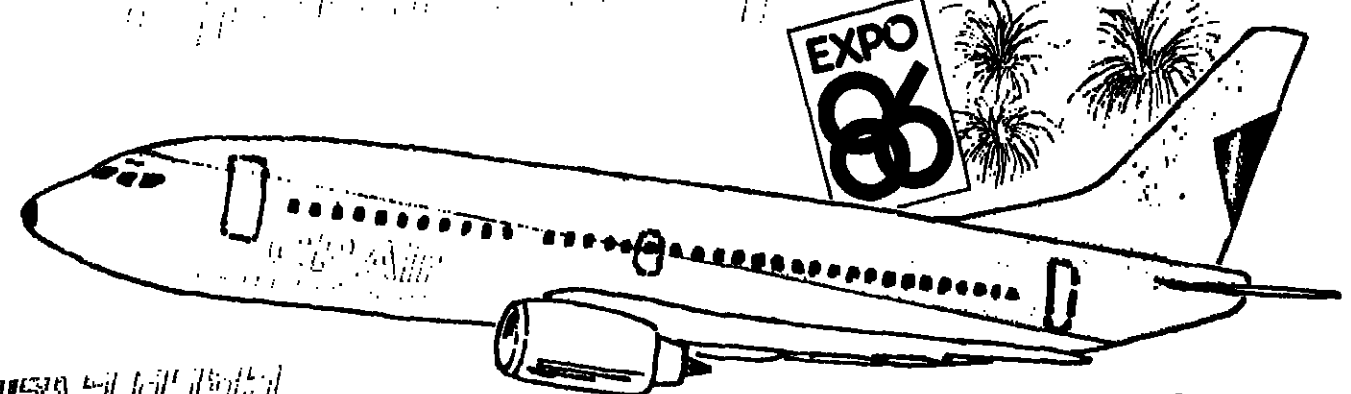

הפרס הגדול: כרטיסי טיסה לזוג לתערוכה העולמית בונקובר EXPO'86 עם CP Air בשווי של כ־$6,000

מיונס

כל הטעם האמיתי של מיונז ורק ½1 כמות השמן.

ועוד 100 פרסים כל שבועיים בהגדלות הביניים.

המבצע מסת"ים ב־28/3

הזוכים בהגרלת הביניים

ירושלים: כהנא בת־שבע, שרדר פנינה, מילר מאיר, ארנסט רות, סקלי אלישבע, יזדי יוסי, ריגר תמרה, שטי פנינה, נגב עפרה, קוקיה בת־שבע.

תל־אביב: קרמון סולביה, מעין שירה, אטקה רון, צח זהבית, פסה יפה, פינטו אסתר, משפי זירודינובסקי, עובדיה רונית, משפי הרצוג, הלל חנה. חיפה: וולמרק רותי, אזולאי רחל, שפלן דלילה, חי מרים, לבנון חנה, ארנון בתיה. באר־שבע: דסה אורית. נתניה: רוזנפלד מלכה. פתח־תקוה: דניאל גיטה, לאלי אורן, שפק שרה, בר צופיה, מונהייט טובה, דגני מרים. גבעתיים: מסינג תמר, גיטקה יהודה, היימן חנן. בת־ים: פאר אביבה, מנור אריקה. ראשל"צ: רייך שלמה, רייך קרן, פולק מרדכי, לייבמן עדה, הייך רועי. רחובות: שני עופר, ירדן עודד, דניאל ישראל, שני זהבה. חולון: צור מרים, קניג ינינה, קורין אברהם. הרצליה: גבריאל עליוה. רמת־גן: נחמיאס מאירה, זמיר אביבה, שאשא אורנה, חורי משה, יעקובוביץ ברלה, ריבק שושנה, איון רפי, צבר מזל. רמת השרון: אלון דנה. הוד השרון: משה ניצה, אברמוביץ רחל. כפר־סבא: רבטלב מרים, ברנשטיין מלכה, פישלר ציפי, בן יעקב יעל. רעננה: הס שלומית. קיראון: נר תקוה. ג. סביון: פורטרפליק־כוכבא רותי. מושב גן שומרון: שר־טל ריקי. בת־חן: עמית מנחם. מושב בית חלוי: לוי מתי ברוריה. מושב ציפורי: מוראלי אמירה. משואות יצחק: בן ארי דבורה. ערד: קוטלר בלהה. אשקלון: סוויב שושנה. אשדוד: לוי שוהם, ברוך שרה ויצחק. עפולה: ביטון אסתר. יבנאל: בן־רחמים עינב. טבריה: אסרף קובי. רמת הגולן: גת לבנה. כנרת מושבה: כבשנה רותי.

איך משתתפים? כל שעליכם לעשות הוא להעתיק את הפרטים שבתחתית המודעה על גלויית דאר ולשלוח אל: מבצע מיושף, ת.ד. 1458 תל־אביב 61015. כל שבועיים יבקרו נציגים של אסם אצל 100 משפחות שיזכו בהגרלה, שתערך בין כל הגלויות שיגיעו באותם שבועיים. נציג אסם שיבקר בביתכם יבקש לראות מיכל מיושף של 500 גרם ואז תזכו במקום בחבילת שי ממבחר מוצרי אסם; תמורת שני מיכלי מיושף - תקבלו שתי חבילות שי!

והפרס הגדול! בסוף המבצע יוגרל הפרס הגדול בין כל הגלויות: טיסה לזוג לתערוכה העולמית אקספו - 86' בואנקובר, קנדה, עם CP Air נתיבי אוויר קנדיים, כולל 4 לילות שהייה במלון בואנקובר, כרטיסי כניסה לתערוכה, מס נסיעות והקצבת מט"ח, עם אפשרויות לתחנות ביניים בחלק מהיעדים הבאים: מונטריאול, טורונטו, לוס אנג'לס, סן־פרנסיסקו.

הפרטים שיש להעתיק על גלויית דאר:

ברצוני להשתתף בהגרלת הפרס הגדול של מבצע מיושף. הסיסמא היא (השלם את החסר): "מי שיש לו מיושף של ______ משתתף:" רשום: שם ושם משפחה, ישוב, רחוב, מסי בית, מסי דירה, טלפון, מיקוד והשעות הנוחות לך ביותר לביקור נציג אסם בביתך - אם תזכה בהגרלה. כמו כן ציין את מקור המידע שלך על המבצע: (עיתון או מקור אחר).

ההגרלה המסכמת תתקיים בנוכחות רואה חשבון, עו"ד החברה ונציג CP Air

ההשתתפות אסורה על עובדי אסם והחברות השלוחות, על עובדי ניתם ו־CP Air תקנון המבצע יישלח לפי דרישה

ניתם מערכות תדמית

זה טוב - זה אסם

מלכת פלשתינה

לפני 59 שנה דיווחו עיתוני העולם, על בחירת מלכת פלשתינה ● ריקטה שלוש, בת למישפחה המיוחסת, שנודעה ביפי בנותיה, זכתה בתואר הנכסף והיתה מלכה ללילה אחד ● חייה התוססים הסתיימו בטרגדיה ● התחרות שבה נבחרה היתה אחת מני רבות, שאיפיינו את תל־אביב הקטנה ● דיזנגוף היה אז ראש־עיר שצעד בראש תהלוכה, ואגדתי היה אז מארגן העדלאידע ● הציבור היה מתחפש לנושאים בוערים: מצוקת הדיור, או התווים של „התקווה" ● לסיפור הזה היה המשך: בתה של ריקטה, דיאנה גוברניק, נבחרה כסגנית ראשונה למלכת־היופי, 1959

מאת מאת עמית לוינסון

ריקטה שלוש, מלכת תל־אביב, 1927: א פאלעסטינע'ר שעהנהייט

יש עדיין אנשים בתל־אביב, שפורים מזכיר להם דמות אחת, שהיתה פעם מלכת־פורים. מלכה ללילה אחד וליום אחד, מלכת־היופי של 1927.

בשביל הגברת לובה פולני, כיום בת 76 ועדיין יפה (לשעבר חתנתו של אריאל זילבר) פורים הוא ידידתה, ריקטה שלוש. היא שומרת אלבום־תמונות, קטעי־עיתונות, מיכתבים. מיקדש־מעט לידידתה, שהלכה לעולמה לפני 46 שנים, מיד לאחר פורים 1940. בין הדפים המצהיבים יש מעטפה קטנה ובה סיכות־ראש ישנות אך מסוגננות. לובה אספה אותן משערה השחור של מלכת פורים מיד לאחר מותה.

במרץ 1927, לפני 59 שנים, דיווחו כותרות עיתוני העולם על השתתפותה של ארה"ב בוועידת פירוק־הנשק, ועל החרם שהטילו עליה מדינות אמריקה הלאטינית. הודיעו גם על מגעיה של פולין לשלום עם גרמניה ועל מותו הקרב ביותר של המנהיג הסובייטי יוסף סטאלין (שכידוע יאריך ימים ומעללים עוד חצי יובל שנים).

המקום שתפס המיזרח התיכון בכותרות, לא היה בגין קרבות בלבנון, מתיחות בין ישראל לסוריה או יחסי חוסיין ואש"ף. כמה מעיתוני צרפת, אנגליה, ארה"ב ופולניה ידעו לספר: נבחרה מלכת פלשתינה. אילו היה קיים אז מושג „יחסי־ציבור" במתכונתו העכשווית, היינו אומרים: היתה כאן עבודת יחסי־ציבור לגמרי לא רעה. מישהו דאג להעביר לעיתוני העולם את הידיעה בדבר „בחירתה של מדמואזל ריקטה שלוש, בת למישפחה ארצישראלית אריסטוקרטית, למלכת פלשתינה". עיתון צרפתי הוסיף: „היא בלבד תהיה רשאית לשאת את כתר המלוכה של פלשתינה". שכוען פולני הסב את שמה על דעת עצמו ל„רגינה", כדי שיישמע גם יותר פולני ואולי יותר מלכותי. האמריקנים הוסיפו „מיס" והספרדים „סיניוריטה".

כל מה שקשור בראש

את האמת ידעה החברה התל־אביבית, וכמובן האמן הרבגוני ברוך אגדתי, אשר אירגן את נשפי־פורים, שבמהלכם יזם בחירת מלכת־יופי במהדורת טרום „לאשה".

שמו המקורי של האיש היה ברוך קאושנסקי. יעקב פיכמן הציגו בפני חיים־נחמן ביאליק כ„ברוך האגדתי" ומאז דבק בו השם. דימיונו הפורה יצר ערב אחד באמצע שנות העשרים את האגדה של בחירת מלכת־פלשתינה. כך נולדה מלכת קרנאבל, מלכה של לילה אחד ויום אחד.

התחפושות המועדפות היו נושאים מענייני דיומא, נזכרת הגברת שמחה פומרוק לבית שלוש, אחותה של מלכת היופי דאז. מסר פוליטי או חברתי הלך או יותר טוב משורר או צועגייה.

„באחד מנשפי־פורים החליטו שהנושא הוא כל מה שקשור בראש. כיוון שהיתה אז מצוקת דיור קשה בת"א, בניתי על הראש גינת פרחים שלמה ובמרכזה בית ועליו שלט: יש עוד חדר להשכיר ולא ביוקר", מספרת הגברת פומרוק־שלוש, (כיום בת 86), שזכתה אז כמובן בפרס הראשון. אחותה ריקטה קיבלה בהזדמנות אחרת פרס ראשון, כאשר התחפשה לתווי המוזיקה של „התקווה".

לא מעט סוחרים בתל־אביב הקטנה הרוויחו מנשפי הפורים ומתחרויות מלכת היופי. כחודש לפני פורים התנפלו תושבי העיר על חנויות הבדים וקנו מכל הבא ליד. תופרות וחייטים היו אז בעלי־המלאכה המבוקשים ביותר. מישפחת שלוש, אריסטוקרטיה תל־אביבית, נטלה חלק פעיל ביותר באותם נשפים ובפרסים על תחפושות מצטיינות.

בת שלוש בשער מגאזין

בן דודתן אמיל מהודר, רוקח תל־אביבי ידוע, החל בהכנת התחפושות חודשים אחדים לפני פורים. פעם זכה בפרס, כשהתחפש לתות־אנח־אמון, עם מסר מצרי אקטואלי על המלך פארוק. פעם אחרת יצר יחד עם אמו פארודיה על ההתיישבות העובדת. במשך חודשים הנביטה לו האם, שרה בת אהרון שלוש, זרעים בתוך שקים של יוטה. בפורים היו מוכנים, ואז לבש אותם.

בני מישפחת שלוש נודעו ביופיים. שרינה שלוש, אימן של שימחה וריקטה, היתה יפהפייה בזכות עצמה. הגברים הצעירים של המישפחה למדו באוניברסיטאות צרפת והיו מעורים בחיי החברה הפריזאית. אחיותיהם שבנווה־צדק היו מנויות על ה„ווג". דבר יופיין האקזוטי של בנות שלוש הגיע אל עורכי המגאזין בפריז. יום אחד, לאחר מילחמת העולם הראשונה, הידפקו על דלת ביתו של אברהם־חיים שלוש, מול ראינוע „עדן". הם ביקשו לצלם את שתי בנותיו, שימחה וריקטה (רבקה) לשער המגאזין. האב סירב וטרק בפניהם את הדלת. „בנותי בשער של עיתון – לא ולא". כיום, ממרחק של 65 שנה, אינה יכולה שימחה לשכוח את אכזבתה. שנתיים לאחר מות האב ניתנה לאחותה ריקטה הזדמנות נוספת להצגת יופייה.

בדיוק לפני 60 שנה יזם אגדתי את בחירת מלכת־יופי בנשפי־פורים, שאותם החל מארגן כבר ב־1920. הראשונה שנבחרה (שלא בידיעתה) היתה לילה טשרטקוב, רעייתו של רופא הגימנסיה הרצליה. ריקטה שלוש היתה השנייה.

הנשף נערך בגני־התערוכה דאז, טרם היות „גן אורנים". היו אלה כמה בניינים קטנים, שאת מקומם תפסה לימים התחנה המרכזית של ת"א. כיצד התנהלה בחירת מלכת היופי?

לכל כרטיס־כניסה צורף תלוש מיוחד, „קופון". במהלך הערב נתבקש כל רוכש כרטיס לרשום עליו את שמה של האשה היפה ביותר לפי דעתו. עם פתיחת הנשף ניצב הקהל בשתי שורות: גברים לחוד ונשים לחוד. אגדתי הופיע בגלימת מלכות, קד קידה והזמין את אחותו שושנה למחול. בכך ניתן האות. בעוד הקהל רוקד צ'ארלסטון – הלהיט של התקופה, או לסירוגין טנגו או ואלס וינאי, מיין חבר השופטים את ה„קופונים".

אני כורע ברך לפניך

אותו ערב פורים של 1927, היתה הסקרנות רבה. במערך הביניים הודיעו ששתי המועמדות הסופיות הן ריינה מויאל וריקטה שלוש. הסקרנות גברה ועמה המתח, שעלה ועלה עד שבא הכרוז והודיע: ריקטה שלוש היא אשת המלכה, היא הנערה היפה ביותר. שטף של קינאת־נשים ליווה את היפה והנאווה כשעלתה לבימה. היא ניצבה שם כשחיוך נשי גאה מהול בביישנות שפוך על פניה. כך הנציחו אותה הצלמים שמאחורי הקופסות השחורות.

האדונים ברוך אגדתי ואברהם אלדמע, העניקו לה את שרביט המלוכה ואת כתר השילטון. למוחרת, ביום שלאחר הקרנבל, נטלוה אחר־כבוד להכתרה נוספת: אצל המלך, הלא הוא ראש עיריית ת"א, מאיר דיזנגוף.

„היא מלכה על תל־אביב יום אחד ולילה אחד. באותו פורים של אותה שנה, היתה היא האשה היפה ביותר בתל־אביב, תל הדרור, תל המנגינות והמחולות", כתב כעבור עשר שנים אורי קיסרי בשבועונו „כלנוע".

האמת היא, שבמהלך אותו שבוע העלתה ריקטה שלוש את ארץ־ישראל לכותרות. מחזריה הרבים ניצלו את בחירתה. כבר בנשף הצליחו להגניב אליה פתקי־אהבה. אחד מהם כתב לה את השיר הבא:

„הרשי לי מלכתי להתייצב לפניך להגיש לך ברכתי ולנשק שולי שלמותך.
אני הנאמן בנתיניך.
כורע ברך לפניך.
מפלל לשלום ארצך – ארץ אבותיך.
ולאורך ימיך"

הכותב חתם בראשי תיבות. מי הוא היה – קשה לדעת ממרחק של כמעט 60 שנה. אחת מידידותיה סבורה שהיה זה אברהם שלונסקי שביקש מידיד, כי יעתיק לו את השיר בכתב־ידו, כדי שלא יזוהה.

משורר אחר אף הוא אלמוני העביר אליה עוד באותו ערב את השורות הבאות:

... כוכבים קורצים אתכם שאלתי
התדעו את מי לבי כובש?
אלוהים נגפני באהבה
ומלבי נגולה השלווה...
מבט עיניה קרני אור
חיים בלעדיה קיפאון
חיי סבל וימי קור
בלעדה יתקפני שממון..."

חברותיה של ריקטה שלוש מעידות, ששברה לבבות. הן מספרות עד היום שאחד ממחזריה אף התאבד בגללה. היא השיבה פניו ריקם.

איך אני מרשה לעצמי

כבת למשפחה אמידה מהעלית התל־אביבית, היו שולחים אותה – שנחשבה עדינה, רכה ורגישה – למנוחה במקומות הקיט באירופה. לעיתים קרובות היתה נוסעת להרי הלבנון, שהיו אז מאוד IN וכמעט שלא נפלו ביוקרתם מהרי האלפים.

דיאנה גוברניק, סגנית מלכת־יופי, 1959: הבת היפה של ריקטה

מיכתבי האהבה של מחזריה השיגו אותה גם שם. הדפים המצהיבים השמורים עד היום בידיה של בתה (שאותה כמעט לא הכירה) נושאים את המען: מדמואזל רייקטה שלוש, בחמדון, או לחילופין – עליי. שמות המקומות השייכים כיום לחדשות ומוכרים יותר מקרבות של הפלגים השונים בלבנון, נקשרים כאן בבילוי ובמיכתבי אהבה.

חלב 21.6.28
רבקה יקרה
סלחי חביבה על אשר הנני מטריחך שוב בכתיבה זו אליך, אך האמיני לי – לו היית את במקומי היית מניחה לגמרי את כל המון העניינים המחרידים והדאגות, מיספרים יבשים, מחירים עולים ויורדים, שמנים וסבון, ויושבת לשוחח עמי, ולו תהיה זו שיחה על־גבי גיליונות־נייר.
ועוד בקשת סליחה מעמך, תסלחי לי על שהינך יקרה עבורי. ירא אני פן תשאלי כאיזו רשות הנני מרשה לעצמי לקרוא לך יקרה. ותראי זאת כחוצפה מצידי, אך הישנו כוח בעולם אשר יאמר לרגשות של אדם: אל תאהבו..."

כך מתחיל מבול־מיכתבים מאת מחזר נמרץ, איש צעיר שעסקיו חובקים את א"י, סוריה והלבנון. התאריכים עוקבים: לפחות מיכתב כל יום...

ב־28.6.28 הוא כותב אל ריקטה השוהה בבחמדון:

„אין אני רגיל אצל מיכתבים ממין זה, והנה רגעים ארוכים מונח גיליון זה לפני, ואין אני יודע איך להתחיל...

רבקה רבקה אוהב הנני אותך! בטח הרגשת את יחסי אליך מימי הראשונים בלבנון או יותר נכון, מבין החרבות בבעל־בק.

רבקה הנני אומר לך כי „נחנק" הנני אחריך..."

בלילות אי־שינה ונדודים בתוך האפלה, ראיתי את אורך, ומתוך הדממה הכבדה בהרים שמעתי הלמות־לב: רבקה, רבקה, ריקטה..."

במיכתב שנכתב כעבור חודשיים לאחר שדחתה אותו, הוא כותב: *„למרות שהנני מתנגד בהחלט לידידות שהוצעה מצידך – ז"א רק לידידות' הנני נכנע ופונה אליך בראש מיכתבי: ידידה..."*

פעם אחת נאותה ריקטה בעלת הנפש השברירית להינשא לעלם יהודי נאה, ממישפחה עתירת־נכסים במצרים. ביום האירוסין שאלה את נפשה למות. אמה החזירה אותה הביתה.

פנטומימה מקורית עם פרס

רק מוניה גוברניק – גבר צעיר ויפה־תואר שעלה עם מישפחתו מסיביר – שבה את ליבה. כבת 30 היתה כשנישאה, גיל מבוגר לאותם הימים. הם נישאו סמוך לפורים 1932.

חגיגות עד־דלא־ידע כבר התמסדו במיקצת. נשפי אגדתי ונשפי תיאטרון „אוהל" התאחדו באותה שנה. מודעה שהתפרסמה ברחובות ת"א מבשרת שבנשפי־פורים המאוחדים הם ב„הַפְרָשָׁה לקהק"ל". מהי הפרשה? נשף שהכנסותיו קודש למטרה ציבורית מסויימת.

בתוכנית של אותו נשף אנו מוצאים:

„1. תליית בני־המן.
2. מכון ליופי.
3. פנטומימה מקורית עם פרס.
4. נסירת אשה לשניים.
5. ריקוד הודי.
6. גאנדי.
7. ריקוד עדלאידע.
8. „צוענידה".
9. פרופיסור היטלר" וכו'.

אי־פרופו פרופסור היטלר. השחקן הוותיק יהודה גבאי, כיום מנהל מוזיאון התיאטרון נזכר, שהוא גילם את דמותו של היטלר עם מסרק שחור בתור שפם. היתה זו שנה אחת לפני עליית היטלר לשילטון. אז עדיין ראו אותו כמהתלה.

באותה תקופה החלו גם תהלוכות העדלאידע לנוע ברחובות תל־אביב. פרנסי העיר דאז אף הסבו את שמות הרחובות הראשיים כמו אלנבי, נחלת־בנימין – לשמות כגון שושן־הבירה, אסתר־המלכה, מרדכי היהודי.

שנה לאחר מכן ילדה ריקטה את בתה הבכורה. היא קראה לה פולט, על שם גיסתה, יפהפייה צרפתיה שהתגיירה, נישאה לאחיה הבכור, מרקו שלוש. היא חיתה בתל־אביב ומתה בדמי־ימיה מעקיצת זבוב ארסי ביריחו. זמן קצר לפני שילדה ריקטה את בתה. עצב נמהל בשימחה, שימחה בעצב.

בנשפי־פורים של תל־אביב הקטנה הלכו והתרחבו, נשפי היוקרה האקסקלוסיביים היו מעתה אלה שאירגנה מרי שנה אהובה (לובה) פוחובסקי, רעייתו של רופא ממייסדי ת"א. היא היתה עורכת את נשפיה במלונות־הפאר של התקופה.

ריקטה היפה היתה מודעת לאובדן הנעורים, לדעיכת היופי. מודעת יותר על המידה. היא לא הסכינה לחיי נישואין. אידאל האהבה לא עלה בקנה אחד עם המוסר הזה. היא הלכה ודעכה.

בשנת 1940, חצי שנה לאחר לידת בתה השנייה – לה העניקה את השם הרומנטי דיאנה (והפעם על שם אלילת הציד היוונית) – ונטלה את חייה בידיה. סוף עצוב, טראגי, של מי שגדלה כנסיכה, הומלכה למלכה, חיתה בצל המלוכה. סיפורה מזכיר את פרח מלכת־הלילה הפורח רק פעם אחת בשנה.

„וכשהינך מעלה על זיכרונך את ת"א כשנותיה הראשונות, את הגימנסיה 'הרצליה' עם תלמידיה ואת רחובות ת"א בטרם הוצפו אוטובוסים, איך יכול שלא להעלות בזיכרונך גם את דמותה הנפלאה של ריקטה שלוש, תלמידת הגימנסיה בעלת שתי הצמות השחורות, והעיניים היוקדות", כתב לאחר מותה העיתונאי אריה תורג'מן.

כתר משובץ אבנים יקרות

„עם גידולה של ת"א גדלה גם ריקטה, ובשנים הראשונות לחגיגות פורים לא נמצאה שנייה לה לשבת על כס המלכות המסורתי שהוצע ע"י אלפי חוגגים לנערה היפה ביותר.

זיכרון נוסף שמור בלבות האנשים – אותה תהלוכת־פאר, כשריקטה ישבה לימינו של אבי העיר ת"א ר' מאיר דיזנגוף ז"ל, במכונית מהודרת, ועברה בכל רחובות העיר בתוך סער של מחיאות כפיים וקריאות: „תחי המלכה!..."

תם סיפורה של מלכת־פורים, מלכת פלשתינה, אך לא נשלם.

19 שנים לאחר מותה, כאשר תחרות מלכות־היופי הפכה ממוסדת בארץ, ומנותקת מפורים ומדמותה של אסתר המלכה, נבחרה דיאנה גוברניק, בתה היפה של ריקטה, לסגנית מלכת היופי. השנה היתה 1959. כסגנית שנייה נבחרה אז זיוה שמרת.

דיאנה גוברניק־ברנר, היום: אריסטוקרטיה תל־אביבית

כיובל שנים לאחר שנודעה ריקטה בעולם כ„מלכת פלשתינה", הופיע אלמוני והציע למכירה את כתר הכסף התלת־מיפלסי המשובץ אבנים יקרות, שבו הכתירו אותה.

מישפחת שלוש התאספה והחליטה לרכוש את כתרה של ריקטה ולהפקידו במוזיאון לתולדות ת"א (מוזיאון הארץ) השוכן בבניינה הקודם של עיריית ת"א.

את המוזיאון ניהלה אז בת אחותה של ריקטה, אנינה קפלן (לבית פומרוק). מאז שנת 1974 מוצג הכתר בחדרו של דיזנגוף, במקום שבו הוכתרה לפני כמעט 60 שנה.

ואם לא די בזאת – גם אם נכון שהבל היופי וכו', נודה כי חשיבותו רבה. לסיפור שלנו יש גם המשך כדמותה של אורנה ברנר, בתה בת ה־22 של דיאנה, נכדתה של ריקטה, שהיא יפהפיה בזכות עצמה, ואולי בזכות־אמהות...

2. אורנה ברנר, נכדתה של ריקטה שלוש (בתה של דיאנה גוברניק): היופי עובר במשפחה

זהו סיפור רפואי מופלא, על ילדה קטנה וחמודה בת שבע, טאמזין רודר, מדרום־אפריקה, ילדה עליזה ומאושרת, שיום אחד נתגלה ברגלה גידול. כדי לנסות להציל את חייה, נאלצו הרופאים לקטוע לה את הרגל. כך קיוו לעצור את התפשטות המחלה, שעלולה היתה להפוך סרטנית, ולהתפשט לאברים אחרים. אמרו, שבמיקרה הגרוע ביותר, כשתחלים ירכיבו לה רגל תותבת.

היום, טאמזין היא שוב ילדה בריאה, שעשתה היסטוריה רפו־איתי: קטעו לה את הרגל הנגועה – והשתילו לה ...רגל שנלקחה מעצם רגל של באבון.

זהו הניתוח הראשון בעולם, של השתלת מיפרק שנלקח מגו־

ניתוח נדיר, ראשון מסוגו בעולם, בוצע בילדה בת שבע מדרום־אפריקה: קטע מרגל של באבון, הושתל ברגלה • הניתוח נעשה לאחר שאובחן גידול ממאיר ברגלה • שלבי האחלמה מעודדים, הילדה תוכל ללכת, לרוץ, והרגל נראית כמו רגלה הבריאה • עתה · מתחילים בניסויים על רגלי־כבשים

מאת דבורה נמיך

צילומים: דייוויד באריט

פת קוף, ולא מגופת אדם שנפטר. ניתוח דרמאטי ונועז, המהווה פריצת־דרך רפואית, ותקווה לחולי־סרטן החייבים לעבור קטי־עת־רגל.

טאמזין נולדה בלידה טבעית והתפתחה כתינוקת בריאה. רק בגיל שלוש, כאשר כבר התרוצצה בבית ובחצר, הבחינו הוריה בבליטה קטנה מתחת לברך הרגל השמאלית. הילדה כלל לא התלוננה על כאבים ולא סבלה משום מיגבלות. האם, שבחוש האימהי הטבעי שלה חשה, שזה לא סתם גוש קטן, התחילה את המירוץ בין הרופאים והמומחים השונים, בדרום־אפריקה. עוד

ד"ר לואיס ג'ונק, הוגה רעיון ההשתלה: צריך לשכנע

בטרם מלאו לטאמזין הקטנה חמש שנים, כבר עברה שני ניתו־חים.

השבר לא יתאחה

„בתחילה הם לא דיברו איתנו על אופי הגידול, אם זה סרטן עצמות, או מחלה ממארת אחרת", סיפרה לין רודר, אימה של טאמזין. „פשוט התחמקו מלומר את האמת. מומחה אחד כרת את הבליטה, שהתגלתה כגידול, ומילא את החסר בשבבי־עצם, של־קו ממקום אחר בגוף. הניתוח נכשל. הרגל של טאמזין איבדה צורה והפכה מעוותת. תוך זמן קצר כבר לא היה מדובר בבליטה קטנה מתחת לברך – אלא בגפה התחתונה, מהברך עד הקרסול, שהלכה ותפחה".

ההורים התרוצצו עם טאמזין בכל רחבי דרום־אפריקה, מרופא לרופא, לחפש מזור לילדתם, שהחלה כבר סובלת כאבים, ובקושי עמדה על רגליה. תופעה נוספת מדאיגה שנתגלתה: קצב הגדילה של הרגל החולה היה מהיר יותר מקצב גדילת הרגל השנייה. לפני הניתוח כבר היתה רגל שמאל ארוכה ב־3 ס"מ מהרגל הימנית, ולרופאים לא היה לכך הסבר.

ואז הגיעו הוריה של טאמזין, עם הילדה בזרועותיהם, לפרופ' ג'ק שומאן, מנתח אורטופדי, בביה"ח האוניברסיטאי שבפרטוריה. הוא היה הראשון שאמר להם את האמת: טאמזין לקתה במחלה נדירה הנקראת „פיברוז דיספלאסיה". כן אמר המומחה להורים, שמחלה זו מתפשטת, והיא הופכת את העצמות לשבירות ביותר. „מספיק פעם אחת שטאמזין תיפול ותשבור רגל, והשבר לא יתאחה. ללא כריתת הרגל החולה, קיים חשש שהגידול הזה יהפוך סרטני, ויתפשט. אז כבר יהיה מאוחר מדי לעשות משהו".

המחשבה שחייבים לכרות את רגלה של טאמזין, היכתה את ההורים בהלם. טאמזין עצמה, לא קלטה את משמעות הבדיקות והשיחות, היא רק ידעה, שהרגל „מגעילה" כפי שכינתה אותה, והיא לא יכולה לרוץ ולשחק. ד"ר שומאן הסביר להורים, שלאחר כריתת הרגל עד מתחת לברך, אפשר יהיה להתאים לטאמזין רגל תותבת, אך הדבר לא הקל על מצוקתם.

מהברך עד לקרסול

בשלב זה הציג ד"ר שומאן לפני ההורים והמומחים את ההצעה המהפכנית: שטאמזין תהיה שפן־נסיונות ראשון בעולם שלאחר

ורנון וליז רודר ובתם טאמזין, לאחר הניתוח: הצעה מהפכנית

הכריתה ישתילו לה מיפרק עצם של רגל – שיילקח מגופת באבון.

„זה הפחיד אותנו. המחשבה שהבת הקטנה שלנו, תחיה עם רגל של קוף, היתה נוראה. במוחנו התרוצצו צורות של קופים, מכל הסוגים, והיו לנו סיוטים. אך ד"ר שומאן פירט את תוצאות המחקר שלו, שנמשך שש שנים, שהוא ראשון מסוגו בעולם. זה הרגיע אותנו. האמנו בו, שיש לו כל האמצעים לטיהור עצם הרגל שתילקח מהקוף, בשיטת הקפאה חדשה שהוא פיתח, וזה ימנע כל אפשרות שהגוף של טאמזין ידחה את השתל מהקוף. בטחנו בו, והסכמנו", מספרת האם.

עוד בטרם בוצע הניתוח הכפול, למדו הוריה של טאמזין פרק בתורת המערכת החיסונית של האדם, איך הגוף חש כל שתל זר ומתייחס אליו כאל פולש, ועד כמה חשוב לטהר את עצם הרגל של הקוף, שתחובר לירך של טאמזין, בלי שתעורר דחייה. כל הרופאים בביה"ח אמרו להורים, ששלב הניסויים במעבדה הסתיים, והסיכוי בניתוח־השתלה כזה הוא – שטאמזין תהלך על שתי רגלים בריאות.

כל דרום־אפריקה עצרה את נשימתה, כאשר נודע שטאמזין כבר מאושפזת לניתוח־השתלה מהפכני זה. מרפאים בכוח האמו־נה באו אליה, הניחו את כפות־ידיהם על ראשה, ובירכו אותה. פעמוני כל הכנסיות צילצלו, ומיליוני אזרחים עקבו אחר כל פירור של מידע מבית־החולים. המנתח האורטופדי הנועז, ד"ר שומאן, סיפר לכתבים שהוא כרת 35 ס"מ מרגלה של טאמזין, הכולל את כל החלק התחתון, מהברך עד כמעט לקרסול, והוציא את הגידול המסוכן.

במקום קטע חסר זה, חיבר המנתח קטע באורך מתאים, ובעו־בי זהה, שלקח מרגלו של הבאבון. לאחר חיבור שני קטעי העצ־מות, עוצבה הרגל כיחידה אחת, בחומר־חיבור מקראמיקה. ד"ר שומאן הסביר, שעד כה השתמשו מנתחים לצורך חיבור עצמות בחומר מתכתי. המחקר של ד"ר שומאן הוכיח, שהקראמיקה מת־אימה יותר לחיבורי עצמות, וגם זה חידוש עולמי. „פיסלתי מחדש את הרגל של הילדה", התגאה המנתח.

„ברור שצורת עצם־רגל של באבון שונה מצורת עצם־רגל של ילדה, אך המנתח עיצב את הרגל כיחידה מחוברת אחת. על העצם הונחו כל הרקמות הרכות. כאשר תהליך האחלמה יסתיים – תיראה הרגל השמאלית של טאמזין, כמו הרגל הימנית הברי־אה. ואכן, הניתוח הצליח, והפך סנסציה רפואית.

כולם באו לראות

חודשיים לאחר ההשתלה, הולכת טאמזין על שתי רגליה. „אני לא יודעת מה עשו לי, אבל העיקר שסילקו את הרגל המגעילה שלי. אמא הבטיחה לי, שכאשר יורידו את הגבס והתח־בושות, שוב אוכל לרכב על אופניים, לרוץ ולשחק עם החברים שלי. פשוט לא האמנתי. עכשיו הכל עבר, ואומרים לי שזה היה נס. מה זה נס?" שואלת טאמזין הקטנה.

פרופ' לואיס מ. ג'ונק, מנהל היחידה למחקר מחלות־עצמות, מביה"ס של אוניברסיטת פרטוריה, שעמד מאחורי כל המחקר, הוא שפיתח את שיטת טיהור עצם הקופים, והכנתם להשתלה. „זהו יום גדול לרפואה. שוב, כמו בהשתלות הלב – דרום־אפרי־קה חלוצה", הצהיר.

מדוע בחר המנתח להשתמש בעצם של באבון? על כך יש לו הסבר מעניין. „התחלנו בניסויים שלנו עם קופים, משום שדווקא לקופים אלה יש מערכת חיסון טבעית, המתנהגת בצורה דומה מאוד למערכת החיסונית של בני־האדם, ומכאן שהסיכון לדחייה היה קטן יותר. שש שנות ניסויים במעבדה נסכו בו ביטחון, שהניתוח יצליח. ואכן, אין כל סימני דחייה, הצילומים מעידים שהמחלה סולקה, העצמות התאחו יפה, ולטאמזין יש רגל בריאה".

שבוע לאחר הניתוח, כבר יצאה טאמזין לחופשת סוף־שבוע בבית, אם כי עדיין עם גבס. כולם באו לראות אותה במיטה, והיא צולמה מכל צד. כולם רצו לשמוע את הסיפור. הרופאים הבטיחו לה ולהוריה, שהסיכויי ששתי רגליה תהיינה בריאות בעתיד, הם מצויינים. טאמזין תוכל להיות אפילו ספורטאית.

בארה"ב ניסו להשתיל לתינוקת לב של באבון, אך הלב נדחה. מאחר שקשה להשיג קופי באבון לניתוחים אלה, הרשנים שוא־חקים הדרום־אפריקאים, להתחיל בניסויים שבהם ישתלו עצ־מות של כבשים, להשתלות בילדים.

יהודית אוריין

קובי ואסי והאשה שביניהם

אסי חברים בלב ונפש. קובי מהנדס, אסי ארכיטקט, ושניהם מספקים עבודה זה לזה. נשותיהם של השניים אינן לוקחות חלק ביחסים. זוהי חברות של גברים שיחד רצו בג'בלאות, יחד הלכו לנחם אלמנות־ מילחמה ויחד בגדו בנשותיהם. קובי קיבל ירושה מאביו ועזר לאסי לשלם את חובותיו על הדירה, ואסי החזיר לו באליבי שסיפק עבורו בלילות שנעדר מן הבית.

מדי יום שישי בצהרים היו השניים נפגשים ב„אוסלו", סועדים ומספרים זה לזה באריכות. לנשים לא נהגו לספר על עבודתם. אשתי, היה קובי מתרברב, היא האשה של חיי, אם ילדי, ואני נותן לה חיים של נסיכה. ואחרי זה קל היה לשניהם להתחלק בעלילות אהבותיהם. קובי היה אז בעיצומו של רומן עם אשה נשואה, שפגש עם הכלב והילדה בגינה. ואסי היה במצב של התלהבות התחלתית מגרושה בלונדינית בשם סביונה. התיאורים היו מלווים פרצי־צחוק ולגימות־בירה, שותפים לסודות ידעו להגן איש על מישפחת אחיו. יחד גדלו על סרטי ידידות גבריים, יחד ידעו קריאות־פתע למילואים, ושניהם אהבו מאוד את סיפורי בורחס.

●

יום אחד הביא עימו אסי את סביונה, עורכת־דין שהכיר כאשר השניים חתמו על אישור בנייה חריגה. סביונה טילטלה רעמת־שיער בלונדיני באופן בוטח, וכשפירשה את החוקים, היה כבר ברור לו כי היא זו שתהיה לו יעד ומטרה. בפגישה של יום ו' נפגשו השלושה וקובי אמר לה על אסי – „כאח הוא לי". אחר סיפר לה את הסיפור של בורחס ששניהם אהבו במיוחד: מעשה בשני ידידים, שאהבו זה את זה בלב ונפש, וכשהאחד התאהב באשה, התאהב בה גם השני. אהבתם לאשה היתה כה גדולה, שיום אחד הלכו ורצחו אותה. וסביונה חשבה, איזה יופי. אחר־כך אמר לה אסי, שגם באהבתם מבקש כל אחד מהם את אישורו של רעהו. ואכן אישר קובי את אהבתו החדשה של אסי, וכשיצאו, לחש לו, שהיא בהחלט משהו מיוחד, שונה מהחיילות הקטנות שבמילואים.

אהבת סביונה ואסי גאתה. עיניו האפלות של אסי נתכסו עגמומית, ובטלפון של הבוקר הוא סיפר לקובי שסביונה היא משהו אחר ונהדר, עד שמתחיל להיות לו צפוף בנשמה. וקובי הזהיר אותו: דיר באלאק. וכשאסי היה צריך לנסוע לתורכיה כדי להשתתף שם במיכרז, הביאו קובי לשדה התעופה, והבטיח לשמור לו על סביונה. ואכן שמר עליה כהבטחתו. הוא נסע עימה ללובי של „השרון", הצחיק אותה, שאל מה היא מוצאת באסי, וגילה את אוזנה כי אשתו של אסי שמנה אבל מסורה, וכי השניים מתכננים לנסוע לאירופה אחר הלידה. רק אז נודע לה, כי אשתו של אסי בהריון, וכי הרופא אסר עליה מגע מיני עם בעלה. בלילה לקח אותה קובי למישרד, כדי שתדבר בטלפון עם אהובה שבתורכיה, כפי שהבטיח, ובטרם כיבה את האור במישרד, תפס במותניה ואמר לה, אני יותר טוב מאסי במיטה. מעניין אתה יודע איך אסי במיטה? וקובי סיפר לה על חברותו הקודמת של אסי. עכשיו הבינה סביונה מה פירושה של ידידות גברים, והיא חשבה על אדמה חרוכה.

●

כשחזר אסי מתורכיה, נזכרה סביונה בסיפור של בורחס. ובערב, כאשר הצליח אסי להסתלק מהבית בעזרת צילצול הטלפון של קובי, סיפרה לו, כי קובי ניסה להשכיב אותה בהיעדרו. כשאסי שמע כמעט הקיא. בנסיעתו לתורכיה התחוור לו שסביונה תופסת בליבו מקום חשוב יותר ממה שהתכוון תחילה. סביונה לא ידעה על כך, היא העדיפה את הסיום של בורחס ולבלבד שלא תהיה מיבחן גבריות לשני הידידים.

עוד באותו לילה פרץ אסי לבית ידידו והיכה אותו מכות נמרצות לעיני אשתו. שתי הנשים לא ידעו להסביר מה נפל ביניהם ומדוע חדלו לדבר. סביונה ידעה ששני הצברים אינם גברים לאטינו־אמריקניים, לא בידידות ולא באהבה, ואכן שב האחד להשלים את חובותיו על הדירה, השני חזר לנסיכה אם־ילדיו, והיא נהנתה עד תום מן האיבה המתוקה, ששילחה בידידותם.

יוסי שין

סיפור חדש על הנסיכה והעדשה

את גבירתי, נסיכה?

בטח, בטח שאת נסיכה. מי כמוני יודע.

אני פונה אליך, הוד נסיכותך, בעניין רע שקרה לפני שנים רבות? אורחת היית, ומ־ארחייך הלינו אותך על מיטה מוצעת לתפ־ארת. כדי להנעים עליך את שנתך (נסיכה או לא נסיכה?), הניחו מארחייך מאה מיזר־נים, זה על גב זה, למענך. התעוררת, בבוקר שלמחרת, נסיכתי, בתלונות מרות — לא נו־חים, המיזרנים. חקרו ומצאו שמתחת למאת המיזרנים היתה מונחת לה עדשה.

אני מאוד שמח שנפגשנו, נסיכתי היקרה.

אני, את מבינה, מייצג את העדשה. כל השנים שמע הציבור את גירסתך, והגיע הזמן, אולי, לשמוע את גירסת העדשה. ובכן, במשך הרבה שנים, התייחסו למרשי כאל עדשה, ואילו ב־פועל — מרשי הוא עדש. זכר. ומעכשיו, ב־שבילך, מר עדש!

●

מרשי טוען שמידי לילה, נסיכה יקרה, הל־כת לישון איתו, כשהוא קבור מתחת למאת מיזרנים — כך הבנת את המלה „יחדיו", מידי בוקר התעוררת, והתחלת להתאונן על כא־בים; וגם לפני השינה, גבירתי, חזרת והת־לוננת על כאב־ראש!

חשבת, פעם, על הכאב שלו, קבור מתחת למאה מיזרנים? חשבת איך הוא הרגיש, ב־משך הלילה, כשהוא יודע שמעליו, במרחק מאה מיזרנים, מצויה נסיכה עם גוף ענוג, רגישות מופלגת, יכולת אבחנה נדירה, התי־רה מתמדת למושלם ביותר, וכעס מתמיד — גם על הפגם הקטן ביותר? חשבת לך ב־ליבך, נסיכתי הרגישה, מה נחנק הדוכא ונעצר מתחת למאה המיזרנים שהינחת עליהם את גופך הענוג?

חשבת גם, הוד רוממותך, מה הוא נתן לך, העדש הנידח והנזוף שלך? מי היה יודע על תכונותיך האציליות (גם את, הלוא, שכחת עליהן מזמן) ללא העדש? אם משהו מציק לך, מכאיב לך, מייסר אותך, סימן שאת קיי־מת, את חיה ונושמת. מודעות, נסיכה יקרה, מודעות לגבי עצמך במיטה העניק לך מר־שי. אל תלבשי. הבעת מזולזלת־כמה עדשים עשו זאת בשבילך, בעבר? אף אחד, נכון? חשבתי על כך!

●

מרשי מודה, בהגינותו, שחברים הזהירו אותו לפני המעשה, להישמר מכל מגע עם נסיכה. היתרו בו שהוא עלול למצוא את עצ־מו קבור עם ילדה מפונקת, רגישה, שתתעורר כל בוקר בתלונות על ליל אמש. אבל, מודה מרשי, הערגה אל הנשגב, המלכותי, גברה בליבו של העדש. ובהרבה מובנים, גבירתי, הוא מודה לך. גם כשהתלוננת — התייחסת אליו. הוא מצא את עצמו על המפה.

לסיכום, גברתי, כשמישהו נוהג כמו מר־שי — מפריע, מכאיב, פוגע — אולי זה מ־פני שלך עצמך כואב. ואם את היית פחות נ־סיכה ויותר אצילה — היית חשה בכך. מה שאני מציע, זה שתוציאי את מרשי, בסיפור שלכם, מתחת לחורי המיזרנים, ותעלי אותו אל המישכב שאת מצויה בו, וזאת, כאשר אף אחד מכם לא מתחיל את הסיפור כשהוא ב־מרחק מאה מיזרנים מרעהו. תרשי לי להב־טיח, שיחד עם החולשות שלו, יביא מר עדש הרבה מרחים לקשר שלכם!

כשנותנים לו, למרשי, הזדמנות, הוא מש־מיע מנגינות נפלאות.

ורדה רזיאל (ויזלטיר)

כולנו חסרי בטחון עצמי

די, תפסיקו לספר לי את הסיפור „אני חסר/ת ביטחון עצמי" (ובגלל זה אני לא לומד, לא עובד, לא יוצר, לא מחזר, לא מתחתן וכך הלאה והלאה).

יש לי חדשות בשביל חסרי הביטחון: אתם בחברה טובה, גדולה ורחבה, בת מיליוני־מיליונים; יש חסרי־ביטחון שיושבים רועדים במאורתם, ויש חסרי־ביטחון שמטיסים מטו־סים, בונים, יוצרים. יש חסרי־ביטחון שעושים במיכנסים לפני־כן, אבל בסופו של דבר קופ־צים לחלל האוויר, יוצאים לדרך.

יש חסרי־ביטחון שגובהים בקולי־קולות על כל זר, כשם שיש חסרי־ביטחון שמתכנ־סים ומיללים בפינה. יש חסרי־ביטחון שהול־כים מכות בכל הזדמנות, יש חסרי־ביטחון ש־נסים על נפשם. יש חסרי־ביטחון שמדברים שטויות, ויש חסרי־ביטחון שלא פותחים את הפה מחשש שיאמרו שטויות, ויש חסרי־ביט־חון שמדברים עד שהם מקבלים ביטחון.

●

נקודת הפתיחה של מרבית האנשים היא חוסר־ביטחון. אחדים מתמודדים עם הפחד, עם הרתיעה, עם הבושות שינחלו לאחר ש־ייתפשו בקלקלתם. אחרים — גאים מדי, נו־קשים מדי, כפותים לפאסיביות אשר מנציחה את אי הביטחון שלהם.

יש אנשים שלמרות כל חוסר הביטחון של־הם, חשים חרדה עמוקה כאשר הם לא עו־שים כלום. אי העשייה, הפאסיביות, הציפייה לדברים הטובים שיקרו מאליהם — מכניסה אותם לפאניקה בלתי נסבלת, ולכן למרות חוסר הביטחון — הם עושים משהו. על פי רוב, מי שעושה, מצליח במשך הזמן ללמוד לצבור נסיון, לקנות מיומנות, הרגלים של עבודה, לצבור הישגים.

לפעמים במשך הזמן, תוך כדי עשייה, נו־כש קצת ביטחון. העשייה מלמדת שכישלון אינו, בהכרח, סוף־פסוק, אחרי כישלון יכולה לבוא הצלחה שתשכיח את הכישלון ואפילו תהפוך את ההיזכרות בו לפחות בלתי־נעי־מה. מי שלא עושה — על פי רוב מקבע את מצב חוסר הביטחון. חוסר התקדמות הכרוך באי־עשייה מנציח במשך הזמן את התדמית העצמית העלובה. ככל שחולף הזמן ללא התק־קדמות — כן מצדיקה את עצמה התדמית ה־עצמית הגרועה, אשר מונעת נסיונות עשייה נוספים.

●

לכן תפסיקו לומר: אינני עושה כי אני חסר ביטחון עצמי.

אמרו: איני בונה את הביטחון העצמי, שלי כיוון שאינני עושה.

נכון שיש פשטנות בהכללה הזאת, כמו ב־

כל הכללה. הנטיה לטעון שלא הביצה יצרה את התרנגולת אלא התרנגולת יצרה את ה־ביצה. כך גם אי־עשייה וחוסר־ביטחון יוצ־רים מעגל־קסמים וכרוכים זה בזה.

מי שרוצה לפרוץ את המעגל מוטב שידע, שביטחון־עצמי הוא מושג ערטילאי, ונסיון לשנות אותו על ריק, או אפילו דרך טיפול פסיכולוגי, הוא מפוקפק למדי. עדיף להתחיל לעשות, ולדעת שלא תמיד זה יהיה קל, ויהיו כישלונות, אבל בעצם זוהי ה־דרך היחידה.

אודה שם־אור

אוטובוס ושמו בילבול

בזמן האחרון — מסיבות שונות — אני נו־סעת הרבה באוטובוסים. מיד אומר לזכות „אגד" ו„דן": האוטובוסים יותר נקיים, יותר חדישים, יותר תכופים. לא מחכים יותר מ־שלוש עד חמש דקות בקווים המרכזיים. מל־בד בשעות השיא, אין צפיפות.

מה שלא השתפר, זו התנהגות הנוסעים. ל־דעתי, חברות האוטובוסים חייבות להוציא חו־ברות־הנחייה לנוסעים, וללמד אותם כמה כללים:

● נוסע שנכנס לאוטובוס ומתיישב על ספסל פנוי, עליו לשבת במקום שליד החלון, ולהשאיר את המקום שליד המעבר לנוסע אחר. משום־מה, רוב הנוסעים תופסים את המקום שליד המעבר, מתוך תקוה שהנוסעים שיכנסו אחריו לא ירצו להידחק בין גב ה־מושב והבירכיים שלו, וכך יישאר לו ספסל שלם, לכל אורך שלוש התחנות שהוא ייסע! למעשה, הנוסעים מעדיפים להידחק, העיקר לא לעמוד, ותוך כדי הידחקות נוצר פקק. הנוסעים שמאחור נעצרים עד שהעניינים מס־תדרים: עד שהנוסע החכם מפנה את סלו או תיקו או מעילו מהמושב הפנימי הריק, ומ־זיז את גופו מעט כדי לאפשר את הכניסה לשטח שכבש...

●

זה קורה בכל הקווים, בכל הספסלים, בכל השעות. הנוסע שמנסה לתבוע את זכותו ל־ישיבה, הופך מעין אויב של זה שהקדים אותו על הספסל... ולא פעם ההתנגשות איננה מסתיימת ללא ויכוחים: — „אולי תזוז?" — „מה אני צריך לזוז? תיכנס פנימה!" — „אבל אני יורד בעוד שלוש תחנות!" — „אולי אני יורד בתחנה הבאה, מה אתה יודע?" — „אידיוט!" — „אמא שלך..."

כל זה אפשר למנוע בקלות ובצורה תר־בותית: הראשון יתפוס את המקום הפנימי, השני יתיישב על המושב החיצוני... ולא חשוב מי ירד מתי.

● לא לצעוק „רגע! רגע!" לא קורה כמ־עט שנהג מתעכב כיוון שהוא שומע אשה צועקת „רגע!" אם כבר, אז הוא מחיש את יציאתו מהתחנה... גם לנהגים יש עצבים. מה יש לאשה בת שבעים למהר כל־כך? איזה מאהב מחכה לה בקוצר־רוח? והאם היא אי־נה חשה איזו דמות מגוחכת היא יוצרת, תוך ריצתה המסורבלת, כאשר בידה אחת התיק הענק ובידה השנייה הניילון עם הירקות? (לא פעם ראיתי אותה אשה שהפסידה את ה־אוטובוס, פוגשת בתחנה מכרה ונכנסת עימה לשיחה ערה, כאשר היא אפילו לא שמה לב שהאוטו שלה חלף שוב...)

●

● באוטובוסים נוסעים הרבה אנשים דת־יים, ולאלה, כידוע, אסור לשבת ליד אשה שאינה אשתו החוקית. הדתיים מצפים מאשה שתדע את הכלל, וקופצים ממושבם כנשיכי־נחש כאשר אשה מתיישבת או מנסה להתיי־שב לידם. במיקרה זה הכדור בידי הדתיים: שיתיישבו על־יד גבר — או שיעמדו עד ש־יווצרו התנאים המאפשרים זאת. עליהם ל־דעת שיש נשים שבאמת לא יודעות על ה־איסור הזה.

● רצוי ביותר שלכרטיסנים ולנהגים יהיו מפות או חוברות שבהן מסומנים רחובות ה־עיר. רבים אינם יודעים איפה רחוב הקליר, או רחוב אלחריזי, והנוסעים לא יודעים היכן לרדת... המדובר בעיקר בתיירים ששואלים באופן הכי טבעי איפה עליהם לרדת — ו־הנהג לא יודע. או כרטיסן שאמר לתייר „תרד כאן": ה„כאן" הי באמת רחוב דיזנגוף, ב־קטע הסמוך לאיבן־גבירול — כאשר כוונת התייר היתה כמובן לדיזנגוף־פרישמן...

ואחרון־אחרון: כבר פעמיים כתבתי על ה־סבל הנגרם לרבבות אנשים הרוצים להגיע בקו 97 לבית־חולים איכילוב, או לבית ה־מישפט — וקיבלתי מיכתבים ממחלקת התנ־ועה של העירייה שהעניין יוסדר. מה אתם חושבים שקרה? נכון, כלום. לאורך שדרות שאול־המלך ממשיכים לחגוג שתי תחנות בל־בד, אחת בהתחלת השדרה הארוכה, והשנייה בסופה — והמיסכנים נאלצים לכתת רגליים לפחות חצי שעה, עד שיגיעו לבקר חולה או להתייצב בפני שופט. באמת לאף אחד לא איכפת? למה? למה?

על הסכין

אשה בת 40 כבר [illegible] מועצות גינקולוגיות, שונות ○ האם רגיל [illegible] צריך ללמוד מה את רחמה? ○ כמה נשים [illegible] על שרירני רחמיהן, לפעמים בגסות, לפעמים באיומים, לעבור כריתת רחם ○ יש הרבה מידע מוטעה, הזורם מחדרי הבדיקה ○ מה זכותה של האשה להחליט בעצמה, מה ייעשה ברחמה? ○ עדויות

מאת נילי טל

לפני כשנה ישבה באולפן תוכנית־הטלוויזיה האמריקנית היוקרתית – „60 דקות", אשה בת 38, אם ל־3 ילדים, וסיפרה למראיינת, בתוכנית המשודרת מחוף־לחוף, על צרותיה הנשיות. לאשה היתה בעייה גינקולוגית: רופא נשים פרטי, לו שילמה 150 דולר לביקור, גילה ברחמה גידול. הרופא הודיע לה בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, כי היא חייבת לעבור ניתוח כריתת־רחם („היסטרהקטומי").

האשה סיפרה, שהרופא כמעט הצליח לשכנע אותה בצורך החיוני של כריתת רחמה. הוא הסביר לה, כי היא כבר אם ל־3 ילדים, והגיעה, בשעה טובה, לגיל 38 – עובדות המאפשרות לכרות את רחמה ללא היסוס. „הרחם", אמר הרופא, „הוא שק המיועד לקליטת הריון בלבד". באותו רגע התרחקה המצלמה ב„זום־אאוט", ותינוק בלונדיני ועגלגל, נתגלה על ברכי המרואיינת. תינוק – שכונה על־ידי הרופא „הגידול", ושבעטיו רצה לכרות את רחמה.

מי אחראי?

רופאי הנשים בישראל לא יאהבו את האנלוגיה, וגם לא את סיפורה של דפנה בת ה־40, שעברה מסלול יסורים ואיכזבונות גינקולוגיים, שאינו נופל ממה שהוקרן ב„60 דקות".

דפנה: „לפני כחמש שנים הגעתי לבדיקה שיגרתית באחד מבתי־החולים העירוניים בארץ. הרופא הודיע שמצא אצלי גידול שפיר קטנטן („מיומה"). הוא שלח אותי הביתה ואמר, שאין מה לדאוג. לפני כשנה חזרתי לבית־החולים העירוני, והפעם עם דימומים קשים, שהחלו בתקופת הווסת וגם אחריה. אותו רופא בדק ואמר ש„המיומה" תפחה וגודלה כגודל עובר של שישה שבועות הריון. הוא לא יעץ לי להסירה באמצעות ניתוח, אלא רשם לי גלולות להפסקת הדימום, שלא עזרו כמובן. גלולות אלה, הסתבר לי מאוחר יותר, הם הורמונים, שתפקידם לאזן את הדימום בזמן הווסת, וכמובן שאין בכוחן לפתור את בעיית הגידול. לאחר חודשיים הפסקתי לקחת את הגלולות וחזרתי אליו. הפעם, אמר לי, צריך להוציא את ההתקן התוך־רחמי למניעת הריון, שאולי הוא הגורם לדימומים. את הסרת המיומה, שוב לא הזכיר. „אולי הדימום נובע מההתקן", אמר.

חלפו עוד שלושה חודשים והבעייה לא נפתרה. הדימומים, המלווים קרישי־דם נמשכו. שוב חזרתי אליו. הפעם החליט לבצע גרידת ניסיון. נקבע לי תור לעוד חודש. לאחר הגרידה נמסר לי, כי הגידול תפח והגיע למימדים של 7־8 שבועות הריון. הפעם התמלאתי חששות, ועם הרבה לבטים השתחררתי מ־100 דולר, אותם שילמתי לביקור פרטי אצל פרופסור, המכהן כמנהל מחלקה באחד מבתי־החולים הממשלתיים. הוא בדק והודיע לי, שלדעתו גודל ה„מיומה" הוא כ־5 שבועות הריון בלבד, והציע לבצע בדיקת „אולטרה־סאונד", שתוכל לתת ממצא מדוייק יותר. בתשובה לשאלתי אמר, שאפשר יהיה להסיר את הגידול בלבד, בלי לכרות את הרחם.

התוצאות ההיסטלוגיות (גידול ממאיר או שפיר) של הגרידה, נמסרו לי מבית־החולים לאחר כ־20 יום. הם

(המשך בעמ' 21)

את יכולה ללכלך עלי...

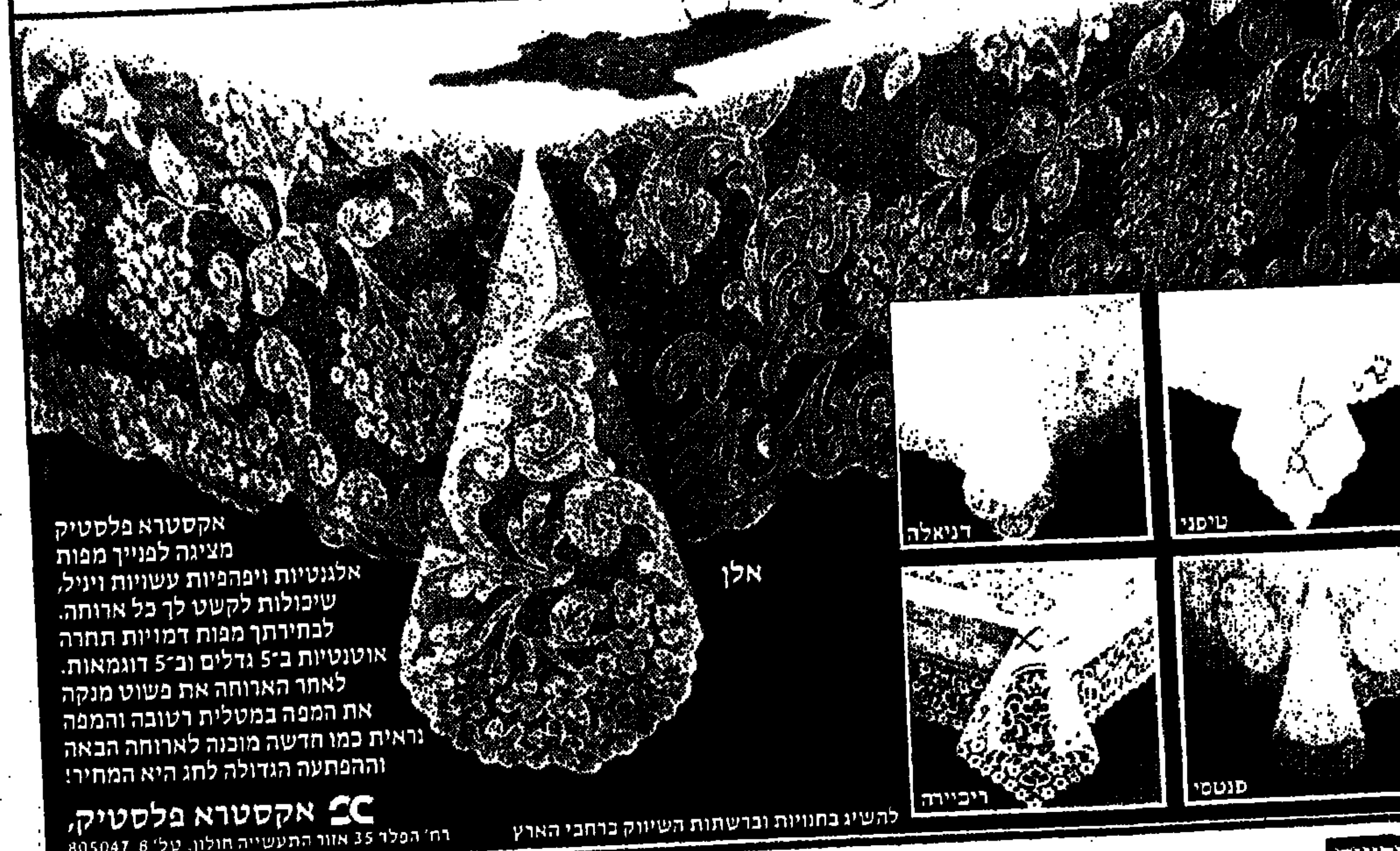

אקסטרא פלסטיק מציגה לפנייך מפות אלגנטיות ויפהפיות עשויות ויניל, שיכולות לקשט לך כל ארוחה. לבחירתך מפות דמויות תחרה אוטנטיות ב־5 גדלים וב־5 דוגמאות. לאחר הארוחה את פשוט מנקה את המפה במטלית רטובה והמפה נראית כמו חדשה מוכנה לארוחה הבאה וההפתעה הגדולה לחג היא המחיר!

אקסטרא פלסטיק, רח' הפלד 35 אזור התעשייה חולון. טל' 805047 8

להשיג בחנויות וברשתות השיווק ברחבי הארץ

ממולאים בשמחה

אוזני המן במלית תמרים

המצרכים: 2 כוסות קמח; 15 גרם שמרים; ¾ כוס חלב פושר; 3 כפות סוכר; קורט מלח; 2 חלמונים; 2 כפות חמאה או מרגרינה; 200 גרם מחית תמרים; 3 כפות אגוזים קצוצים דק; ביצה טרופה.

להכנת הבצק, ממסים את השמרים בחלב, מוסיפים חצי כמות הסוכר וקמח, ומשהים 10 דקות.

מוסיפים לבצק, תוך בחישה מערבל, את שארית הסוכר, המלח, החלמונים והחמאה, ומערבלים לבצק חלק. צרים מהבצק צורת כיכר, ומניחים להתפחה עד שהבצק מכפיל את נפחו.

מרדדים את הבצק לעלה דק, וקורצים עיגולים בקוטר 6 ס"מ. מערבבים את התמרים עם האגוזים, ומניחים כפית מהתערובת במרכז כל עיגול. סוגרים את עיגולי הבצק לצורת אוזני המן, ומסדרים בתבנית אפייה משומנת. מורחים בביצה טרופה, ומשהים להתפחה 15 דקות.

אופים בחום בינוני עד שאוזני ההמן תופחות ומזהיבות. לפני ההגשה בוזקים אבקת סוכר.

■ זאב קרן

תרנגול־הודו ממולא

אחד ממנהגי פורים הוא להגיש תרנגול הודו בארוחות החג, זכר לאחשוורוש, שמלך מהודו ועד כוש.

המצרכים: תרנגול הודו במשקל של 2 ק"ג; 250 גרם בשר הודו אדום טחון; כוס אורז מבושל; כף פטרוזיליה קצוצה; כף סלרי קצוץ דק; 2 כפות בצל קצוץ; מלח ופלפל; כפית עשבי תיבול יבשים מעורבים (אורגנו, טימין, טרגון, ריחן); ביצה; שמן למריחה; ½ כפית פלפלת מתוקה.

מנקים היטב את תרנגול ההודו, ומניחים אותו על רשת, בתוך תבנית אפייה גדולה.

מערבבים יחד בשר טחון, אורז, פטרוזיליה, סלרי, בצל, מלח ופלפל לפי הטעם ועשבי תיבול יבשים. מוסיפים ביצה ומערבבים.

ממלאים את חלל הבטן של תרנגול ההודו בתערובת, בלי להדק אותה יתר על המידה. סוגרים את הפתח בעזרת קיסמי עץ.

מערבבים את הפלפלת במעט שמן, ומברישים בתערובת את עור ההודו. צולים בחום גבוה במשך 10 דקות. מנמיכים את חום התנור לחום בינוני־נמוך, וצולים עוד 2½–3 שעות. לפני ההגשה מסלקים את הקיסמים.

■ דנית סלומון

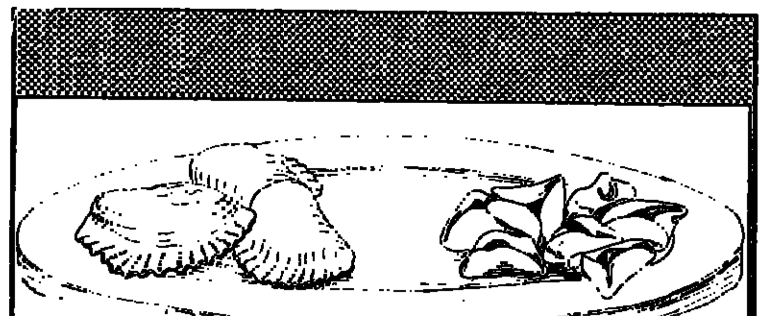

סמבוסק עיראקי לפורים

המצרכים: 4 כוסות קמח; קורט מלח; 10 גרם שמרים; 4 כפות מים חמים; כפית סוכר; 50 גרם מרגרינה; עוד מים קרים לפי הצורך; שמן לטיגון.

המצרכים למלית: בצל גדול קצוץ דק; קופסה חומוס משומר, מסונן ומעוך מעט; ½ כפית כמון טחון; מלח ופלפל.

להכנת הבצק, מנפים קמח ומלח לתוך קערה. ממיסים את השמרים במים החמים, ומשהים עד שהתערובת תתחיל לתסוס. חותכים את המרגרינה לחתיכות קטנות, ומוסיפים לקמח, יחד עם תערובת השמרים, ולשים לבצק חלק. משהים למשך כשעתיים, במקום חמים, עד שהבצק תופח.

להכנת המלית, מטגנים את הבצל במעט שמן עד שיזהיב. מוסיפים את החומוס ואת התבלינים, וממשיכים לטגן מיספר דקות.

מרדדים את הבצק לעלה דק. קורצים עיגולים בקוטר 10 ס"מ. מניחים מעט מהמלית במרכז כל עיגול, ומקפלים את העיגול לשניים. מהדקים היטב את הקצוות כדי להדביקם.

מתממים שמן לטיגון עמוק, ומטגנים את הסמבוסק מעל להבה בינונית עד שהבצק תופח ומזהיב. מגישים חם. הולך מצוין עם מימרח חומוס ביתי.

עוגת פרג בקצפת

המצרכים: 150 גרם פרג טחון; 200 גרם חמאה; ¼ כוס חלב; כוס סוכר; 3 ביצים; 1¾ כוסות קמח; 2 כפיות אבקת אפייה.

המצרכים למלית ולציפוי: שקית שמנת מתוקה; 2 כפות סוכר דק; 100 גרם שוקולד מריר; כף סוכר; 2 כפות מים; 50 גרם חמאה; 2 כפות סוכר.

להכנת העוגה, חותכים את החמאה לחתיכות קטנות, ושמים בסיר בינוני. מוסיפים חלב ופרג, ומביאים לרתיחה, תוך בחישה. מסירים מהאש ומצננים.

מפרידים את הביצים. מוסיפים את החלמונים לסיר הפרג, בזה אחר זה, תוך בחישה. מקציפים את החלבונים עם כוס סוכר עד לקבל קצף יציב, ומאחדים את הקצף עם תערובת הפרג בתנועות קיפול. מנפים את הקמח עם אבקת האפייה, ומאחדים עם תערובת הפרג בזהירות, כדי לא לשבור את הקצף.

משמנים תבנית אפייה דמוית סיר פלא, יוצקים לתוכה את התערובת, ואופים בחום בינוני 45 דקות. מצננים היטב.

ממיסים מעל אדים שוקולד, כף סוכר ומים, ויוצקים את הציפוי על העוגה הקרה. מניחים לציפוי להתקרש.

מכינים קצפת משמנת מתוקה ו־2 כפות סוכר, וממלאים בה את החלל שבמרכז העוגה, בסמוך לשעת ההגשה.

עוגיות פרג ופתיתי שוקולד

המצרכים: 2¼ כוסות קמח; ¼ כוס אבקת קקאו; 2 כפיות אבקת אפייה; ½ כפית אבקת סודה לשתייה; ¾ כוס סוכר; 2 ביצים; ½ כוס שמן; ½ כוס פרג טחון; 100 גרם פתיתי שוקולד.

מנפים את הקמח עם הקקאו ועם אבקת האפייה, ומערבבים עם הסוכר. מוסיפים את הביצים, ובוחשים היטב. מוסיפים גם שמן ופרג, מערבבים ומוסיפים את פתיתי השוקולד. מערבבים לבצק נוח ללישה.

מקמחים קלות את מישטח העבודה, ומשטחים את הבצק לעלה. חותכים לריבועים, ומניחים בתבנית אפייה משומנת, או מצופה בנייר אפייה. אופים בחום בינוני עד שקצות העוגיות מזהיבים. משחררים את העוגיות מהתבנית במרית מתכת בעדן מושרות. מצננים היטב בתבנית.

עוגת פרג, אגסים ושוקולד לבן

המצרכים: 200 גרם מרגרינה חלבית; 1¼ כוסות סוכר; 8 ביצים; קורט מלח; ½ כוס קמח תופח; כף אבקת קפה נמס; 250 גרם פרג טחון; כף קליפת לימון מגוררת; כף קליפת תפוז מגוררת; 3 אגסים; 10 כפות סוכר.

המצרכים לציפוי: 200 גרם שוקולד לבן; ⅓ כוס מים; כף וודקה; 50 גרם מרגרינה חלבית.

חותכים את המרגרינה לחתיכות, ושמים בקערת המערבל. מוסיפים סוכר, ומתחילים להקציף. מפרידים את הביצים, ומוסיפים את החלמונים לקערת המערבל, בזה אחר זה. מוסיפים קמח, אבקת קפה נמס ופרג, ומערבבים בכף עץ.

קולפים את האגסים, ומגררים אותם על מגררת גסה. מוסיפים את האגסים לתערובת יחד עם קליפות התפוז והלימון.

מקציפים את החלבונים עם קורט מלח עד שמתחיל להיווצר קצף. מוסיפים את הסוכר תוך הקצפה, כף אחרי כף, וממשיכים להקציף, עד שמתקבל קצף נוקשה. מקפלים את הקמח לתוך תערובת הפרג.

יוצקים את התערובת לתבנית מלבנית משומנת, ואופים בחום בינוני כשעה. מצננים היטב.

בקערה המונחת מעל אדים ממיסים יחד את כל חומרי הציפוי, ויוצקים את הציפוי החם על העוגה בפסים דקים.

עוגת פרג לעצלנים

המצרכים: עוגת תופין (טורט) מוכנה; 100 גרם פרג טחון; 100 גרם צימוקים; ⅓ כוס סוכר; קליפת לימון מגוררת; 2 כוסות חלב; חבילה פודינג אינסטנט בטעם שוקולד; ⅓ כוס תרכיז אננס; ⅔ כוס מים קרים.

בעזרת סכין חדה וארוכה מסירים שיכבה בעובי סנטימטר אחד מחלקה העליון של העוגה, ומניחים בזהירות בצד. מוציאים את פנים העוגה בכפית, ושומרים את הדפנות שלמות, כך שתתקבל כעין קערה. מפוררים את פנים העוגה המוצא לתוך קערה גדולה.

בסיר קטן מבשלים יחד פרג, צימוקים, ⅓ כוס חלב וסוכר עד שהנוזלים ניספגים בפרג, בערך 10 דקות. מסירים מהאש, ומוסיפים בבחישה את קליפת הלימון.

יוצקים את החלב הנותר למערבל, מוסיפים את אבקת הפודינג, ומערבלים עד שהפודינג מוכן. מערבבים את פירורי העוגה עם הפרג המבושל ועם ¾ מכמות הפודינג. מדללים את התרכיז במים, ומרטיבים בתערובת את בסיס העוגה ואת הפרוסה המוסרת.

ממלאים את חלל העוגה בתערובת הפרג והפודינג, מכסים בשיכבה השמורה, ומצפים בפודינג המותר. מקררים במקרר במשך לילה, לפני שפורסים את העוגה.

דליה ניר מגישה:

פאן לפורים

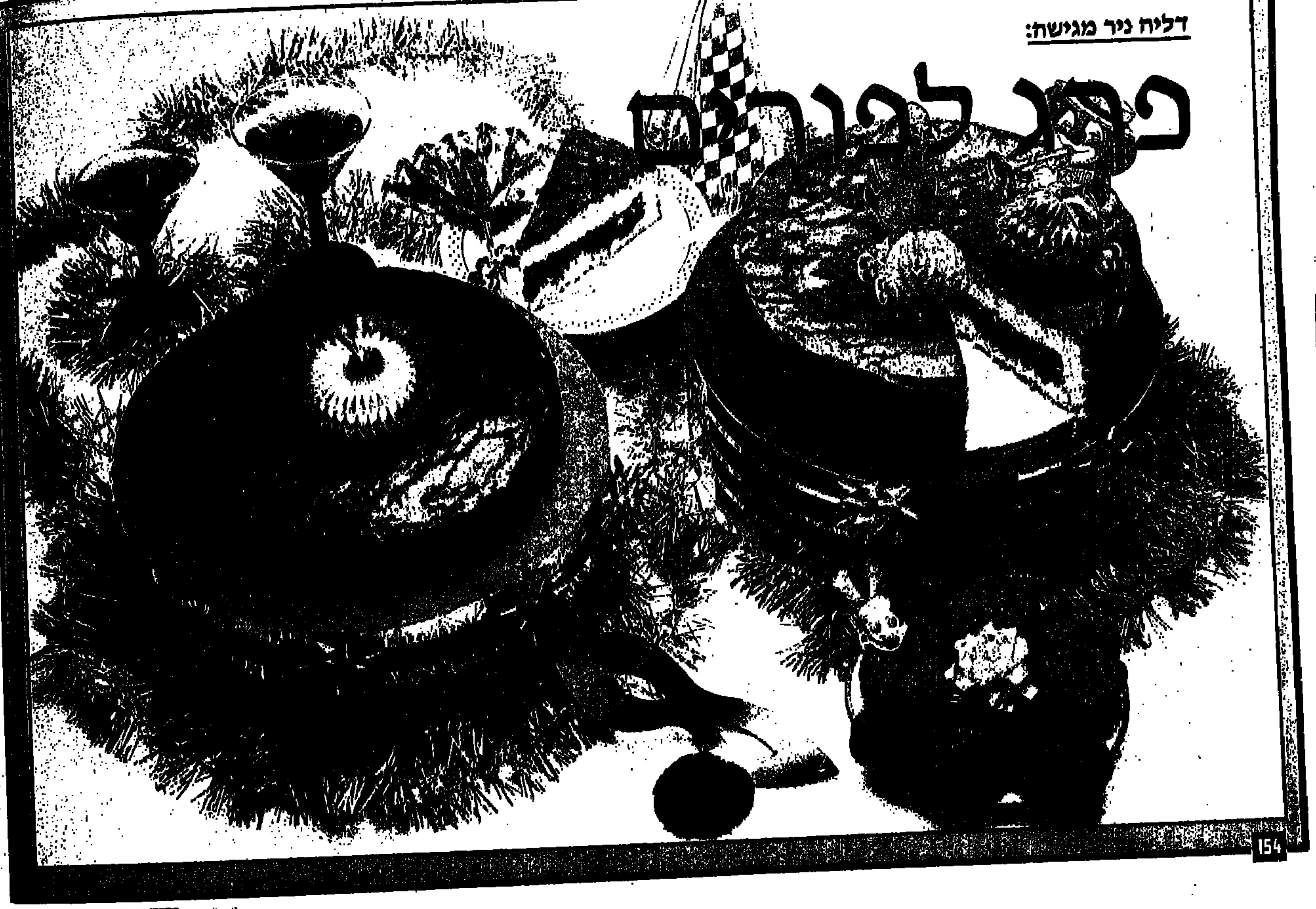

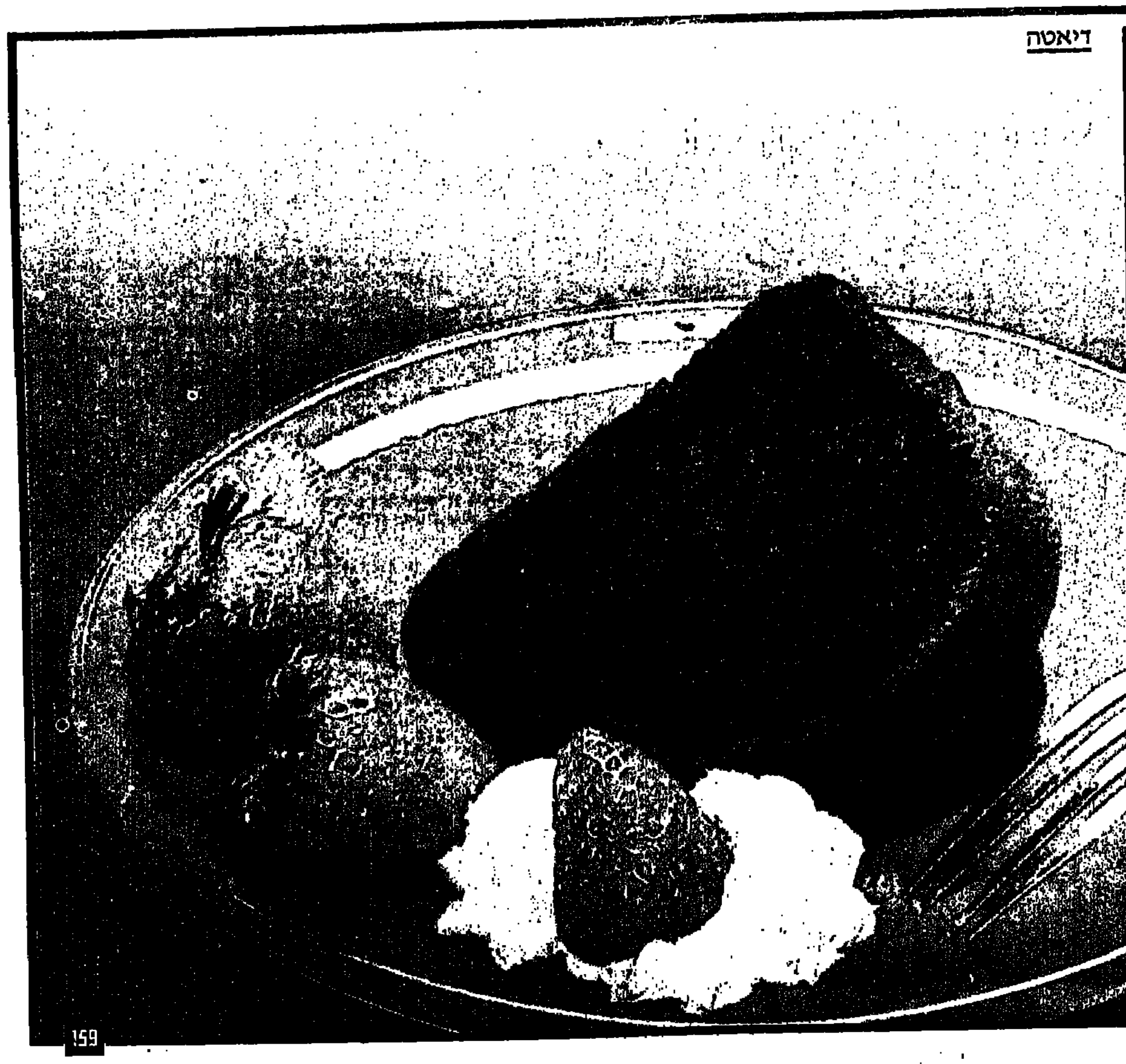

דיאטה

המצרכים: 3 כוסות+2 כפות קמח; ממתיק מלאכותי השווה ל-20 כפיות סוכר; 6 כפות אבקת קקאו בלתי ממותקת; 2 כפיות אבקת סודה לשתייה; קורט מלח; כוס מים קרים; 2 כפות חומץ תפוחים; 2 כפיות סירופ שוקולד; 2 כפיות תמצית וניל; ¼ כוס מרגרינה דלת קלוריות; 6 כפות סוכר; 2 כפיות שמן תירס; לעיטור – גבינה לבנה מוקצפת עם מעט ממתיק ותותים.

שמים בקערה קמח, ממתיק, אבקת קקאו, סודה לשתייה ומלח. מערבבים ומניחים בצד.

בקערה נפרדת מערבבים יחד מים, חומץ, סירופ שוקולד ותמצית וניל ומניחים בצד.

מקציפים את המרגרינה עם הסוכר והשמן במערבל, עד שהתערובת אוורירית. מוסיפים לסירוגין מתערובת החומרים היבשים ומהנוזלים, תוך עירבול. יוצקים את התערובת לתבנית אפייה דמוית סיר פלא, ואופים בחום בינוני 40 דקות, או עד שקיסם הנינעץ בעוגה יוצא יבש.

מגישים בתוספת גבינה מוקצפת ותותים, אם רוצים.

בעוגה 20 מנות, כל מנה 136 קלוריות

עצה מועילה: פורסים את העוגה ל-20 פרוסות, עוטפים כל פרוסה בנייר אלומיניום, אורזים בשקית פלסטיק ומאחסנים במקפיא.

ובאשר לשאלה הבלתי נמנעת: אין בעוגה ביצים? – לא, אין ביצים!

■ דליה ניר

מוסף "זמנים מודרניים"

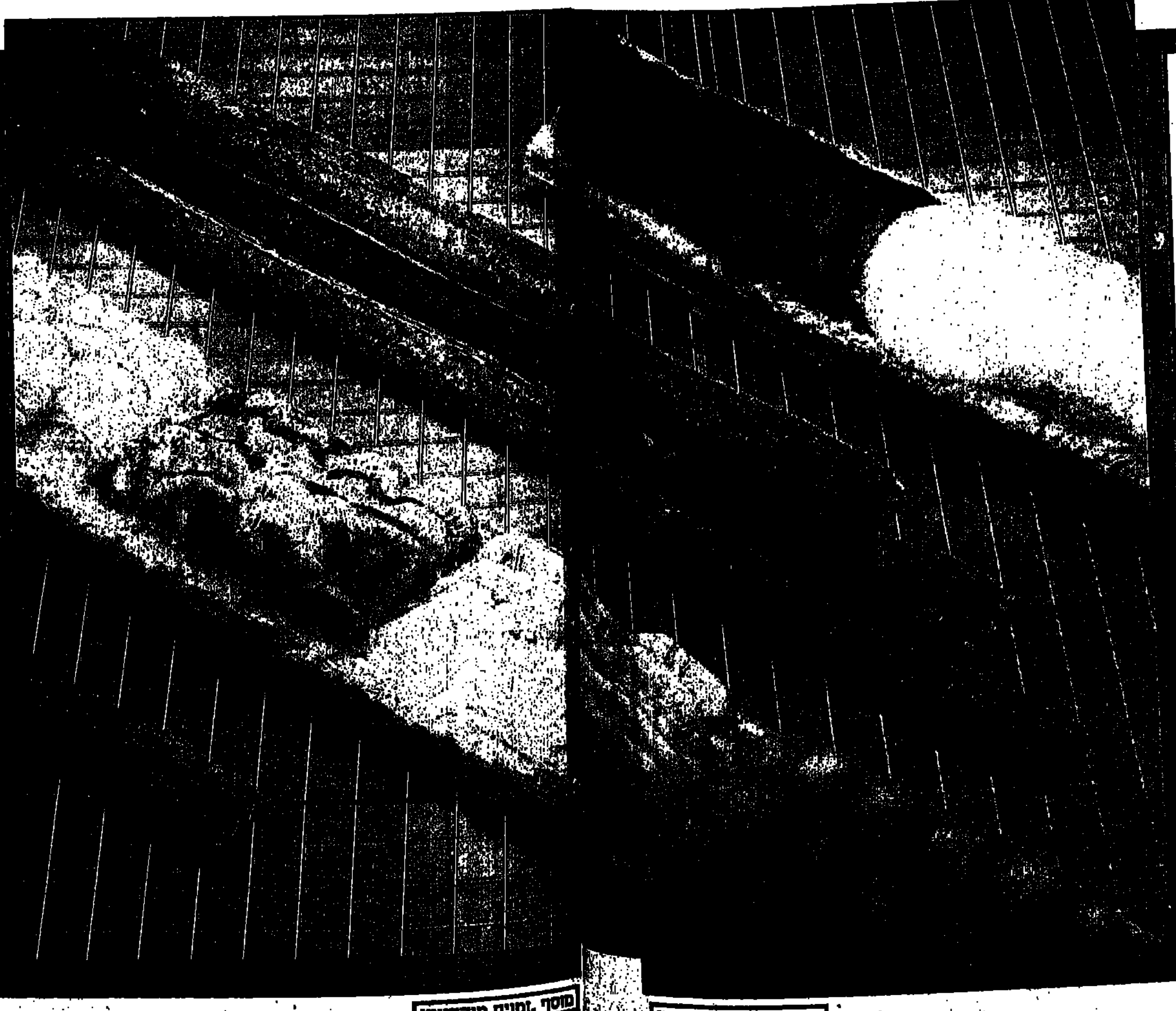

מקלות מלוחים

500 גרם בצק עלים; ביצה טרופה; 2 כפות מלח גס; כפית זרעוני כרוויה (קימל); כפית פלפלת אדומה; ¼ כפית פלפל שחור טחון.

מרדדים את הבצק לעלה דק, ומניחים על תבנית אפייה. מורחים את הבצק בביצה טרופה.

מערבבים בקערית את כל התבלינים, בוזקים על הבצק באופן אחיד, ומהדקים לבצק.

חותכים את הבצק לפסים דקים בסכין חדה, או בגלגלת חיתוך, ואופים בחום גבוה כ-10 דקות. מגישים פושר.

פרוסות פרי צבעוניות

המצרכים: 500 גרם בצק עלים; ביצה טרופה; כוס קרם מילוי בלי קצפת (מתכון עוגת נפוליאון); ½ חבילה ג'לי מישמש או לימון, מוכן לפי ההוראות; פירות משומרים ופירות טריים (אפרסקים, דובדבנים, אננס, תות שדה, כדורי מלון, קיווי).

מרדדים את הבצק למלבן ברוחב 12 ס"מ, ומניחים על תבנית אפייה. חותכים 2 פסים ברוחב סנטימטר מצדדיו הארוכים של המלבן. מורחים את מלבן הבצק בביצה טרופה, ומדביקים את הפסים על השוליים. אופים בחום גבוה עד שהבצק מזהיב ומצננים.

מורחים את קרם המילוי לאורך מרכז הבצק, ומסדרים עליו פירות חתוכים בצורה נאה. מצפים את הפירות בג'לי ומצננים. לאורך השוליים מצפים בקוקוס מטוגן או רגיל.

(10 מנות)

מוסף "זמנים מודרניים"

עוגת נפוליאון

המצרכים: 500 גרם בצק עלים; ביצה טרופה; אגוזים גרוסים; 2 כפות אבקת סוכר.

המצרכים לקרם המילוי: 3 כוסות חלב; 50 גרם חמאה (או מרגרינה); כוס סוכר; 4 כפות קורנפלור; 3 חלמונים; תמצית וניל; ½ שקית שמנת מתוקה; 2 כפות אבקת סוכר.

מרדדים את הבצק לעלה דק, וחותכים ל-3 עיגולים בגודל תבנית מס' 26. מניחים את העיגולים כל אחד בתבנית נפרדת, ואופים בחום גבוה עד שיזהיבו. מצננים.

להכנת הקרם, מרתיחים 2½ כוסות חלב, סוכר וחמאה. בוללים את הקורנפלור עם החלב הנותר, חלמונים ותמצית וניל, ומוסיפים בבחישה לחלב החם. מערבבים מעל להבה נמוכה עד שהתערובת מסמיכה ומגיעה כמעט לרתיחה. מסירים מהאש ומצננים.

מקציפים את השמנת עם אבקת הסוכר לקצפת יציבה, ומקפלים לתוך הקרם.

מורחים שיכבת קרם על עיגול בצק אחד, מכסים בעיגול נוסף, ומורחים בקרם. מכסים בעיגול השלישי ומורחים את שארית הקרם על דפנות העוגה.

מהדקים אגוזים גרוסים לדפנות העוגה, ובוזקים עליה אבקת סוכר. מצננים ומקררים.

אפרסק בגלימה

המצרכים: 300 גרם בצק עלים; ביצה טרופה; 6 חצאי אפרסקים משומרים; 6 כפות קרם מילוי בלי קצפת (מתכון עוגת נפוליאון); 3 כפות שקדים גרוסים קלויים.

מרדדים את הבצק לעלה דק, וחותכים ל-6 ריבועים של 12 ס"מ. קורצים משאריות הבצק 6 כפתורי בצק.

מניחים במרכז כל ריבוע כף קרם מילוי, מייבשים את האפרסקים במגבת נייר, ומניחים חצי אפרסק הפוך כמניפה על הקרם. מפזרים ½ כף שקדים על האפרסק, מרימים את פינות הבצק כדי לכסות את האפרסק בבצק. מורחים בביצה טרופה, ומדביקים כפתור בצק במרכז.

אופים בתנור מחומם לחום גבוה, עד שהבצק מזהיב. אם רוצים, מורחים על הבצק האפוי מעט ריבה מחוממת.

(6 מנות)

מוסף "זמנים מודרניים"

האיש שבא לסעוד

פעם בחיים כמו בן־מלכים

כן, מדוע לא, פעם בעשרים שנה מגיע גם לבן־תמותה רגיל לאכול כמו בן־מלכים, זאת הסיבה לכך שהחלטנו יום בהיר אחד לקום ולעשות מעשה נועז: ללכת לאכול ב„קס־בה".

אתה נכנס ומיד אתה מרגיש שאתה במקום שבני־תמותה לא דורכים בו. חמישה מלצרים עטים עליך מיד. האחד פושט את מעילך, השני מושיב אותך, השלישי מגיש תפריט, הרביעי את המשקאות וגם לחמישי יש איז־שהו תפקיד, שמתוך עירפול החושים שעוטה אותך ברגעים ההם, אינך זוכר בדיוק מהו.

שקט, הפסנתר ברקע, המלצרים מרחפים מסביב ויחד עמם, לאחר האפריטיף ולאחר סוגי הלחם המרוחים בחמאה (לחם שחור לחם לבן, לחם קלוי ולא קלוי, קרייקרים ולחמניות, הכל לבחירתך), מגיעות גם המנות הראשו־נות: המלצת המלצרים היתה פאטה של כבד וקאנלוני. קיבלנו אותה רק בחלקה ובחרנו בפאטה ובסלאט ניצה.

נתחיל מהקל אל הכבד. לכאורה סלאט ני־צה (ניסואז) הוא סלאט ניצה, ולא חשוב אם הוא מוכן בבית עניים או בהיכלו של המלך. ובכל זאת, ההבדלים הקטנים הם הקובעים. כאן הרוטב שלו היה מיוחד במינו. והעושר שלו היה מיוחד במינו, ומבחינה זו זה היה יותר סלאט ניסואז מסלאט הניסואז עצמו. סלאט הניסואז לפי כללי ניצה מורכב מעג־בניות, בצל, זיתים, ביצה וחתיכות אנצ'ובי או טונה, לפי הבחירה: ויש המוסיפים גם שאר־ירקות לפי הטעם.

כאן לא נעשתה בכלל בחירה. בסלאט ש־אותו קיבלנו היו גם עגבניות גם שאר־ירקות, גם אנצ'ובי, גם טונה, גם תפוחי־אדמה וגם ביצים, ואפילו שעועית צהובה. הרוטב המ־קובל הוא בדרך־כלל רוטב על בסיס של חר־דל, שמן־זית וצלפים. אך כאן נוסף לו גם טעם עדין ביותר של מיונז, וההצלחה היתה מלאה.

מנת הפאטה במקורה היא מנת־מלכים ועל כן אין פלא שטעמה היה לעילא ולעילא. לא על כל המרכיבים יכולתי לעמוד על פי ה־טעם המעודן, אבל ברור שהיה כאן כבד מעורב בשומן, ואולי גם בשר, וכל זה היה טחון היטב עם טעמי־טעמים ותבליני־תבלי־נים, וביניהם כנראה עלי־דפנה, והכל ספג הרבה אדים והתרכך בתנור והטעם ראה ל־עיל.

ובכן, מכאן למנות העיקריות, מבלי לדלג על מרק־בצל ומינסטרוני טעימים ביותר, כדי לחמם את הלב ולהכינו אל העיקר.
והעיקר היה ברווז ברוטב תפוזים וסטיק מפולפל.

מה אומר ומה אדבר. בקשר לברווז אתם יודעים, שאין קל מאשר להרוס אותו, לשחוט אותו קליל. כדי להגיע לברווז טוב, הדבר החשוב ביותר הוא להשחים אותו היטב. תוך ההשחמה יוצא השומן וזה הסוד האמיתי של ההכנה. הסוד, אבל לא העיקר.

העיקר הוא הרוטב „ביגרד" המלווה אותו. רוטב הביגרד פירושו רוטב־חושחש, משום שטעם היין מכינים אותו מחושחש. היום עברו לתפוזים והטעם כנראה מתקתק יותר. כל ה־קונץ ברוטב הוא התערובת של סוכר וחומץ שהופכת למעין קרמל ומעורבת ברוטב של התבשיל ובמיץ תפוזים ולימון. הטעם, תא־מינו לי הוא מעולה, ומתלבש כמו כפפה ליד על הברווז עצמו. התוספות: סלק וגזר לא הצדיקו את הרמה הכללית ואנחנו עברנו ישר למנות האחרונות.

כן, רגע, לפני המנות האחרונות היה גם הסטיק המפולפל. הסטיק המפולפל כשמו כן הוא. כולו עומד על הפילפל, ובמיקרה הזה דווקא פילפל לבן כתוש היטב משוקע ברוטב ביארנייז. ואם הסטיק עצמו משובח והרוטב לא פחות התוצאה יכולה להיות רק אחת.
זהו, ועכשיו באמת למנות האחרונות. כאן, למרות שכבר כשל הכוח, נהנינו הנאה עמו־קה ביותר מגלידת פרפה במרציפן ובמיוחד מהפרופיטרול: גלידת־שמנת בטעם מרחף ל־חלוטין, מצופה שוקולד ומעוטרת בכיסונים ממולאים גלידה. בשלב זה הגענו להחלטה שאומנם ידנו לא תשיג לחזור אל המקום הזה בעשר השנים הבאות, אבל אולי נצליח בכל זאת לחדור לכאן, ולו גם כדי לאכול את ה־פרופיטרול בלבד.

אכן, שעת החשבון היא שעת חשבון אמי־תית. הארוחה עלתה 140 שקל ובתוספת תשר — 160 שקל. אבל כאמור, פעם בחיים הבן־אדם הרי יכול להרשות לעצמו לצאת מכליו.

לוקולוס

דניאלה יקרה

לא לגלות לאף אחד

אשתי עובדת במשרד שעות נוספות, ונטל הבישול למשפחה נופל עלי. כל יום אני שובר את הראש מה לבשל. תני עצה.
איציק

אם תבטיח לי שהדבר יישאר בינינו ולא תפיץ את זה ברבים, אגלה לך סוד גדול מאוד: בחנויות־הספרים יש מש־הו שנקרא ספרי־בישול ובהם כתובים מאות ואלפי מירשמים ורעיונות, מה לבשל וגם איך. שששששששש... מבטיח לא לגלות לאף אחד?

להפסיק לקרוא

מה זה בכלל המדור הזה לך? זה רציני או סתם להנאת הקוראים? גם השאלות וגם התשובות נראות לי טי־פשיות. את לא יכולה למצוא תשובות נורמאליות ורציניות?
שרון ארליך, כפר סבא.

הנה מצאתי תשובה אחת נורמאלית: לפי החוק במדינת ישראל מותר לכל אזרח לקרוא בעתון רק את הדברים שמוצאים־חן בעיניו, ולכן מהיום והל־אה יש לך אישור ממני להפסיק ולק־רוא את המדור הזה, ולעבור מייד ל־דברים רציניים. כמו מדורי הכלכלה, למשל. מבסוטה?

פרצוף גועלי

אני בת 16 ויש לי חבר. הבעיה היא שהחבר הקודם שלי מסרב לוותר עלי, וכל דרכי השיכנוע שלי לא פעלו. מה עושים?
סיגל מחיפה

אני לא מאמינה שנערה לא יכולה להיפטר ממישהו שהיא לא רוצה. אם כל השיכנועים שלך לא עזרו, סימן ש־הם לא היו מספיק משכנעים. תגידי לו ישר שאת לא רוצה אותו ויש לך מישהו אחר ושיעוף לך מהעיניים. אם תהיה קשוחה. ולא נחמדה, זה יעזור לו גם ללכת וגם לשכוח אותך יותר מהר. תסדרי לך פרצוף גועלי, מול ה־ראי, ולכי לדבר איתו.

למה להמשיך?

אנחנו גרים בקומונה, שתי בנות ו־ארבעה בנים. חיים ביחד ומקיימים יחסי־מין משותפים. הבעיה היא שאנ־חנו מפחדים לספר את הדבר לשאר ח־ברים שלנו, שלא גרים איתנו בקומו־נה. אולי הפירסום בעתון יעזור לשאר חברינו להבין, מבלי שנצטרך לספר להם בעצמנו.
בועז, מיכל, יפתח, עופרת
רח' רולנד 7, דירה 9, עפולה.

הנה, עכשיו זה כתוב בעתון, כמו ש־ביקשתם. דרך אגב, אם אתם מפחדים לספר על החיים המשותפים שלכם ל־חברים שלכם, סימן שאתם חושבים שמשהו לא בסדר בחיים האלה. אז למה להמשיך?

ריח מהפה

נודף לי ריח רע מהפה, למרות שאני מצחצח שיניים בוקר וערב, והעניין הזה מטריד אותי מאוד. מה עושים?

תיקבע תור אצל רופא פנימי, שיב־דוק לך את הבטן ואת מערכת העיכול. עד לפגישה עם הרופא, תיקנה בבית־מרקחת ספריי מיוחד, שמעביר את ה־ריח לכמה שעות בכל פעם.

תזמיני אותו

אני בת 15.5 ומאוהבת כבר שנה ב־נער שלא עושה שום נסיון להתקרב אלי. האם אני יכולה לפתות אותו? האם מקובל שנערה תזמין בן ליציאה לסרט, למשל?
סיגל מחולון

למה לא? תזמיני אותו ומתוך הגו־בתו תביני את יחסו.

אנחנו הכתובת
הזמנים המודרניים עושים את שלהם. הרבה התלבטויות של מה ואיך לעשות ולנהוג.
וזהו לכן פינה מיוחדת לשאלות קור־אים, שאין להם את מי לשאול.
אנחנו לא מתיימרים להחליף אנשי מקצוע, אבל אם פתאום צצה אצלכם בעיה מטרידה בכל תחום שהוא, ואין לכם בפני מי לשפוך את הלב — אנחנו הכתובת.
כתבו בקיצור נמרץ לדניאלה היקרה, והיא תעשה במיטב יכולתה לעזור לכם. על המעטפה לא לשכוח לציין: דניאלה היקרה, מדור „זמנים מודר־ניים", „ידיעות אחרונות", רח' מוזס 138 תל־אביב, 61000.

יש עתיד

מנגינה מכל הקשת

מאת יבשם עזגד

המוסיקה, צורת הביטוי הפופולארית ביותר מאז ומעולם, אינה אלא רצף של גלים אלק־טרו־מגנטיים באורכי־גל שונים, המופקים בזה אחר זה. גם גל האור הצבעוניים משתיי־כים לאותה משפחה של גלים, לצד קרני־ה־רנטגן, והקרינה האינפרא־אדומה. מה גורם לגלים באורך מסוים להיראות כאורות צב־עוניים ולגלים בעלי־אורך שונה להישמע כ־צלילים? ובכן, ההבדל אינו נעוץ כלל בגלים עצמם, אלא במכשירי הקליטה שלנו, קרי: העיניים והאוזניים, אלה מכוונות באופן מדוייק ביותר, מראש, לקלוט רק תחום קטן וצר עד מאוד מן הקשת האלקטרו־מגנטית הגדולה. גלים מסויימים הנקלטים באוזנינו, מעבירים אל מוחנו איתותים המתפרשים על־ידו כ„צלילים", ואילו קבוצת־גלים אחרת, ה־נקלטת בעינינו, מעבירה אליו שדרים המפוע־נחים כ„צבעים".

את הקבוצה הראשונה אפשר להפיק באמ־צעות תיפוף על בולי־עץ, נשיפה בחלילים או תקיעה בקרן־יעל, ואילו הקבוצה השנייה נוצרת כתוצאה מלהידת אור השמש והחזרתו מגופים שונים. מדוע חייבים הדברים להיע־שות בדרכים שונות כל־כך? הרי בסופו של דבר, מדובר בגלים מאותו הסוג השונים זה מזה רק באורכיהם! ובכן, נראה כי הדבר נובע ממיגבלות טכניות זמניות, שבעתיד נת־גבר עליהן. ביום מן הימים נצליח לייצר כלי־נגינה שיוכל להפיק את הגלים מכל רוחב הקשת האלקטרו־מגנטית. כלי כזה עשוי ל־שמש, בידיהם של אמנים שונים, אמצעי ה־ביטוי התוק, השלם והמרגש ביותר שנוצר מעולם.

מכיוון שעוצמת נגינתו של ה„אורקוליון" תהיה גבוהה מאוד, יהיה צורך להעביר את השידור דרך מוחו של המנגן שישמש מגבר־גלים. השילוב בין כלי־הנגינה האור־קולי ל־מוח האדם עשוי ליצור אומנות חדשה, שלמה ומלאה יותר מכל מה שהיכרנו עד עתה. ה־מנגן יוכל להציג בפני מאזיניו־צופיו את רעיונותיו ורגשותיו המופשטים והמורכבים ביותר, כשהם מוצגים בו־ברגע בצליל וב־מראה. זה יהיה, למעשה, מעין סרט־קולנוע, שיופק ויוצג בהופעה חיה על־ידי אומן יחיד.

המנגן יוכל להראות לנו, באורח מוחשי ביותר, את חלומותיו ותקוותיו, את סבלו ואת אושרו. הוא יוכל להקים לתחייה את הנוראות שבמיפלצות שאיכלסו את ביעותיו. הוא יוכל להציג בפנינו, באורח מושלם, את רעיונותיו הפילוסופיים־מוסריים. המסרים המורכבים ו־הרגישים ביותר ישודרו ויקלטו בהרף־עין. לא יהיה מקום לביקורת ולפרשנויות שונות ליצירות אור־קוליות. מיגבלות החושים ה־אנושיים תטולקנה, ברובן, מן הדרך, באמצ־עות השילוב המופלא בין המוסיקה, הצבעים והמחשבה התוססת. רכישת השליטה בכלי־הנגינה החדש לא תהיה דבר של מה־בכך. אנשים יקדישו לעניין הזה את חייהם. רק מעטים יצליחו להגיע לשלמות־הבעה, והש־אר, כמו בימינו, ימשיכו לגדוש, בקינאה, את אולמות הקונצרטים.

כלב מי שמדבר

כלבים במלכודת

זה שהרשויות העירוניות מתנכלות לנו, ה־כלבים — כבר אמרתי.

אין זה חדש שלמרות שגם אנו משלמים את מיסינו לעירייה, אין נוהגים בנו כשווי־זכויות. אבל מה לעשות? שביתה? עצומות לראש־העיר? מקסימום אפשר לנבוח מול ה־ירח... אבל מה אשמים השכנים ממול שרוצים לישון? בקיצור, לא קל להיות אזרח מדרגה שנייה בעירנו, וגם להיות אורח מן השורה זה לא תענוג גדול.

אבל לא על פרנסי ת"א אני רוצה להתלונן היום, אלא דווקא על אלה של הרצליה. ואם

←

בצק עלים ביתי

המצרכים: 2 כוסות קמח; קורט מלח; 125 גרם חמאה או מרגרינה רכה; 8 כפות מי קרח; 125 גרם חמאה או מרגרינה קרה וקשה.

מעבדים יחד קמח, מלח וחצי מכמות החמ־את הרכה, כשהיא חתוכה לחתיכות קטנות, עד שנוצרת תערובת פירורית. מוסיפים את שארית החמאה ואת המים, ולשים לבצק חלק. מכסים ומקררים במשך שעה.

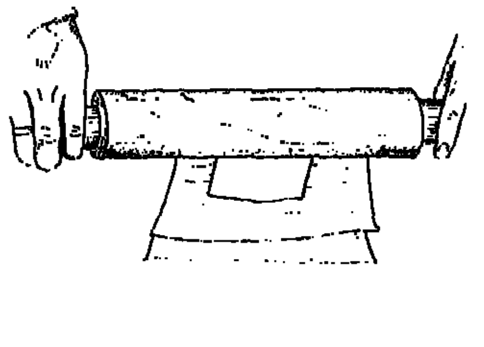

• שמים את החמאה הקשה בין 2 גליונות נייר פרגאמנט, ומרדדים למלבן של 20x8 ס"מ.
• מרדדים את הבצק למלבן של 25x20 סמ. מניחים את מלבן החמאה במרכז מלבן הבצק. מקפלים את השליש העליון של הבצק על החמאה, ומעליו את השליש התחתון.

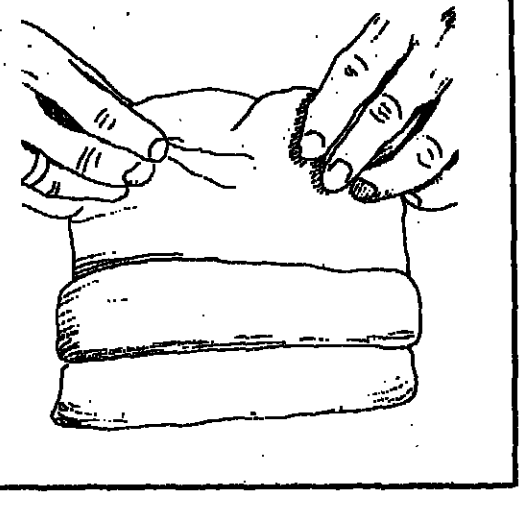

• מסובבים את הבצק כך שהקיפול יהיה בצד, ומרדדים למלבן של 36x13 סמ. מקפלים שוב כמו בקיפול הקודם. עוטפים ומקררים 15 דקות.
• חוזרים על תהליך הרידוד־קיפול־סיבוב־קי־רור עוד 4 פעמים נוספות.

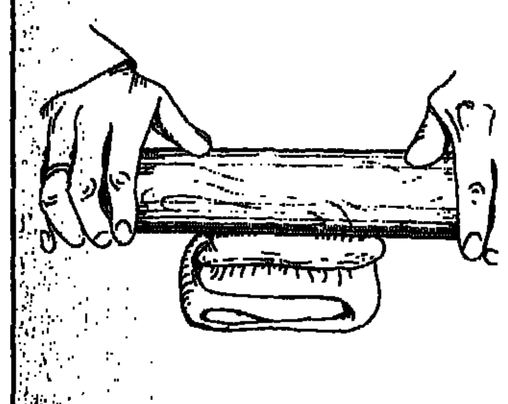

מרדדים את הבצק למלבן, מביאים את שני הצדים הקצרים למרכז, ומקפלים לשניים בקו המפגש, כמו שסוגרים ספר. עוטפים ומקררים במשך שעה.
לאחר שעה קירור הבצק מוכן לרידוד לצורה הרצויה. ניתן גם להקפיא את הבצק לאחר הקי־פול האחרון.

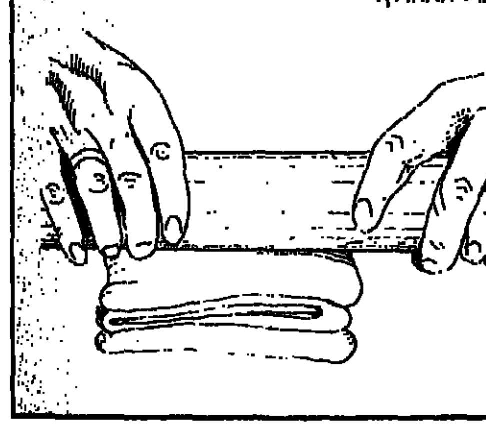

אבוקדו, תפוח ואגס

המצרכים: 4 כפות מיונית; 2 כפות קטשופ; 2 כפות מיץ לימון; מלח ופלפל; תפוח גדול מתוק; 200 גרם פילה בקלה מבושל, מפורר; 2 אבוקדו גדולים; חסה קטנה לעיטור.

שמים מיונית, קטשופ ומיץ לימון בקערה, ומוסיפים מלח ופל־פל, ומערבבים היטב.

חותכים את התפוח לרבעים, ולא קולפים. חותכים את הליבה, ומגררים את רבעי התפוח על מגררת גסה. מערבבים מיד לתוך תערובת המיונית. מוסיפים את פתיתי הדג המבושל ומערבבים.

חוצים את האבוקדו לאורכם ומגלענים. ממלאים את השקערו־רית שבכל חצי אבוקדו ברבע מכמות המלית (אם לא מגישים מיד, כדאי למרוח את חצאי האבוקדו במיץ לימון לפני המילוי).

מסדרים את חצאי האבוקדו בצלחות אישיות מרופדות בעלי חסה, או בצורת פרח, על צלחת מרכזית מרופדת בחסה. מגישים עם קלי כארוחה קלה.

(4 מנות)

מהיר וקל

עוף צלוי בטעם קארי

זהו מתכון המיועד למהירים שביני־נו, שחשבו על העתיד והפשירו מבעוד מועד עוף.

בצלוחית מערבבים 2 כפות שמן עם הרבה קארי, כפית כמון ו־3 שיני שום קצוצות.

מברישים את העוף בתערובת התב־לינים (משאירים את העוף שלם) וש־מים בתנור, שחומם לדרגת החום הגבו־הה ביותר, למשך חצי שעה בערך. החום הגבוה אוטם את העוף וגם מע־ניק לו, מאוחר יותר, את הפריכות הד־רושה. לאחר כחצי שעה מנמיכים את החום וצולים עוד שעה בערך.

מגישים את העוף השלם לשולחן ואת הרוטב המופרש ממנו מנצלים לשיפור האורז המוגש יחד איתו.

עוף בדבש וזנגביל

ממיסים בתוך סיר קטן, על אש נמו־כה, 2 כפות מרגרינה, 2 כפות דבש ו־1 כפית זנגביל.

בינתיים, תוך כדי ההמסה בוזקים, מעט לימון על העוף המופשר והרחוץ. מנגבים את העוף, מברישים ברוטב ומכניסים לתנור, שחומם לדרגת החום הגבוהה ביותר, למשך 20 דקות. מנמי־כים וממשיכים לאפות עוד כשעה. העוף יוצא זהוב ופריך והולך טוב עם תפוחי אדמה אפויים בנייר כסף. המהד־רין כמובן יכולים לצלות עוף טרי.

■ **נעמי סנדרסון**

הנימוס מחייב

לתלוש עלי ארטישוק

• איך אוכלים אוזני המן? דין אוזני המן כדין כל עוגה יבשה אחרת. מגישים אותן בצלחת, וה־אוכל פורס מהן על הצל־חת, ומגיש לפה כדי נגיסה אחת. מחוץ לבית, בפיק־ניק או בטיול, נוגסים ישר מאוזן ההמן.

• ארטישוק מגישים על צלחת שטוחה וגדולה, וב־שולי הצלחות מניחים קע־רית רוטב. אפשר להגיש את הרוטב גם בכלי מרכ־זי, עם כף, וכל סועד נוטל ממנו לצלחתו כרצונו.

כדי לאכול, מחזיקים את הארטישוק ביד שמ־אל, ותולשים ממנו עלים, אחד בכל פעם, ביד ימין. טובלים את הקצה הבשר־ני של העלה ברוטב, ומע־בירים אותו בין שיניים מהודקות, כך שהחלק הרך והבשרני ישאר בפה ושאר העלה יוותר ביד. את חלק העלה הנותר אין אוכלים, פשוט מניחים אותו בשולי הצלחת. את לב הארטישוק עצמו חות־כים ואוכלים במזלג.

• הבצל הוא ירק החביב על אנשים רבים, אלא שריחו חריף. מי שמתכוון לצאת לבילוי ערב רומנ־טי, מוטב לו להמנע ממנו באותו יום. בצל מבושל או מטוגן אינו מותיר ריח בפה.

בצל חי הוא מן הדברים שאין מגישים לאורחים, כדי להימנע מצרות וממ־בוכה. מי שמטורף על בצל, שיתענג עליו בחוג המשפחה.

• גם השום פסול לפני יציאה לבילוי חברתי או לפגישה עיסקית. ריחו החריף נדבק לפה משך שעות, ובניגוד לבצל, אין זה משנה אם הוא טרי או מבושל. יש הטוענים שאם שני אנשים אוכלים שום יחד, אין האחד מר־גיש בריחו אצל השני. נסו לבדוק את הדבר, אם אתם מוכנים להסתכן.

■ **ב.א. בדקאי**

מאחורי המסיכה

את המסיכות של גילה כהן וטלי כרמל, לא קונים בחנויות • הן מעצבות אותן לאנשים לא מרובעים, עם ראש פתוח שמוכנים להיראות דיקוראטיביים, ייחודיים, לא משהו מוגדר • המסיכות האלה לא נועדו רק לפורים, הן יכולות לשמש כאבזור קישוט כמו עגיל או שרשרת • אחר־כך אפשר לקשט איתן את הקיר בבית

מאת ענת ברקוביץ' צילמה: פרומה מרקוביץ'

גילה כהן, 25, וטלי כרמל, 26, חיות בתל־אביב וקשורות אליה חזק. מה שיכול לשכנע אותן להתנתק זה רק כרטיס־טיסה לניו־יורק או פאריז, שם הן מוצאות את עצמן חיות אפילו יותר טוב.

גילת וטלי חברות, שהכירו במיקריה, מעידות על עצמן, שהן מאוד שונות זו מזו. אך זה לא הפריע להן למצוא משהו משותף שהחזיק אותן צמוד־צמוד שלושה חודשים – המסיכות.

כל אחת מהן הגיעה אל המסיכות מכיוונים שונים, שלא פגעו בארגניית היצירה שלהן, אלא הוסיפו לה מורכבות. גילה שהסתובבה כמה שנים בפסטיבלים באירופה ועם להקות־נודדות כמו „לה קלקה" בספרד, נקשרה למסיכות, שהיו חלק בלתי־נפרד מלהקות אלה. היא אף התעסקה שם בתפאורות ובאבזורים, והמשיכה בעיסוק זה כאן בארץ (שנה בהבימה).

המקומות שנותנים לה השראה הם פאריז וברצלונה, שבהן ביקרה כמה פעמים. החלק הממוסד שלהו שנת לימודי תיאטרון באוניברסיטת תל־אביב.

טלי סיימה את סמינר־הקיבוצים במגמת חינוך־מיוחד וסיפרות עברית. אחר־כך עברה לניו־יורק, שם למדה ציור. כשהתוודעה לאמנות החליטה להמשיך בארץ ב„מידרשה לאמנות ברמת־השרון", עכשיו שנה שניה שם.

מה שהדליק אותה על מסיכות, היה הביקור בדרום־אמריקה ובקרנבל ברזיל לפני שנתיים. או ידעה, שאם תלמד את הטכניקה – היא תשלוט בעניין. ואכן במידרשה לאמנות, למדה את הטכניקה של עשיית מסיכות־מוות מתחבושות־גבס בשביל הפרופורציות, עשיית תבנית מחימר, יציקת גבס ועל זה מסיכה עשוייה מפפיי־משה (עיסת־נייר) מצויירת ופוליאסטר כציפוי סופי להקשחה. ואז היא יכלה לגשת לעבודה ממש.

„כשגילת חזרה מניו־יורק, עיר שהיא מתעבת, החלטנו לעשות משהו משלנו, משהו אחר, שגם יהיה ייחודי. אומנם פורים היה במרחק שלושה חודשים, אבל המסיכות נראו לנו במקום.

הלכנו מההתחלה על סיגנון דיקוראטיבי, לא על טיפוסים ועל מסיכות־אופי. חיפשנו את הכיוון שלנו ממסיכות שכבר קיימות, בשוק ובתיאטרון. היו המון חיפושים, והתלבטויות וניסיונות, עד שהגענו למה שרצינו, ואז הרעיונות זרמו מהר. עבדנו כל יום עד שלוש־ארבע בבוקר. כשהתחלנו למכור – קיבלנו עידוד רב מבחינה כלכלית ונפשית.

כשראינו שזה לא רק גימיק פורימי, החלטנו להציג את המסיכות לפי־חל. מצאנו את גלריה „אנטאה", ברחוב שינקין בתל־אביב. הרעיון היה להציג מין הפנינג פורימי. המסיכות הוצגו על ראשי בובות, על הקיר ועל שחקן ושחקנית שהסתובבו בין הקהל והחליפו כל פעם מסיכה אחרת בליווי תנועות מתאימות. הרעיון היה להראות איך נראית המסיכה סוריות על הפנים, ואיך היא משנה תדמית אפילו שאינה מסיכת־אופי.

המסיכות אינן מתאימות לילדים. יש בהן ביטוי אישי. הן מיועדות לאנשים עם ראש פתוח, שרוצים להיות מחופשים לאו דווקא לשבלונות הנפרצות בחנויות, ושלא מתפשים להיות משהו מוגדר. הן ייחודיות. לא סטריאוטיפים זולים אלא משהו עם אופי. רצינו להכניס על־ידי המסיכות, טעם חדש מתוך חשיבה עיצובית, לא אמנותית ושיתפסר כאביזר. היינו רוצות לראות את זה לא רק על הפנים אלא גם על הראש, כמו עגיל או שרשרת, אולי חלק מאופנה חדשה. אחר־כך אפשר לתלות אותה על הקיר בחדר – מזכרת מהמסיכה של פורים".

כשהן עוצמות עיניים הן רואות את עצמן בחוץ־לארץ, גילת בפאריז וטלי בניו־יורק, אך שכשהן פותחות אותן, שתיהן מסודרות בלב תל־אביב, מאמינות שבכל יום הן עשויות למצוא משהו חדש להידלק עליו.

(אביזרים: „צופת", גבעתיים)

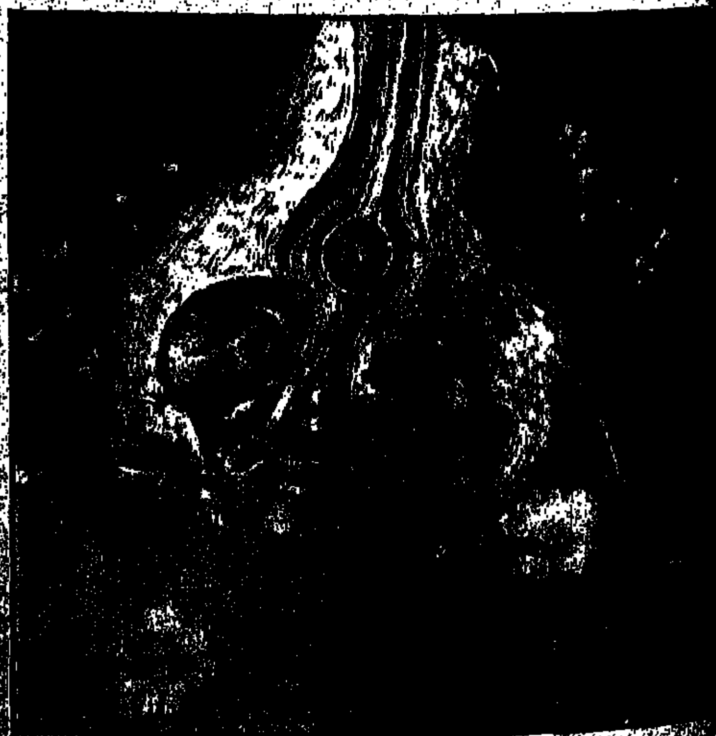

להיות ספציפי יותר — מה שהיה כך היה בכפר־שמריהו: במו־עיני חזיתי איך פקחי העיר הרצליה לוכדים בערמומיות כלב, אשר רבץ לו בשמש ליד בית אדוניו. לוכדים אמרתי? לא בדיוק. הייתי מעיז לאמר גונבים, אבל נראה שלפקח מותר הכל. נכון, אני יודע שיש תקנות והוראות המחייבות איסוף כלבים משוטטים ללא בעלים. אבל, ראבאק! אותו כלב פשוט היה מול בית בעליו! נכון שלא היה קבר, אבל בחייכם — אין לכם לב?!

האם אתה אדון אלי לנדאו מתאר לעצמך איזה שיברון־לב גורמים הפקחים שלך לבעלי הכלבים? אפשר לחשוב שאותו כלב היה אוייב־הציבור מיספר אחד.

אבל זה לא הכל — במו אזני הקצוצות שמעתי את אחד השכנים, מעיר לפקחים וטוען כי הכלב שייך לשכן ממול וכי הוא כלב מוכר ובריא.

האם אין זה מספיק? האם תמיד חייבים לעבוד „בול" לפי הספר ולהתחבא מאחורי התקנות העירוניות?!

שימו לב רבותי הפקחים! אתם אולי לא כל כך מבינים בכלבים, ומה שמעניין אתכם בעצם, זה לדפוק בעירייה שעון בבוקר וללכת הביתה.

— כאן מדובר בכלבים, בחיות עם לב ונשמה.

אבל כאן לא מדברים על עבודה שיגרתית לנו קצת קשה להסביר לכם מה בדיוק אנחנו עוברים ביחד ברחוב בל הבעלים שלנו. ואולי הוא קפץ רגע לשכנים? אולי הוא בכלל בתוך הבית? או בגלל זה צריכים לעשות עניין?! אל תהיו כאלו קרים וקשוחים כי אנחנו עלולים להיפגע מיתמה שערה!

וחוץ מזה, אדוני ראש העיר, אני מציע לך בהזדמנות חגיגית זאת לבקר ב„מאורת הכלבים העירונית". תאמין לי, כמו שהיא נראית, אפילו החולדות בורחות ממנה. בנוגע לפקחי התברואה — רצוי שתבחר אנשי־מיקצוע שיעברו קצת הכשרה בנושא כלבים — אחרת אנחנו נתגרד.

לא נישום ניסם ונצפצף עליכם מלמעלה...

כן, תשאל גם את הכלב שלך מה דעתו, אני בטוח שהוא חושב כמוני!

ציאו־חאו,
ציף של אלון

כל הסקס הזה

מה רוצה יאקיש מפופציה

מאת זיוית אברמסון

קוראה נאמנה שלחה מיכתב למדור, שבו היא מתלוננת על מצבה כגרושה צעירה. „הגברים חושבים כולם שאני טרף־קל ומנסים לשכנע אותי שלא טוב לי בלי גבר. נוצר מין דימוי", היא ממשיכה וכותבת, שגרושה „זקוקה". אני שואלת אותם בצורה הבוטה ביותר שאני מכירה „מה יש לך להציע לי, זין? תודה, זה יש מספיק. אני זקוקה, אבל להרבה יותר מזה". ומה עונה לי גברבר גיבור אחד: „אבל איזה!" וכל הגברים האלה נעלבים כמו ילדים: „מה אני לא מספיק טוב בשבילך? מה את בעצם מחפשת?"

הכותבת משיבה שהיתה רוצה „להיכנס למיטה רק עם גבר שלא אשנא אותו או את עצמי למחרת בבוקר", אבל ניכר בה שאינה בטוחה בזכותה לשאלה כזאת, והיא שואלת: „למה בעצם, אני עושה עניין?" ומתנצלת: „אני לא מדברת על אהבה דווקא, אלא פשוט על מישהו שהלב קצת יפעם בנוכחותו".

המיכתב ממחיש מה רב כוחו של השוביניזם הגברי, עד שהוא משפיע גם על אשה צעירה ועצמאית ומחלחל אל תוך לבה. על פי השקפה זו, האשה היא בעלת פות הזקוקה לבעל פין. בחורה עם דירה מחפשת בחור עם רהיטים, או אולי בחורה עם שקע מחפשת בחור עם תקע. הקשר בין הגבר לאשה הוא, על פי השקפה זו, משהו כמו עיסקת שימוש הדדי בין שני אברים. ערכו של האבר הגברי נמדד, על פי גישה זו, בהתאם לממדיו. אבר גדול וזקוף מהווה, על פי סברתו של השוביניסט הגברי, את פיסגת־חלומותיה של אשה, ואילו התוספות השוליות המתלוות אל האבר הזה כמו יתר אבריו של האיש, מראיהו, התנהגותו, ליבו ורגשותיו — כל אלה לא מעלים ולא מורידים.

גישה כזאת ליחסים בין גברים לנשים אפשר לראות בהצגה שמאוד אהבתי, המועלית עתה בתיאטרון הקאמרי „יאקיש ופופצ'ה", מאת חנוך לוין ובבימויו. בין היתר אפשר לראות בה את השוביניזם הגברי במיטבו. יאקיש ופופצ'ה. שניהם מכוערים מאוד, אבל כשמפגישים ביניהם הוריהם על מנת שיתחתנו, מכסים בצעיפים אותה, כדי שהוא לא יקבל שוק גדול מדי. אותו לא מסתירים. למה? מפני שהיא האובייקט שהוא, צריך לבחור. אין מטילים כל ספק בזה שהיא תרצה.

כמו במיקרה של הקוראה בעלת המיכתב, מניחים שכל מה שפופצ'ה רוצה הוא פין זקוף שיחדור לתוכה. מניחים גם בהמשך הסיפור שבניגוד אליו, לה לא משנה כלל מתי ובאילו תנאים זה יקרה. הוא מתקשה לייצר … מפני שהיא מכוערת, אבל היא תמיד … שרק יצליח לו. לה לא מפריע שהוא … היא גם לא מצפה ממנו לשום … כמעט שאינו פונה אליה במרוצת כל ההצגה. הוא עסוק. כשמתברר שבגלל … „המחוג שלו כל הזמן על שש" — … הכל למאמץ משותף לסדר לו זיקפה, … שהוא יוכל לתפקד ולתת לה את מה ש… כביכול רוצה ממנו. מצידו מדובר ב… שצריך להצליח.

כבודו נפגע. אפילו אשתו מגינה על … ומסבירה ש„הוא לא יכול עם מכוערות", … שיטות המשפילות עוד יותר את פופצ'ה … מדגישות עוד יותר את כיעורה (על־ידי … מוש בנשים אחרות כגירוי). הוא כונס … לעצמו זיקפה. והיא, האשה, משתתפת ב… מץ הכללי ולא איכפת לה איך ישיג את ה… צאה המיוחלת ובלבד שתהיה חדירה. ה… נעשית, לבסוף, בהיסח הדעת, היא … ואסירת־תודה ומרגישה שהגשימה את … על־ידי ההפרייה שמניחים כי התרחשה.

ובכן, קוראה יקרה, כל זה נכון רק … של השוביניסט הגברי (שהאמריקנים קוראים לו חזיר, אבל אצלנו זה אסור). את הרי … עת שזה שונה. בצדק את לא מחפשת … ואם כבר — אז זין כתוספת (אפילו …נת) של גבר, ולא להיפך. את הרי … שלו בכתב המחזה על־ידי אשה, היתה … ציה אומרת ליאקיש „עזוב את זה, לא … פשוט תחבק אותי ותהיה נחמד אלי, … קצת זה את זו וננסה שיהיה לנו טוב … העניין הזה כבר יסתדר יום אחד כש… נרצה". כי את הרי יודעת, קוראה יקרה, ש… אימפוטנציה יכולה להופיע לא רק אצל גבר, אם כי אצל אשה היא לא נראית לעין. … יודעת שזה יכול לקרות גם אצלך וגם אצל פופצ'ה, במיקרה של נסיון לקשר מיני עם מי שלא רוצים בו באמת; עם מי שלא עומד ב… קריטריונים שלך לבחירת בן־זוג.

אל תוותרי על זכותך להיות בררנית ול… חכות למישהו שבגינו יהיו לך דפיקות־לב. את לא רק אובייקט, אם גם סובייקט. ומי שלא מבין את זה — יש לו בעיה.

מועדון קוראי ידיעות אחרונות

מועדון קוראי ידיעות אחרונות מועדון קוראי ידיעות אחרונות מועדון קוראי ידיעות אחרונות

בית ידיעות אחרונות דרך פ"ת 138 תל־אביב, טלפון 212213
פרטים והרשמה בימים א'–ה' בשעות 09.00 – 18.00 ברציפות

ההרשמה פתוחה לכל קוראי העיתון ללא תשלום דמי חבר

מאיבה היום תיבות
טיולי אירועים במיוחדים
★ 20 23.4.86 3 ימים של תחרויות שייט
★ 29.5 1.6
סוף שבוע „מדליק" לפנויים/ות
★ 3.7 29.6 פסטיבל ים־תיכוני

חופשת חג הפסח
★ סדר מסורתי, תכנית בידור עשירה, סוסים, סירות וחוגים פיקניקים, באווירה של כפר נופש אמיתי עם דשאים וגינות ניהנסיון מלא כשרי
פרטים והרשמה:
במשרדי כפר־הנופש 03-282703/204239
במועדון קוראי ידיעות אחרונות 03-212213

טיולי המזרח הרחוק
טיולים מודרכים עם טמסה טורס
34 יום כולל הודו ונפאל – 3.4, 1.5, 22.5
27 יום (ללא הודו ונפאל) – 10.4, 8.5, 29.5
נותרו מקומות ספורים
ל־3.4 34 יום ול־10.4 – 27 יום
המחיר – מ־3295 $
טיסות בטחוניות חזרה דרך הקוטב הצפוני
לחברות לאנשי־עסקים למטייל העצמאי
מבחר גדול של בתי־מלון בכל המזרח הרחוק, חבילות סיור לפי בחירה, העברות, ויזות אשרות כניסה, כרטיסי רכבות.
מחלקה מיוחדת לקבוצות סגורות וקונגרסים
פרטים מלאים אצל כל סוכני הנסיעות ובמשרדי טמסה־טורס:
כפר־סבא - 052-25825
תל־אביב - 03-259194
רחובות - 08-455479

טיולי גיל הזהב
לצעירים מעל גיל 50...
ביצוע: פי.טי.סי.
הרשמה אצל כל סוכני הנסיעות
ספרד פורטוגל
18 יום, יציאה 21.4 חזרה 8.5
ביקור וסיורים במדריד, טולדו, סלמנקה, ליסבון, סיביליה, קורדובה וגרנדה. בסיום, יומיים מנוחה בעיירת הקייט המפורסמת – טורמולינוס

פולין
9 ימים, 13 ימים, 16 ימים
(עם אפשרות הארכה באירופה עד 30 יום ללא תוספת מחיר) כולל ביקורים באתרים המרכזיים:
וארשה, קראקוב, לובלין, אושוויץ, טרבלינקה, מיידאנק.
תאריכי יציאה:
6.5, 10.6, 1.7, 5.8, 19.8, 2.9, 16.9
פרטים מלאים:
„אופקים" – נסיעות ותיירות בע"מ
ת"א, ככר נמיר (אתרים) 222
טל' 03-201483/4 ובמשרדי „אופקים" ברמלת ובלוד

שייט על אנית החלום „אטלס"
החל מחודש מאי
הפלגות מאשדוד כל יום שישי
במסלול:
אשדוד, פטמוס, קוסדסי, פיראוס, רודוס, אלכסנדריה, פורט־סעיד, אשדוד
EPIROTIKI
סוכנים כלליים בישראל:
אלאלוף ושות' ספנות בע"מ

פנויים ופנויות
תכנית הארוע
נותרו מקומות ספורים לגברים בלבד!!
יום חמישי 27.3
16.00 – הגעה והתארגנות בחדרים
17.00 – טקס פתיחת קרית השמחה הפורימית
18.00 – מפגשי היכרות
19.30 – ארוחת ערב
21.00 – ערב „ישראל יפה" – שירי איי שער פורים וריקודי עם
24.00 – קפה של חצות
24.30 – הרצאה – שיחה עם פסיכולוג
02.00 – מרתון סרטי וידאו עד הבוקר
יום שישי 28.3
עד 09.00 – ארוחת בוקר
10.00 – 13.00 – שעשועי ספורט היתולים בבריכה המחוממת
13.00 – 16.00 – מנוחת צהריים
16.00 – הרצאה על הפסיכולוגיה של ההומור
18.00 – הכנות לערב פורים
19.30 – קבלת שבת וארוחת ערב חגיגית
00.30 – נשף פורים מוקדם
שבת 29.3
עד 09.00 – ארוחת בוקר
09.30 – טיול רגלי לסיור עלי ואפולוניה עם מדריכי החברה להגנת הטבע
13.00 – 14.00 – ארוחת קלה
14.00 – 16.00 – קרנבל וניצור ההרואות
16.00 – מפגש שעשועי תאטרון
17.00 – סיום. על קפה ועוגה

טיולי פסח ואביב
עם החברה להגנת הטבע
מערב תורכיה מלונות 18.4–5.5.86 (18 יום)
לצעירים ברוח ובגיל!
קמפינג 18.4–5.5.86 (18 יום)
קניה לודג'ים 17.4–4.5.86 (16 יום)
מרכז איטליה 15.4–1.5.86 (17 יום)
יוון 25.4–4.5.86 (10 ימים)
פרטים והרשמה:
החברה להגנת הטבע – מחלקת טיולי חו"ל
השפלה 3 ת"א 03-373063

נופשי פורים
עם החברה להגנת הטבע
טיולים מיוחדים
★ אירוסים פורחים בנגב 22.3.86 באוטובוס
★ ציפור בטבע בכרמל 28–29.3.86
פרטים והרשמה: החברה להגנת הטבע
ת"א השפלה 4, 03-382501.
י־ם 02-222357, חיפה 04-664136
ב"ש 057-32156

מועדון קוראי ידיעות אחרונות מועדון קוראי ידיעות אחרונות מועדון קוראי ידיעות אחרונות

נשף הפישפשים

סיפור מתח בלשי המתרחש בשוק-הפישפשים של פאריז • כך מוגדר סיפרה השישי של הסופרת היהודיה-צרפתיה, מרים אניסימוב • היא מתארת, בצבעים נועזים את המתרחש מאחורי וילונות-המדידה של הרוכלים • אוטוביוגראפיה של סופרת, שהיתה בצעירותה רוכלת בשוק וראתה איך השוק הופך את עורו מאירופאי-אידישאי למיזרחי-ערבי • הסוחרים לא אהבו את החשיפה הזאת

מאת חוה קארין, פאריז

מרים אניסימוב: „היהודיה המלוכלכת דיברה כל-כך הרבה, עד שלא נותר לי זמן"

„נשף הפישפשים", הוא שם סיפרה השישי של הסופרת היהודיה, מרים אניסימוב. הספר המשעשע-מרתק כתוב כסיפור בלשי, שעלילתו מתרחשת בין כותלי שוק הפישפשים הפאריזאי. בין הרוכלים של מציאות אמיתיות ומזויפות, מתנהלים מאבקים ללא רחמים, על השילטון, על השגת סחורה ובעיקר על עשיית כסף, הרבה כסף, והכל שחור, אניסימוב, ממקדת את סיפורה על התקופה, בה עובר השוק מידיהם של יהודי פולין ורוסיה לידי יהודים מרוקנים, טוניסאים ואלג'יראים.

קאופמן, ויימן ורוגינסקי, שהזדקנו, מוכרים את דוכניהם לבן-גיגי, אטיאס וחבריהם. השינוי האנושי גורר גם שינוי איכותי. הבגדים הישנים ממשי ומקרפ דה-שין, מפנים את מקומם לקונפקציה זולה, מבדים סינטטיים עם קישוטים מבריקים. השיחות הקולחות באידיש עסיסית, מפנות את מקומן למוסיקת-רקע מחרישת-אוזניים. „כאשר הם שומעים את דייוויד בואי", אומר בן-גיגי, „הם קונים הכל בהתלהבות".

גוי יפה-תואר

מרים אניסימוב, קטנה, שחרחורת וחייכנית, מודה שהספר הוא אוטוביוגראפי. עשר שנים בילתה מרים בשוק הפישפשים, שם מכרה תחרות ובגדי-משי. היא מתארת את עצמה, כטיפוס חולמני, שטירדות היום-יום אינן מתאימות לישותה העדינה. היא מופיעה בשוק מדי פעם, לבושה תחרות, נראית כאילו יצאה זה עתה מאמבטיית חיטוי.

בשעות שאינה בשוק, היא כותבת. סיפורים ומאמרים לעיתונות. היא יכולה להרשות לעצמה את הכתיבה כל זמן, שבן-זוגה לדוכן, קרי קרי, גוי יפה-תואר, עושה למענה את העבודה השחורה.

קרי קרי הלך ונעלם יחד עם הדוכן משוק הפישפשים, ומרים הפכה לסופרת במישרה מלאה. היא גרה עם בעלה, המנצח ז'ראר ווילגוביץ, בדירה הדומה לבית-בובות. חדרים קטנים מלאים רהיטים עתיקים, ספרים ותחרות. זה כמה שנים היא כותבת לירחון „עולם המוזיקה". מראיינת מנצחים, סולנים ומלחינים, המופיעים בצרפת. ביניהם את איזק שטרן, יהודי מנוחין, גדעון קרמר, יצחק פרלמן, פנחס צוקרמן ואחרים.

כתבי-יד מקושקשים

למרות שעבודתה מאוד מעניינת, „אסור לסופר לעסוק בעיתונאות", היא אומרת. „זה דורש השקעת אנרגיה רבה וגורע מיכולת הכתיבה-הסיפרותית. גם צורת החשיבה העיתונאית, פוגמת בכתיבה סיפרותית. ספרים שנכתבו על-ידי עיתונאים, מאופינים על-ידי שפה דלה ודימויים שיטחיים. הנה", היא אומרת, „דוד שחר, סרב לעסוק בעיתונאות והעדיף להרוויח את לחמו בהוראה או בהרצאות, כדי לשמור על כל הכוחות שלו ליצירתו". שמו של דוד שחר, סופר שהיא מעריצה, חוזר הרבה בשיחה שלנו. „איזו עבודה, איזה כתיבה", היא מתפעלת. „עולם מלא דימויים בלי שמץ של פולקלור מקרמי".

היא מכירה סופרים ישראלים, היא בקיאה בסיפרות העברית, קראה כמעט כל מה שתורגם ופירסמה כתבות רבות על הסיפרות הישראלית בשבועון היהודי „נובל אובזרבאטר". כתבה על דוד שחר, יורם קניוק, עמוס עוז וא.ב. יהושע.

את סיפרה הראשון, „מה שלום רחל" פירסמה ב-1973. לפני שהתחילה לכתוב, שיחקה מרים אניסימוב עד גיל 19, בתיאטרון בליון, עיר מגוריה. „כאשר התחלתי להצליח כשחקנית, החלטתי שאין זה מספק אותי ועזבתי את הבמה". היא למדה צילום, הוציאה תקליטי-שירה, עד שהחליטה שהכתיבה היא דרך הביטוי שלה. היה לה מזל, שעורך בהוצאת „דנואל", ז'אן פרוסטיה, הסכים לקרוא את כתבי-היד המקושקשים שלה, הוא גם פירסם את סיפריה הראשונים. „לא היה לי ניסיון", אומרת מרים, "לא ידעתי כיצד יש להגיש כתב-יד. הייתי כותבת ומתקנת, וכך שולחת אותם להוצאות-ספרים בצורה בלתי-קריאה, קיבלתי תשובות מנומסות בנוסח ,עליך לעבוד עוד על כתב-היד". אז היא לא ידעה למה הם מתכוונים. כיום אחרי 16 שנה היא יודעת.

מרים אניסימוב נולדה ב-1943, במחנה-פליטים בשווייץ, להורים שנמלטו מפולין. אביה, יעקב פרידמן, ז"ל, היה סופר ומשורר אידי. אמה עוסקת בשמאטע-ביזנס עד היום.

מדי-הצבא הנאצי

מה אמרו חבריה בשוק הפישפשים, על סיפרה.

„הם לא בדיוק אנשי ספר", היא אומרת בחיוך, אבל היו מי שקרא וסיפר לאחרים. הם לא היו מרוצים מתדמיתם הסיפרותית, ובצדק. אניסימוב, לא חילקה להם שבחים רבים ותיארה אותם, כפי שהם, מעוניינים לעשות כסף, ואם לשם-כך צריך לרמות, או למכור את מדי-הצבא הנאצי, כל האמצעים כשרים. אומנם בפתיחה לספר מציינת הסופרת, שכל דימיון בין הדמויות והמציאות, הוא מיקרי. אבל צוות רדיו, שהכין תוכנית על סיפרה, טייל בין דוכני השוק, וגילה ללא קושי את כל הגיבורים.

אניסימוב מתארת לא רק את המוכרים, אלא גם את הלקוחות ובעיקר הנשים. אלה המהודרות, שבאות לחפש מציאות, לעומת הפשוטות, שבאות לקנות את הצעקה האחרונה, ומוכנות תמורת מחיר טוב גם לבלות עם בעלי-הדוכנים או לתנות אתם אהבים באמצע היום, מאחורי וילון-המדידות. היא מספרת על נערות שבאות למדוד מיכנסיים ללא תחתונים ולהינות מליטופיו של המוכר הנאה בעת מדידות חזיות. ורק ציבולסקי, גמד, רמאי, וחורש-מזימות, מקנא. גם הוא היה רוצה לזכות „בסיאנס של רגליים באוויר".

למרות האנטישמיות

שום דבר בחייה לא נראה לה כבזבוז-זמן. המישחק בתיאטרון, שנות שוק הפישפשים. הכל נחשב לניסיון מצטבר. היו גם חוויות גדולות בדרך, כמו ההיכרות עם אלברטין סאראזן.

הסרט „אסטראגל" שהוצג בשנות ה-60 בארץ, נעשה לפי סיפרה של סאראזן. זהו סיפור הבריחה מבית-הסוהר ותחילת האהבה הגדולה לגבר השייך לעולם הפשע. אלברטין סאראזן, שנעזבה על-ידי הוריה והתגלגלה בבתי-יתומים, ואחר-כך בבתי-סוהר שונים, כתבה ספרים אוטוביוגראפיים, בכישרון רב. שניים מהם הפכו לסרטים. סאראזן עצמה לא זכתה להינות מהצלחת סיפריה. היא מתה בגיל 29 תוך כדי ניתוח במרפאה-פרטית, שלא היתה מצויידת בבנק-דם.

אניסימוב, שהתרשמה מסםריה ואישיותה של סאראזן, נפגשה אתה, וידידות עזה נקשרה ביניהן. סאראזן הפקידה בידיה את השירים שלה, ואניסימוב הקליטה אותם. כאשר יצא התקליט, לא היתה עוד סאראזן בין החיים. אז גם דרשה חברת-ההקלטה ממרים, לשנות את שם-משפחתה פרידמן, לשם אחר. מרים בחרה באניסימוב בעל צליל רוסי.

רוב נושאיה של אניסימוב קשורים בעולם היהודי. הרומן היהודי פופלארי בצרפת בעת האחרונה. ראשימוב, ברנאר הנרי לוי, פינקלקראוט, סימון סניורה והיא עצמה, הם סופרים יהודיים, שכותבים על נושאים יהודיים, למרות האנטישמיות או בגללה. וזה דבר חדש ויוצא-דופן. סופרים יהודיים, כמו אנדרה מורוא, עסקו בדרך-כלל בנושאים כלליים. וזאת למרות האנטישמיות או בגללה. היא עצמה נתקלת כל הזמן בביטויי אנטישמיות כלפיה. כבר בבית-הספר דחו אותה, כיוון שהרגה את ישו. לפני שבועות אחדים, היא הוזמנה יחד עם סופרים אחרים להשתתף בתוכנית-רדיו. בסעודה-החגיגית, שנערכה עם סיום התוכנית, אמר אחד הסופרים הצעירים הצרפתיים, „היהודיה המלוכלכת הזאת דיברה כל-כך הרבה עד שלא נותר לי זמן". איש מהנוכחים, הסופרים המשכילים, לא קם לא אמר מלה. מרים עזבה את המיסעדה בו-במקום. „האנטישמיות היא חלק של התרבות הצרפתית", היא אומרת. „כך זה יהיה גם בעתיד. שום ממשלה או מישטר, לא יצליחו לעקור אותה".

לשכב על המיטה

ובכל-זאת, הצהיר בפניה גוי מפורסם כי הוא מת על יהודיות. וידוי זה בא מפיו של הסופר וויליאם סטיירון, אותו ראיינה באחד מביקוריו בפאריז. „הבלונדיות הפרוטסטנטיות, כמעט הפכו אותי לאימפוטנט", אמר הסופר, „מי שהציל אותי, היו יהודיות יפות וקטנות, עם ישבנים קטנים ועצבניים, שיער-מתולתל ועיניים בוערות". אניסימוב מתארת בחוש-הומור רב את הראיון הזה, שבו הפציר בה סטיירון, לעזוב את כל „השיט הזה של הקלטה, ולבוא לשכב לצידו על המיטה. בנוח, נידפק, ננוח ואחר-כך נדבר", הציע.

אניסימוב מודה כי היתה רוצה לחיות בארץ, אלא שבסוכנות-היהודית אמרו לה שאין לה סיכוי למצוא עבודה בשפה הצרפתית. לדעתה, סופר אינו יכול להחליף את שפתו.

כאשר סיימנו את השיחה, מיהרה מרים לפגוש את החוקרת האמריקנית, אלן פיין, שעומדת להקדיש לאניסימוב וליצירתה, ספר שלם. היא לבשה מעיל-פרווה מימי שוק הפישפשים, צעיף-תחרה ונעלמה.

נשיקה מבעד לצעיף

מחמאה, אמר ויקטור הוגו, היא כמו נשיקה מבעד לצעיף • מסתבר שרבים מאתנו מעדיפים לקבל נשיקה כזאת, מאשר בכלל לא • אלא שלא תמיד אנחנו יודעים איך לתת מחמאות וגם לא איך לקבל אותן • בארה"ב מרבים לחלק מחמאות אישיות, ביפאן ממעטים • מי מחמיא למי ועל מה – מחקר אמריקני

מאת רני כרמל

איורים: איתן קדמי

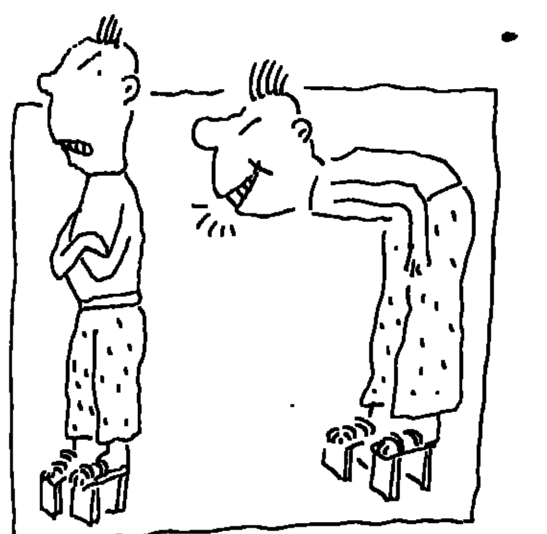

אני ממש אוהבת את השימלה שלך, חבל שרק יצאה מן האופנה...". על מחמאה מן הסוג הזה אפשר לקבל נסיבות-מקלות במישפט-רצח. אבל בדרך-כלל מחמאות, ואפילו שבלוניות כגון „את נראית ממש פצצה", עושות לנו טוב, נותנות לנו תחושה שאנחנו מקובלים, שמעריכים אותנו, וגורמות לנו להרגיש בנוח עם עצמנו.

אנשים רבים גם נהנים לחלק מחמאות. מחמאה נכונה ברגע הנכון, גורמת שיחבבו אותנו, שאנשים יהיו מוכנים לפעול עבורנו.

אבל, למחמאות יש גם צדדים שליליים. אנו נוטים להגיב בצורה שלילית אם נראה לנו, שמנסים לקנות אותנו במחמאות, או שמבקשים להוליך אותנו שולל כדי לזכות בטובת-הנאה. במיקרים רבים אנחנו מפתחים התנגדות או דוחים מחמאות הבאות מאנשים שאנו מעריכים כבלתי אינטליגנטים או כחסרי-טעם. גם השימוש המופרז במחמאות הוא בעייתי וגורם לנו לחשוד בכוונות הטובות של מחלק-המחמאות הנדיב.

מרבית מיכתבי ההמלצה, למשל, סובלים מבעייה של עודף-מחמאות ושימוש מוגזם בסופרלטיבים. עד כדי כך, שבמקום להועיל הם לפעמים מזיקים. לעיתים, אפילו כאשר השבחים כנים, אנחנו מגיבים בציניות היות שאין אנו יודעים איך להגיב כראוי.

תרבות שונה

שימו-לב מה קורה. מחמאה, שהיא תגובה התנהגותית-חברתית חיובית, הנחוצה לנו כמו חמצן לאישיות, ושכולנו כמהים

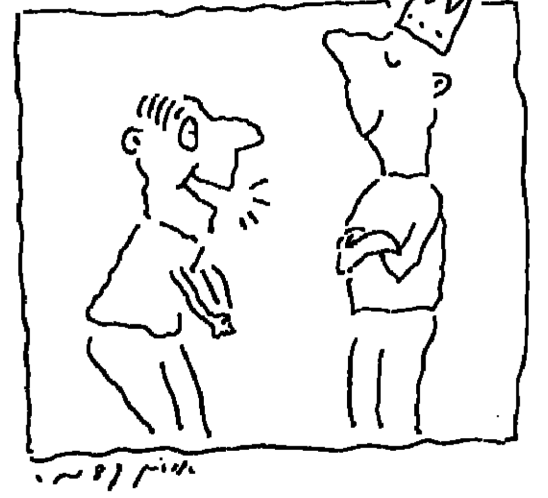

לה, הופכת להיות דבר מאיים וכפול-משמעות. ההתייחסות למחמאות בתרבויות שונות, משתנה באופן קיצוני. מחקר שנערך באוניברסיטת סן-פרנסיסקו, על-ידי החוקרת היפאנית סוקו אראקי, בשיתוף עם הפרופ' האמריקני לתיקשורת, דין בארנלאור, גילה שהאמריקנים נוטים לחלק הרבה יותר מחמאות בהשוואה ליפאנים.

בעוד שהאמריקני הממוצע נותן או מקבל מחמאה כל כמה שעות, דיווחו היפאנים שנחקרו, כי עוברים לעיתים פיסקי-זמן של עד 13 יום בין מחמאה למחמאה. החוקרים מייחסים את התופעה לתרבות השונה בין שני העמים. האמריקנים שמים את הדגש על הפרט כמרכז החברה, ורואים במחמאה הרגשה של תכונה או של שוני אישי, בשעה שהחברה היפאנית בנויה בעיקר על הקבוצה. לכן היא שואפת להרמוניה קבוצתית ולא להרגשה של תכונה או שוני של אדם בודד, ומכאן מיעוט המחמאות.

גם תוכן המחמאה עצמה שונה בשתי התרבויות. האמריקנים רואים כל התייחסות חיובית לתכונות-האדם ומעשיו כמחמאה, בעוד שהיפאנים רואים בהתייחסות חיובית כזאת, דברי-חנופה.

הבוס האמריקני יגיד: „מבחינתי, אין לך תחליף". מחמאה ישירה. ואילו היפאני ייתן אותה מחמאה בדרך עקיפה, בלי הדגשים אישיים: „קשה לאבד עובד מסור".

שלושה פרופסורים לתיקשורת, מרק קנאפ, רוברט הופפר,

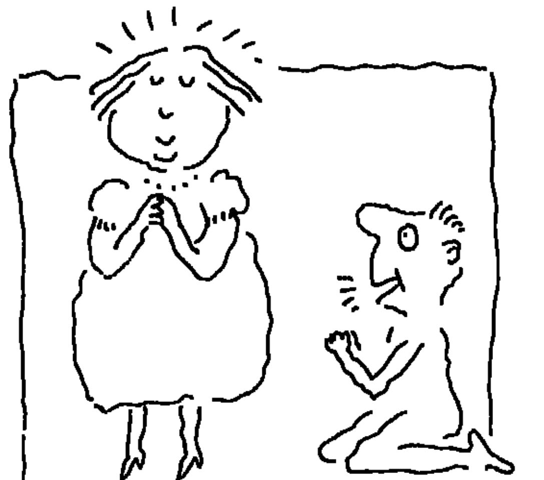

ורוברט באל מאוניברסיטאות בארה"ב, פירסמו מחקר המסווג את מרכיבי המחמאה על-פי נושאיהם לארבע קבוצות: ביצוע – שבחים על יכולת אישית והישגים; הופעה חיצונית – ביגוד, תכשיטים ומראה-כללי; אישיות – מחמאות על תכונות-אופי (טוב, חכם, נעים וכו'); ושבחים על מישפחה ורכוש – חפצים, ילדים ובעלי-חיים השייכים לנו.

דימוי עצמי

עיקר המחמאות הניתנות הן בנושאי הופעה חיצונית: „את נראית נהדר". „תודה גם את". אנחנו משמיעים את המחמאות האלה כמעט אוטומטית, כחלק מברכה שיגרתית, כנראה משום שסוג זה של מחמאות הוא נטול סיכונים ובעל תוכן בלתי מאיים. למרות שמחמאות על תכונות-אופי נחשבות בעינינו כבעלות ערך רב יותר, הן יותר מאיימות והשימוש בהן נדיר יותר.

אבל, תמצית הבעיה טמונה ביכולתנו או בחוסר-יכולתנו לקבל מחמאות. בזמן שאנו יכולים לחנך את עצמנו לחלק מחמאות לעיתים תכופות יותר ובנושאים מגוונים יותר, הרי שיכולתנו לקבל מחמאות מוגבלת על-ידי האישיות שלנו, ואנו נאבקים להסתיר את הרגישות הנוטפת מאיתנו כמו גלידה בקיץ.

הדרך שאנו מתייחסים למחמאות מצביעה גם על ההתייחסות שלנו לעצמנו, כלומר – הדימוי-העצמי שלנו. ככל שהן מתאימות יותר לאיך שאנו רואים את עצמנו, כך נהיה נוטים יותר לקבלן.

קיימות ארבע תגובות טיפוסיות של מקבלי-מחמאות: קבלה, קבלה מסוייגת, חוסר תגובה והכחשה. תגובת קבלה מתאפיינת על-ידי חיוך, אמירת תודה או הסמקה. לקבלה מסוייגת יש ארבע ואריאציות: קבלה מתונה – „תודה, אבל עדיין אני צריכה להוריד חמישה קילוגרם". החזרת מחמאה – „גם אתה"; קבלה מוגדמת – „לא שאני טוב, אני מצויין"; ולקבל ולסחוט – „מה באמת?" או „רוצה עוד אחת?" אמי הפולניה אומרת, שכאשר מקבלים מחמאה צריך להיות בטוח, ולכן צריך לדרוש אישורים.

מצב של חוסר-תגובה – כשמקבל המחמאה פשוט ממשיך את השיחה כאילו כלום לא נאמר, והכחשת המחמאה – הן תגובות נדירות.

ניתוח של 800 מחמאות הראה, שמחצית מהמחמאות זכו בתגובת קבלה חיובית, ואילו שליש מהמחמאות נענו בתגובת קבלה מסוייגת. החזרת מחמאה היתה נדירה (44 מבין 768 מיקרים), וכשניתנה, התייחסה בעיקר לצורה חיצונית או לבוש. בבחינת היחסים בין נותני ומקבלי מחמאות מתגלה, כי קיים דימיון בגיל, במעמד ובמידה פחותה יותר בקירבה ביחסים שבין הנותן למקבל.

החוקרים חילקו את נותני ומקבלי המחמאות לשתי קבוצות. הצעירים, בין הגילים 10 ל-29 שנים, ואילו הקבוצה המבוגרת מגיל 30 ומעלה. התברר שהצעירים נתנו וקיבלו מחמאות ישרות לבני קבוצת-גילם ב-77 אחוז מהמיקרים, ואילו המבוגרים כיוונו את מחמאותיהם לקבוצת גילם ב-74 אחוז מהמיקרים. הסיפור חוזר על עצמו גם בחלוקה למעמדות. ב-71 אחוז מהזמן

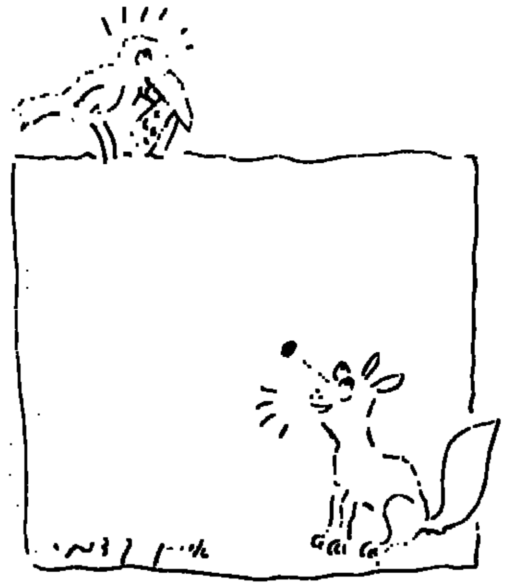

החליפו המחמיאים שבחים עם בני-מעמדם, בעוד ש-22 אחוז מהזמן חילקו שבחים לבני מעמד גבוה משלהם, ורק ב-7 אחוזים מהזמן לבני מעמד נמוך משלהם.

לעומת זאת לא נמצא הבדל בין המינים. גברים ונשים חילקו מחמאות במידה שווה. אבל יותר מ-60 אחוז מהמחמאות כוונו לבני אותו המין, כשהנטייה להחמיא חזקה יותר אצל הנשים. לעומת זאת כשנבדק נושא המחמאות על הופעה וצורה חיצונית הסתבר, כי נשים קיבלו יותר מחמאות בנושא זה (87 אחוז) מאשר גברים (22 אחוז). השיוויון נשמר במחמאות שמתייחסות לביצוע או לתכונות-אופי.

למרות אימרתו של ויקטור הוגו, שמחמאה היא כמו נשיקה דרך צעיף, רבים מעדיפים לקבל נשיקה כזאת מאשר בכלל לא.

ביוטי-פאלאס להסתפר על בטוח
דיזנגוף סנטר, קומה ב' טל. 204710, 292454
עם ספרי הצמרת שלום חיים והצוות המוביל
L'OREAL

סיבובים

פרחים מסביב לשעון

מאת רות יולס

דוכני־פרחים בצידי הדרך. אתה בוחר בצרור־פרחים יפים, מכניס את הכסף לקופה, לוקח עודף אם צריך, והולך. בכל השלבים האלה לא תפגוש את בעלי־העסק, הם לא נמצאים במקום. הוא הלך לעבודתו, ואשתו ללימודיה בסמינר־הקיבוצים. העסק פועל בעצמו, 24 שעות ביממה. תנועת הקונים הערה מסביבו, מעידה שהוא גם מצליח.

אם חשבתם שהשיטה הזאת עובדת רק בשווייץ (שם כמו באנגליה, מוכרים גם עיתונים באותה דרך), תתפלאו היא עובדת גם פה. חוץ ממעירות קלות, שבעלי־העסק מגדירן כ„טעויות חשבוניות", מתגלה האורח הישראלי כהגון וישר.

ורד וג'קי שמיר (מושב רשפון, הרחוב הראשי בצד המזרחי), משווקים פרחים טריים או חנוטים, במחיר של 1.5־2.5 ש"חים הצרור. את הפרחים החנוטים מביא ג'קי מהמפעל לפרחים־חנוטים „לירון" בבני־ציון, שם הוא מנהל־עבודה. הצמחים עוברים תהליך מיוחד שהופך אותם לצמחי־עד. חלק מהם, כמו הגיבסניות, נצבעים בשלל־צבעים. בין הצמחים החנוטים, יפים במיוחד פרחי הדורינאה, שהיא למעשה גדר חיה, שפרחיה נראים כפעמונים קטנים: רוסקוס, אקליפטוס, גומא וקוצים למיניהם. סידורי־פרחים משוכללים יותר עולים 7־10 שקלים.

צילום: אסף פוקר

נעליים אלה נועדו להליכה

המלה האחרונה

מאת נורית בת־יער

עם הגרב הסנתרי ועם העיניים היפות של חלי ספן – יש להודות, הנעל הזאת נראית לגמרי לא רע. אצל חלי היא אפילו לא בת־יחידה. יחד עמה, באותה מזוודה, היא הביאה מפאריז לפחות עוד שלושה זוגות נעליים. אחד סטייל נעלי־התעמלות עם פרחים כסופים. שני בדוגמת נעלי־סירה של נערי פאג'. וגם נעלי גובלן.

אבל את הצעקה האחרונה הזאת, קשה להבין. כי אם נעל־גבוהה עם שרוכים, אז לפחות שתהיה שטוחת־עקב, בריאה, ונוחה. ואם כבר מוכנים לסבול עקבים־גבוהים – אז לפחות שכף־הרגל תצא נשכרת מהכיוון של הווי והחשיפה, ולא תוסתר על־ידי שרוכים המתעקשים לטפס כל־כך גבוה.

מצלצל קונפליקטי? – לא לחלי. אצלה כל מיני ניגודים חיים בכפיפה־אחת בשלום. כמו למשל העובדה שהיא גם אשת יחסי־הציבור של בגדי־הים החשופים־נועזים של „פלפלי" ושל יצרני־אופנה אחרים, ובו־זמנית גם הדוברת של המיפלגה הדתית לאומית. כן, שמעתם נכון – דוברת המפד"ל.

צילום: מנחם עוז
איפור: מירי בר

על הסכין

(המשך מעמ' 10)

נאמרו לי בישיבה מכובדת ביותר שהתקיימה עם הפרופסור, מנהל אחת המחלקות בבית־החולים בו טופלתי. בישיבה, בה נדונו בעיותי הנשיות, נכחו, לבד מן הפרופסור והרופא שטיפל בי, עוד ארבעה רופאים, כנראה מצוות המחלקה. ואלה הם הדברים שהתרחשו ונאמרו בה:

הרופא המטפל, בידו תיקי האישי, הציג בפני הפרופסור את המקרה. כאשר הגיע לנושא גרידת הניסיון, שבוצעה כשנה מאז תפיחת המיומה, הפסיק אותו הפרופסור, ובמבט גם אמר לו בערך כך: „איך העזת לבצע גרידת־ניסיון רק לאחר שנה? האם אתה לוקח על עצמך ועל אחריותך גילוי קארצינומה (סרטן). מדוע לא ביצעת את הגרידה לפני כשנה?". הרופא לא הגיב, ואולי מילמל משהו לא ברור, והפרופסור התקרב למיטת־שולחן הבדיקה, עליה כבר שכבתי ברגליים פשוקות. הוא עטף את ידיו בכפפות הפלסטיק וכאצבע נמרצת וכבדה החל למשש את אברי הפנימיים. לאחר שסיים הודיע חד וחלק, כי ה„מיומה" שלי הגיעה למימדי 3 חודשי הריון.

התלבשתי בתא הקטן והערתי משם, בברוך־אגב, שמא כדאי לבצע בדיקת „אולטרה־סאונד", כדי לוודא את גודל המיומה, באותו מכשיר המסוגל לתת תמונה ואולי גם דיאגנוזה אמינה ומדוייקת יותר. תשובה על הערתי לא קיבלתי. החבורה הנכבדה פשוט התעלמה מבקשתי. הפרופסור הזמין אותי לשבת מולו והודיע לי באופן חגיגי: גברת, צריך לכרות לך את הרחם!

שאלתי אם הכריתה חיונית והאם אפשר להסיר את הגידול בלבד. תשובתו היתה חד־משמעית: „תגידי, את רוצה עוד ילדים?" „זה לא עניינך", השבתי לו ספונטאנית, „אתה צריך לדאוג לבריאותי ולא לתיכנון המשפחה שלי". תשובתי העלתה את לחץ דמו. „דעי לך", השיב בריתחה, „שהריון בגילך יהיה ברמת סיכון גבוהה". „אני לא היחידה", השבתי. „אם תהרי נאלץ לבצע את הלידה בניתוח קיסרי", אמר באיום קל. „אני לא הראשונה", השבתי.

„טוב", אמר בפסקנות. „אז אני לא רוצה לבצע לך את הניתוח הזה", הכריז ונסוג מיד מעמדתו. לאחר מכן הוסיף: קודם כל נבצע לך בדיקת הצוצרות ואחר־כך בדיקת זרע של בעלך, ואם נגלה שאינך מסוגלת להרות, אולי נצליח לשכנע אותך לכרות את הרחם. ובכלל, גברת", המשיך הפרופסור המכובד, „יש לך בעייה פסיכולוגית. הרחם היא רק שק לגידול התינוק". „יתכן", השבתי, „אבל אתה כגינקולוג וכרופא נשים אמור לטפל בגופי ולא בנפשי. אנא השאר את הנפש שלי לפסיכולוגים. אלא אם כן תצליח לשכנע אותי, שכריתת הרחם חיונית לבריאותי, ואין באפשרותך לכרות את הגידול בלבד.

מאבקים אדירים

„יצאתי מהפגישה מבואסת למדי", ממשיכה דפנה. „בעצם, לנגד עיני עמד מאבקה של אופירה נבון ברופאים הישראלים, שרצו לכרות את השד המסורטן שלה. לא האמנתי, ואיני מאמינה עד היום, שלא ניתן להסיר את הגידול השפיר, בלי לכרות את כל הרחם, 'המיותר', לדברי הרופאים. מה עוד שתמורת ה־100 דולר, קיבלתי הבטחה שניתן לכרות את הגידול, אומנם כמאמץ גדול יותר שייעשה בחדר הניתוח. וכפי שהוסבר לי משך כריתת כל הרחם הוא כחצי שעה, ומשך כריתת הגידול בלבד, יכול להימשך כשעה".

דפנה לא הירפתה ממאמציה להציל את רחמה. היא החלה לערוך בדיקות ובירורים וגילתה מספר דברים שהדהימו אותה. רופא קופ"ח לאומית עמו שוחחה בנושא, סיפר לה שאם תהרה לאחר הסרת הגידול בלבד, עלולה הרחם שלה להתפוצץ באמצע הרחוב. „הצלקת תיקרע ואת תמותי מיד", אמר לה. גם הוא כאחרים הסביר לה שבגילה עדיף לוותר על הרחם. כאשר הציעה דפנה לרופא, שגילו נראה לה בין 45־50 שיסיר את אחד מאשכיו, שכן הוא כבר יכול לוותר על אחד מהם, ולא יהיה כל אסון בכך.

בבדיקה שערכתי בין נשים שונות בגיל 40, גיליתי לתדהמתי, שחלק מהן נמצא בהריון, לאחר שילדיהן בגרו והגיעו לגיל 15, 16 שנה. אחרות מהרהרות בבן־זקונים שיתרוצץ עם מוצץ בפיו ואחרת אפילו סיפרה, כיצד בגיל 42 ניהלה מאבקים אדירים עם בעלה ודרשה שיתכננו ילד נוסף. הבעל התנגד בטיעונים של המצב הכלכלי, אין מקום בבית, ו„אני לא רוצה להיות סבא של הבן שלי". האישה התעקשה והרתה. במשך 9 חודשים הוא מירר את חייה, אך משנולד הפעוט, הפך הבעל הנמר חברבורותיו. התעורר מדי לילה. רץ למיטת התינוק לשמע כל ציוץ או גירגור וכמעט הפסיק ללכת לעבודה. הילד הפך למרכז חייו.

אצל לאה מצב שכזה הוא כבר בל־תי־אפשרי. כרתו לה את הרחם. והיא שאמרה לרופאים: כרגע איני רוצה עוד ילדים, ולא שיערה שאולי תחשוב אחרת לאחר זמן. הנורא בסיפורה הוא המצב הנפשי אליו נקלעה בשל האינפורמציה המגוונת והבלתי תואמת שקיבלה מהרופאים.

גם היא כמו דפנה לא קיבלה כתורה מסיני את קביעתו של הרופא הראשון והתרוצצה בין רופאים שונים תוך חיפוש אחר האמת. גם אצלה אובחנה

„מיומה". מספרת לאה: הרופא הראשון אמר לי שגודל המיומה הוא כ־10 שבועות הריון. הרופא שבא אחריו הודיע לי שהמיומה היא בגודל 14 שבועות הריון. אף לא אחד מן השניים האלה הציע בדיקת „אולטרה סאונד", למרות שמלת המפתח שלהם היתה קצב הצמיחה. הם הכניסו אותי לפאניקה ואמרו שקצב צמיחת המיומה מדאיג אותם. לא הבנתי הרבה ומכל ביקור מלה על הסרת המיומה. כולם דיברו, הרופאים מבלבלים אותי לגמרי. כל אחד מהם מספק לי אינפורמציה שונה. אחד מהם אמר שגודל המיומה הוא כשמונה שבועות הריון. אחר אמר, שהקודם לא איבחן היטב, וגודל המיומה הוא כ־18 שבועות הריון. שלישי אמר רק כ־16 שבועות, ואני מתרוצצת ביניהם כמוכת אמוק, ומנסה לדעת את האמת. מה לעשות, יללה לאה לחברתה בטלפון. החברה, שאינה גינקולוגית, היתה אף היא חסרת־אונים.

אצלם חזרתי בפאניקה. התחלתי למשש מדי לילה את הבטן מתוך כוונה לאתר, אולי בעצמי, את קצב הצמיחה של המיומה. אף אחד מהם לא אמר לי באופן מוחלט, על הסרת כל הרחם. אני בכלל לא חשבתי על אפשרות אחרת.

בגלל שחלה

בוקר אחד, ואני כבר מיואשת לגמרי צילצלתי לחברה וסיפרתי לה כי

בסופו של דבר פנתה לאה לפרופסור, המכהן כמנהל מחלקה בבית חולים ממשלתי, שהיה החמישי ברשימה, והוא הכניס אותה לפאניקה הסופית והאחרונה כאשר אמר לה: „גברתי, אין לך ברירה. צריך לכרות את הרחם וגם את השחלות. המיומה שלך היא בגודל של 4 חודשי הריון". לאה המבוהלת והמפוחדת שאלה אותו ובכן דוקטור, מה הלאה והוא השיב לה כך: „טוב, אני אבצע את הניתוח בבית־החולים הממשלתי, אכרות לך את הרחם והשחלות, את תשכבי במחלקה שלי ושתלמי 1,500 דולר לקרן המחקר של המחלקה".

לאה: „אמרתי בסדר. מה יכולתי לעשות. ראיתי את המוות מול עיני. ואינני בתו של רוטשילד. התקשרתי שוב לחברתי, וזו השביעה אותי שלא להתיר לרופא לכרות את השחלות. צילצלתי אליו בחזרה ושאלתי, ברחילו ורחימו, האם יוכל להשאיר לי את השחלות, או לפחות אחת מהן. רק לאחר דקה של דומיה אמר לי: 'בסדר, אשאיר לך שחלה אחת' וטרק את הטלפון. לבסוף כרת את המיומה והשאיר לי שחלה אחת. אני יודעת שאין לי דרך חזרה. אגב, שילמתי 1,500 דולר לקרן המחלקה, וקבלה לא קיבלתי.

האם באמת אפשר לכרות את הגידול בלבד ולהשאיר את הרחם במקומו? – מסתבר, שברפואה הגינקולוגית קיימות שתי אסכולות. השמרנית האירופית לפיה לא כורתים את כל הרחם, אלא את הגידול בלבד (אם הדבר אפשרי, לך תרעו) והגישה האמריקאית, לפיה מסירים את כל הרחם. באשר ל„מאל־אינפומציה" ו„מאל־דיאגנוזה" – אולי מישהו מהרופאים המכובדים, ישלח מכתב וינסה להתיר את הפלונטר. לפחות בשאלה אחת – מה עם כל הסורקים המשוכללים? מה עם ה„אולטרה־סאונד" והמיפויים הרדיואקטיביים למיניהם? האם אלה אינם יכולים לספק תשובה אמינה, במקום השיטה „תן לאצבעות ללכת במקומך".

זה רעיון

כניסה מיוחדת

מאת רות יולס

אין זה הכרחי שהשטיחון לניקוי רגליים המונח על סף־הדלת, ייראה תמיד כמו כלב רטוב. אפשר להעניק לו מראה אלגנטי כפי שעשו בעלי השטיחון שבתצלום.

עוקרים מלבן של אריחים בגודל השטיח, ומשכיבים במקומם את השטיח, כך שיהיה בקו ישר עם הריצפה. כמיסגרת לשטיחון, עוקרים אם רוצים, עוד שורת אריחים, וקובעים במקומם אריחים מצויירים בסיגנון עתיק, או אריחי־קרמיקה צבעוניים. הכניסה הופכת מעניינת־מיוחדת, בטוחני לא יקר.

צילום: אסף פוקר

אפטר שייב
ONE MAN SHOW
לרגעים של שיאים חדשים...
PARFUMS
JACQUES BOGART
PARIS

אלעזר

גראנולה ירושלים

מבצע ארצי
למעלה מ־25% הנחה

על כל סוגי הגראנולה:

חטיף גבישי גראנולה 350 גר'	~~3.93~~ ש"ח	2.75 ש"ח
גראנולה הוואי עם אננס 400 גר'	~~3.93~~	2.75
גראנולה עם תפוחי עץ 400 גר'	~~3.93~~	2.75
גראנולה בטעם קינמון 400 גר'	~~3.93~~	2.75
גראנולה עם צימוקים 400 גר'	~~3.93~~	2.75
גראנולה עם בננות וחרובים 400 גר'	~~3.93~~	2.75
גראנולה בטעם קינמון 750 גר'	~~6.15~~	4.30
גראנולה עם צימוקים 750 גר'	~~6.15~~	4.30
גראנולה עם תפוחי עץ 750 גר'	~~6.15~~	4.30
שבולת שועל (קווקר) 500 גר'	~~3.18~~	2.35
סוכר חום 500 גר'	~~2.65~~	1.60
סובין ודבש 400 גר'	~~3.37~~	2.45

תלמה

כדאי להגיע
לכיכר השעון ביפו!

לקנות את הכלי הטוב ביותר
במחיר הנמוך ביותר!!!

FENDER
לא עושה פרסומת
ל- STRATOCASTER...
בחו"ל עושים זאת סוליסטים
כריצ'י בלקמור, אריק קלפטון
וג'ק ברוס.

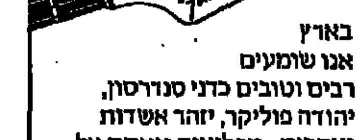

בארץ
אנו שומעים
רבים וטובים כדני סנדרסון,
יהודה פוליקר, יזהר אשדות
ואחרים - מפליאים נגינתם על
הגיטרות ה"משגעות" הללו...
מה שמעניין לא פחות הוא,
שמחיריהן של IBANEZ, FENDER
או SUZUKI מקוריות, אינו גבוה
משל "חיקויים" שונים הקיימים
בשוק!!!

תוף טוב -
הקול טוב...
"להיט בראש", "סיבה למסיבה",
"עד פופ", "שירי ארץ ישראל"...
ברוב תכניות הטלוויזיה
(הישראליות והמיובאות) בולטות
מערכות התופים: PEARL ,TAMA,
PREMIER-1 ROGERS. מערכות
אלו מיובאות בלעדית על-ידי
"חלילית" ונמכרות בארץ
במחירים שיפתיעו גם אותך...

טוב יותר -
זול יותר...
זוהי שיטת חלילית! להביא כלי
נגינה מהטובים בעולם במחירים
שיתאימו לכיס הישראלי
הממוצע!

הנחות מיסוי...
אורגני ELKA-ORLA המתוחכמים
המפיקים מיגוון צלילים באיכות
גבוהה וברמה מקצועית - נמוכים
במחירם מכל אורגן יפני מקביל,
וזאת עקב הקלות המס הניתנות
למוצרי השוק האירופאי
המשותף!
ב"חלילית" מוצעים לך
אורגני "אלקה-אורלה", "גם"
ואורגניות "קסיו".

ELKA-ORLA
הקניה הטובה
באורגנים!

כדאי לך להגיע ל- חלילית
חלילית כלי נגינה מהטובים בעולם! כיכר השעון, יפו. 03-822917

דבורה נמיר

רופאים בדם

מעניין אם אצלנו זה היה קורה. כל הצוות, רופאים, אחיות ועובדים, בביה"ח „כל הקדושים" בקנת, תורמים כל יום בתורנות, דם עבור הפגים הנולדים שם ועבור התינוקות החולים שלהם. אספקת הדם לפעוטות הזוקקים לעירוי־דם טרי, חוסכת מהם את הפניה לתורמים זרים, וגם ביזבוז של דם רב. כי תינוקות זקוקים רק למנת־דם קטנה. כל מנות הדם נבדקות כדי לשלול שהוא נגוע ב„איידס".

בתצלום: מנהלת בית־החולים, מיד לאחר התרומה לפג נזקק.

יותר כולסטרול בחורף

זה שכולסטרול גבוה בדם הוא רע לבריאות ורצוי לצרוך מזון דל שומן־מן־החי כבר ידוע לנו. אלא שבימים אלה הגיע צוות־חוקרים מסקוטלנד למסקנה, שרמות הכולסטרול בדם משתנות בהתאם לעונות השנה. הכולסטרול עולה בחורף – ויורד חזרה באביב ובקיץ.

החוקרים גילו עוד עובדה מעניינת. שמתן תוספת של ויטאמין „סי" מונע עליית כולסטרול בחורף. עד כה המליצו רופאים לקחת ויטאמין זה כמנע בפני מחלות־הצטננות ושפעת. לחוקרים עדיין אין הסבר מדעי לתגלית שלהם.

אלכוהול וסרטן השד

שתיית כוסית אלכוהול בהזדמנות חגיגית, איננה מזיקה. אך נשים שאוהבות את הטיפה המרה, צריכות לחשוב היטב אם להתמכר לשתיית אלכוהול בקביעות. שכן, מלבד נזקים אחרים ייתכן שקיים קשר בין אלכוהול לבין הופעת סרטן השד.

זוהי האזהרה האחרונה והחדשה ביותר של חוקרים מאוניברסיטת קליפורניה. הם עקבו ובדקו 95 אלף נשים. התברר שאלה מביניהן ששתו לפחות 3 כוסיות אלכוהול ביום מכל סוג שהוא, היו פגיעות יותר למחלת סרטן השד.

אחת הסברות הנבדקות עתה היא, שצריכה מופרזת של אלכוהול גורמת לתזונה ירודה ומצב־בריאות כללי גרוע. האלכוהול מחליש את מנגנון החיסון הגופני, ומסייע להתפתחות סרטן־השד.

התעמלות לנפש

פעילות גופנית טובה לא רק לשיפור הכושר והבריאות הפיזית. מחקר שערכה ממשלת ארה"ב מוכיח כי התעמלות יומית, משפרת גם את המצב הנפשי. מדעני המכון־האמריקני־הלאומי־לבריאות, הגיעו למסקנה שככל שהיקף הפעילות־הגופנית רחב יותר, כן שרויים האנשים במצב־רוח טוב יותר. סובלים פחות מעצבנות ומחרדה, תופעות שמשפיעות לרעה על לחץ־הדם ורמות השומנים בדם.

ד"ר תומאס סטפן, מראשי צוות־המחקר מסביר, שפעילות־גופנית מסיחה את הדעת מדאגות יום־יומיות, תורמת לשיחרור אנדרופינים במוח, שמשפרים את מצב־הרוח, ובמקביל תורמים להופעה בריאה ונאה.

הורים אמיצים

מצוקת אישפוז ומחסור בכוח־אדם בבתי־חולים שוררת גם בארצות אחרות בעולם. איבון ואלן פילד, בני ה־34, עשו צעד נואש להצלת בתם בת השנה. אחרי עוגמת־נפש והתמרמרות רבה על חוסר הטיפול הצמוד לו זקוקה התינוקת שלהם שנולדה עם מום בעמוד השידרה, שפגע במערכת־הנשימה שלה, מה שמחייב אותה להיות צמודה לעיתים קרובות למכשיר־נשימה, הם הוציאו את התינוקת שלהם מבית־החולים ולקחו אותה הביתה.

בבית־החולים דרשו מהם, שאחד ההורים ישהה דרך־קבע ליד הילדה. ההורים טענו, שאם הם חייבים להיות צמודים לבתם, מוטב שיעשו את זה בבית שלהם. שניהם עזבו את עבודתם, כדי להתמסר לבתם, [illegible] שירותו לה. הם מתקיימים מדמי הביטוח־הלאומי.

חלב דישון מרפא כיב

בארץ רק בודדים מכירים את בעל־הקרניים הזה שדומה לאייל – הדישון. אבל אצל הרוסים הוא הפך להיות חיית־אליל. נציגי ברית־המועצות בשגרירות שלהם בקנדה, פירסמו תוצאות של מחקר, ממנו עולה, כי שתיית חלב דישון, מרפאה כיבים (אולקוסים) בקיבה. החוקרים בדקו תופעה מוזרה שהתרחשה בכפר המרוחק 150 ק"מ ממוסקווה. 200 חולים שתו חלב דישון וטענו כי הבריאו מאולקוס שהטריד אותם.

החוקרים מצאו עוד תכונות מרפאות לחלב הדישון. הוא גם משמיד חיידקים הפוגעים בריריית הקיבה וגם תורם לריפוי מהיר של רקמות פגועות.

מה חדש? מה חדש? מה חדש?

עורית ארד

מגהץ אלחוטי

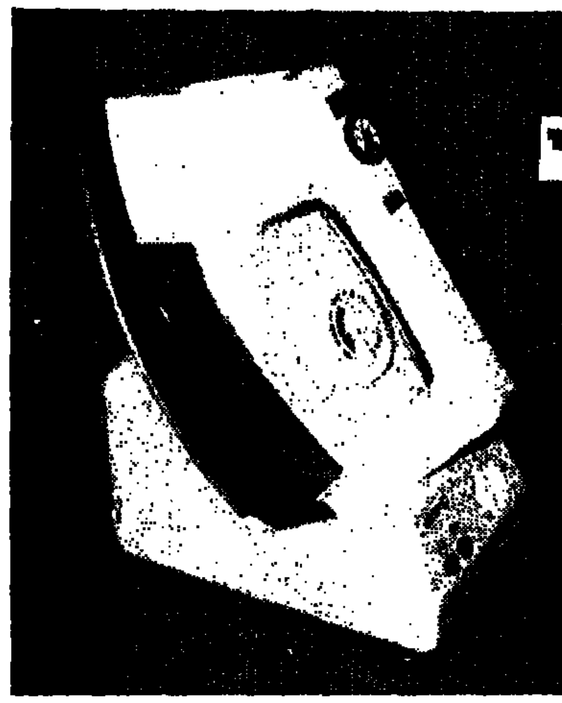

עוד חידוש בטכנולוגיה של עקרת־הבית: מגהץ אלחוטי. היצרן, חברת „ציור" מצרפת, אומר שזו המצאה מאוד מאוד מיוחדת.

מדובר במגהץ אדים ללא כבלים, שבא לפתור את בעיית החוט־החשמלי המסתבך בבגד ומשתפשף בזווית של קרש הגיהוץ.

יחד עם המגהץ, מסופקת כננת־הטענה המוצבת ליד מישטח הגיהוץ ומחוברת לקיר בכבל חשמלי רגיל. המגהץ צובר חום כשהוא מונח בכננת. המגהץ נקרא „ג'רקורד" (ללא כבל). מייבאת ומשווקת אותו חברת ק.ל. שווייץ ישראל, והוא יעלה לצרכן הישראלי 120 ש"ח.

מגן לגבר

בימים אלה יצא לשוק מגן סופג חד־פעמי הנועד לגבר שסובל מבעיות הרטבה. חברת „שקמה" (חברת־בת של „הגלה"), שהחלה לפני כמה חודשים לייצר מוצרי ספיגה להקלה על סובלים מהרטבה, אומרת, שהמוצר שלה מיועד בעיקר לבני 65 ומעלה, הסובלים מבעיית הערמונית המוגדלת (פרוסטטה). מחיר החבילה לצרכן 6.55 ש"ח ל־4 יחידות.

עוגיות חרובים

העוגיות החדשות האלה לא הגיעו לשוק דווקא בגלל ההטפה או סיפורי הצימחונות הנפוצים כאן באחרונה. על עוגיות החרוב חשבו ב„גרנולה ירושלים" כבר מזמן, והעובדה, שזה יצא באחרונה לשוק היא רק מקרית. קוראים להן „עוגיות נטפי חרוב" והן עשויות עם ביצים טריות. הן פריכות וטעימות מאוד. חבל רק שבשלוש עוגיות יש 150 קלוריות. איך יודעים? פשוט. אנחנו מברכים את החברה על כוונתה. הכל כתוב על־גבי האריזה. את העוגיות משווקת חברת „תלמה".

אורות חדשים

המלה האחרונה בנושא פנסי־הכיס היא פנס עם זכוכית מגדלת. אתם מגיעים למקום או לבית חשוך. רוצים לראות מי גר ואיפה. מדליקים את הפנס, אבל הכתובת באותיות זעירות, מכוונים את המגדלת, הכל גדל ויודעים בדיוק היכן לצלצל. מחיר הפנס, 11 ש"ח.

מאותה סידרה – יצרן „ורטה" [illegible] בואו „בוק סוללות" – גם פנס בצורת מצית, מיוחד לנשים, שעולה 8 ש"ח בלבד.

לוטוס לאשה

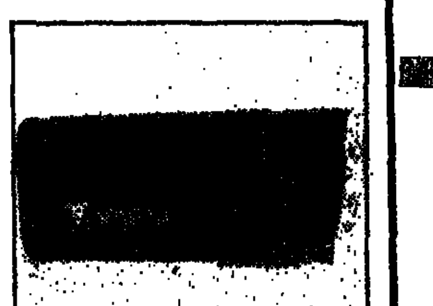

השוק הישראלי רווי בתחבושות־היגייניות ובספוגיות־אינטימיות, ובכל־זאת הגיעה סנונית חדשה עם הרבה תקוות: תחבושות־היגייניות מצרפת, מתוצרת „לוטוס". המיוחד שבה: כל תחבושת ארוזה בנפרד בנרתיק פלסטי, מקופלת לשלושה ונוחה לנשיאה. יש לה חמישה פסי־הדבקה.

נשים וגברים.

גברים מצליחים להתמודד יותר טוב מנשים, עם מצבי לחץ בעבודתם ● נשים יודעות יותר טוב לשתף אחרים בבעיותיהן ● הישראלים מצליחים, יותר מאשר האמריקנים, לעמוד במצבי שחיקה ● לא בורחים אל הטיפה המרה, או לסמים ● סקר חדש

מאת שלומית טנא

שחיקה בעבודה

שיטות ההתמודדות של רוב הנשים עם שחיקה ולחץ בעבודה, פחות יעילות משיטות ההתמודדות שנוקטים גברים. נשים נעזרות, יותר מגברים, בתמיכה של חברים ובני משפחה, לוקחות את העבודה הביתה ומשוחחות עליהן עם מקורבים. כך הן מפיגות במקצת את הלחץ, אך לא תוקפות במישרין את מקור הבעייה.

גברים, לעומתן, נוטים להחזיק בבטן את בעיותיהם. לעומת זאת הם מעזים, יותר מנשים, לגשת לעימות ישיר עם מקור הלחץ, לרבות הבוס. נשים מרבות להשתמש בטכניקות עקיפות ולא יעילות של בריחה. לברוח אל מחלות פסיכוסומטיות, לצריכת סמים, שתייה.

על כל אלה מצביע סקר שבוצע בחוג למינהל עסקים שבאוניברסיטת תל־אביב, בשיתוף עם חוקרים אמריקנים. הסקר הקיף אלפי גברים ונשים בישראל, בקנדה ובארה"ב. רוב הנחקרים עובדים במקצועות סיעוד, רפואה ועזרה סוציאלית, הכרוכים במתח רב ובחיכוך עם אנשים, ושהשחיקה בהם רבה במיוחד, וכן במקצועות ניהול.

ד"ר דליה עציון, פסיכולוגית מהחוג למינהל עסקים באוניברסיטת תל־אביב דיווחה על המימצאים ביום עיון שקיים „המדור הבינקיבוצי לקידום שוויון המינים".

מימצא נוסף שעליו מצביע הסקר: אמריקנים מתמודדים עם שחיקה ולחץ בעבודה ביעילות פחותה מזו של הישראלים. אפשר לומר, כדברי ד"ר עציון, ששיטות ההתמודדות שלהם יותר „נשיות". הם מרבים לברוח אל הטיפה המרה, אל מחלות וסמים. נשים אמריקניות הן השחוקות ביותר בין הקבוצות שהשתתפו במידגם.

איך תוסבר העובדה שעובדים ישראלים פחות שחוקים מעמיתיהם האמריקנים, למרות תנאי החיים הקשים בארצנו? – החוקרים תולים את ההסבר בסיגנון הדוגרי הנהוג בישראל. בתרבות הישראלית יש היתר לתוקפנות ולאמירת „לאו". הסביבה מגלה אהדה כלפי מי שזועק חמס על תנאי עבודתו. ואילו האמריקני נדרש להיות מנומס, להחליק דברים ולבדוק תחילה את עצמו, שמא הוא לא בסדר.

השחיקה במיקצועות הרווחה כרוכה במעין פארדוקס. צעירים שבוחרים במיקצועות האלו ניחנים ברוב המקרים ברמה גדולה של התעניינות במצוקות אנוש ורצון לעזור לזולת. אבל דווקא האידיאלים שלהם, השאפתנות והציפיות הגבוהות, עושים אותם מועמדים לשחיקה מיקצועית קשה. הם ניקלעים לשיגרה מעייפת, הרבה בירוקרטיה, חיכוך מתסכל עם אנשים. הקליינטים קשים, המשאבים מוגבלים. „המקרים הכרוניים" מגלים התקדמות איטית. ואז, כפי שציינה ד"ר עציון, מי שבחר במיקצוע מתוך אידיאולוגיה של עזרה לזולת, מוצא את עצמו עוין את מטופליו, ובעצם, עושה מלאכתו פלסתר. התופעה נפוצה במוסדות לבריאות הנפש, בלשכות סוציאליות ובבתי־חולים, והעובדים השחוקים וקצרי הרוח סובלים גם מרגשי אשמה...

סבן נסים ובניו בע"מ – מבצע קרמיקה סוג א' 25.000 ש' – קרמיקה וחרסינה בדגמים אקסקלוסיביים, אמבטיות, כלים סניטריים וברזים
קרמיקה שחפים – מבחר של מוצרי קרמיקה ואינסטלציה סניטרית במחירים זולים
hadar – ייצור ושיווק חדרי ילדים ונוער – 03-5516292
אד שווק והפצה בע"מ – לשעבר ר.י.ח.ן – אביזרים, כיסויים למערכות קול למכוניות ת"א, דרך פתח־תקוה 70 – מבצע! סט כיסויים מחודר טורבו 75 ש"ח – טל. 377395
סובארו חולון – מורשה יפנאוטו – מבצע – לשיפוצי מנוע!
אומן – ריהוט משיש וגרניט – שיש וגרניט למטבחים וחדרי אמבטיה
א.א. שיש („בהט") – גרניט שיש למטבחים באיכות מעולה – 03-823508
שישון – המבחר הגדול בארץ – גרניט ושיש למטבחים – 269937, 216367
סלע שיש – יבוא ושיווק גרניט למפעלים מתקבלות עבודות ציפוי וריצוף גרניט, שיש למטבחים ולריצוף
שיש אביטל בע"מ – יבוא ושיווק שיש וגרניט למפעלים – 053-28152
שיש מגדיאל בע"מ – ציפוי חדרי מדרגות – 052-27841; 053-37547
שיש כפיר – מפעל לכל עבודות שיש – 052-544282, 33556
ב. וינקלר ובניו בע"מ – תעשיות שיש ומצבות
אינגלידינה-1 – עגלות היוקרה 1885 – הסופר אורטופדיות – להשיג בחנויות המובחרות – 03-733386
בניס – כשר – במפעל: 304833 במשרד: 397021
רכב קור בע"מ – מבצע לקראת פסח – מקררים, מקפיאים מסחריים לפי הזמנה, יבוא מקררים ומקפיאים בכל הגדלים. ניתן לרכוש בתשלומים ל־5 שנים (ליסינג) – 794405 708539; 725075 723096
קירור ניסים בע"מ – מתקני קרור תעשייתיים – באר שבע
סופר קרמיקה 2000 בע"מ – יבוא ושיווק של כלים סניטריים וקרמיקה – 03-702863
ש. רפפורט יבוא ושיווק – כלים סניטריים – ברזים ואביזרי אמבטיה – קרמיקה חרסינה – 917828, 911703
א.ג.א. לבנין – קרמיקה וכלים סניטריים – 468977
052-23471 – המסבל – שיטות פילבה
בן חור – מכון ובית ספר לספרות נשים בהנהלתן האישית של מגי את אתי – 03-720433, 719604
אקדח המחירים הטוב ביותר – 100 ש"ח + מע"מ – חינם! – עטר ובניו בע"מ – 03-372898, 371833
גורקפי – טלפון אלחוטי – 7519876
אחים עיני – מדבירה מקצועית לניקוי ותיקון שטיחים – 03-858606, 841667
נעלי טרקלין – TRAKLIN
שולחנות פינג פונג במבחר דגמים – KETTLER – 052-542149, 052-544460
יוסף קופיטו ושות' – PRIMA MAKO STARK – 03-829390
פינת היופי אבן גבירול 63
אולמי מילטון נתניה ובת־ים – נותנים יותר מכולם – 03-867651; 053-40221
אולמי בר אילן – מבצע מיוחד לחוגגי בר מצוה – 03-763412
בלו סקאי – אופנת להיט לכל כיס – BlueSky
ביג דיל – קונה ומוכר עודפי יצוא – 03-823373
אורביר – FIR – בית ספר לנהיגה – מבצע טילון 95,000 ש'
מצודה – א. בידרמן – סוכנות ביטוח – כל סוגי הביטוח במחירים שלא הכרת!
אביטל בע"מ סוכנות לביטוח – 284150, 282472, 200008
דודי שמש וחשמל – היוצר – מים חמים 24 שעות ביממה
מגן חום – דודי שמש וחשמל – 03-5510884, 868810
כהן ובנו – 03-722357
מדיחים זה אנחנו – 7518249
א. הובלות ושרותים – 456113-457193
אופנת נשים, גברים וילדים – נעלים ובגדי־ספורט – בית־קלקא, דרך פ"ת 116, ת"א ■ דיזנגוף 68, ת"א
מרקוריוס – כלבו לאופנה האחרונה – פתח באמצע – פתוח כל יום 8.30–19.00 ובמוצאי־שבת עד 22.00